

การศึกษาและการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ปริญญานิพนธ์

ของ

อุมารัตน์ สุขารมณี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2550

การศึกษาและการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ปริญญานิพนธ์

ของ

อุมารณ์ สุขารมณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาและการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

บทคัดย่อ

ของ

อุมารัตน์ สุขารมณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2550

อุมาภรณ์ สุขารมณ. (2550). การศึกษาและการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงงูใจภายในในการเรียนรู้
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์,
รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินธ์ ชูชม.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ
ความสามารถและมีแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อสร้างโปรแกรม
การพัฒนาแรงงูใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ
ความสามารถ และเปรียบเทียบแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์
ประชากรที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 232 คน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนา
แรงงูใจภายในในการเรียนรู้ เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมี
แรงงูใจภายในต่ำกว่าระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน
กลุ่มควบคุม 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญาของ
ราเวน (Raven) แบบสอบถามแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาแรงงูใจภายใน
ในการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ และคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ของ
คะแนนแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน และสถิติทดสอบสมมติฐาน t- test Dependent
Sample และ t- test Independent Sample

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

ตอนที่1 การศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและ
แรงงูใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

ผลจากการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งใน
กรุงเทพมหานคร จำนวน 232 คน มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
และมีแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 62 คน เป็นชาย 39 คน
หญิง 23 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีแรงงูใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่า
เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป มีจำนวน 170 คน เป็นชาย 79 คน หญิง 91 คน

ตอนที่ 2 การเข้ารับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

1. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

A Study and Programme Development of Learning Intrinsic Motivation
of Underachievers in Mathayom Suksa II

AN ABSTRACT

BY

UMAPORN SUCAROMANA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinvirot University

May 2007

Umaporn Sucaromana. (2007). *A Study and Programme Development of Learning Intrinsic Motivation of Underachievers in Mathayom Suksa II*. Master thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Nanthana Wong-In, Assoc. Prof. Dr. Oraphin Choochom.

The study aimed to investigate underachieving students who had intrinsic motivation of learning lower than 25th percentile. In addition, this study was proposed to construct a programme for developing the learning intrinsic motivation for underachievers; and to compare the differences between male and female underachievers' learning intrinsic motivation after participating the programme. Population consisted of 232 students in Matthayom Suksa II, Term 2nd, Year 2006 in Bangkok. As the sample, there were 20 students who had low-intrinsic motivation involving in this programme. Dividing to 2 groups, the first 10 were in an experimental group and another 10 were in controlled group. Research measures were a) The Raven's Intelligence Test, b) The Learning Intrinsic Motivation Questionnaire, and c) The Programme developing learning intrinsic motivation. Data analysis provided in this study included frequency, percentage, and percentile from student's intrinsic motivation of learning. Furthermore, t-test Dependent Sample and t-test Independent Sample were used to test the hypothesis.

Results showed that:

In phase 1, there were 62 underachieving students (39 males and 23 females), who had intrinsic motivation of learning lower than 25th percentile among 232 Matthayom Suksa II students. In other words, there were 170 students (79 males and 91 females) who had intrinsic motivation of learning higher than 25th percentile in a government secondary school, Bangkok.

In Phase 2,

2.1 Students who participated in the programme had learning intrinsic motivation significantly higher than students who did not at the level .01.

2.2 After participating in the programme, students had learning intrinsic motivation were significantly higher than prior students' participation.

2.3 There were no significant differences between male and female students' intrinsic motivation of learning after participating in the programme.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาและการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ของ

อุมารณ์ สุขารมณ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อัฉรา สุขารมณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชาสลักษณ์ ชั่ววัลลี อาจารย์ ดร. พรณี บุญประกอบ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร. เหวดี ทองเพ็ญ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆพร้อมทั้งให้กำลังใจและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือและโปรแกรมที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูศรี เลิศรัตนเดชากุลที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ รวมทั้งได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำปริญญานิพนธ์นี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ช่วยเหลือในการประสิทธิ์ประสาทความรู้ต่างๆ ตลอดจนให้ความรัก ความห่วงใย และคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 2 โรงเรียนที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สุดา ประยงค์พันธุ์ อาจารย์ใจเด็ด หวานชะเอม และอาจารย์ศุภิดา ทิตยาภรณ์ ที่กรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณร้อยโท ถนัดกิจ ยามาลีและคณะที่ช่วยในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ รหัส 48 วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ภาคปกติ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่สาวของผู้วิจัยที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำปริญญานิพนธ์ตลอดมา

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่ผู้อ่านได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบคุณงามความดีทั้งหมดให้แก่ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

อุมภรณ์ สุขารมณ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	10
	สมมติฐาน.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	ความหมายของแรงจูงใจภายใน.....	12
	ประเภทของแรงจูงใจภายใน.....	13
	ความเป็นมาของแรงจูงใจภายใน.....	15
	ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน.....	17
	การวัดแรงจูงใจภายใน.....	24
	การสร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน.....	31
	เอกสารที่เกี่ยวกับแบบทดสอบวัดสติปัญญาของ ราเวน (Raven).....	36
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า	
	ระดับความสามารถ.....	37
	ความหมายของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ	
	ความสามารถ.....	37
	ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ	
	ความสามารถ.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ.....	42
งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ	
ความสามารถ.....	48
การคัดแยกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ.....	52
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้.....	53
ความหมายของการเรียนรู้.....	53
องค์ประกอบของการเรียนรู้.....	54
กระบวนการของการเรียนรู้.....	55
การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้.....	56
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม.....	57
ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	57
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	58
คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม.....	59
ลำดับขั้นของกิจกรรม.....	61
ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม.....	62
กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม.....	63
เทคนิควิธีที่ใช้โปรแกรมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม.....	67
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	70
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	70
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
แบบแผนการทดลอง.....	77
วิธีการดำเนินการทดลอง.....	78
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	82
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	83
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	92
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	94
อภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก.....	109
ภาคผนวก ข	119
ภาคผนวก ค.....	150
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	158

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การเข้าร่วมโปรแกรมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	75
2 แบบแผนการทดลอง Randomized Control Pretest-posttest Design.....	77
3 แสดงจำนวนนักเรียนและร้อยละจำแนกตามเพศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้.....	83
4 แสดงคะแนนแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ความถี่ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ต่ำกว่า 25.....	84
5 ผลของการเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้.....	85
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง.....	86
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้.....	87
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง ที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน.....	89
9 เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง.....	90
10 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	117

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้.....	10
2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ (Try Out).....	74

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันเน้นการพัฒนาคนโดยเฉพาะในเรื่องการให้การศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 ที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและมีความสุข (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2542: 4) และการศึกษายังมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องการวางรากฐานทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาบุคคล โดยคำนึงถึงการส่งเสริมให้บุคคลได้ใช้ศักยภาพและใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้นการปฏิบัติมิได้เป็นไปตามเป้าหมาย ในแง่ของผู้เรียนที่ยังไม่สามารถพัฒนาความรู้และความสามารถที่ตนเองมีอยู่ให้เจริญงอกงามและใช้ประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น (Deci ; & Ryan. 1990: 11)

การที่ผู้เรียนจะเรียนได้ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ แรงจูงใจภายในเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการสร้างแรงผลักดันที่ต่างกันในการแสดงพฤติกรรมออกมา แรงจูงใจภายในสามารถอธิบายพฤติกรรมบางอย่างที่บุคคลทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ ที่บุคคลนั้นไม่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริมใดๆ แรงจูงใจภายในให้ความสำคัญถึงคุณลักษณะของงานเป็นตัวกระตุ้นทำให้บุคคลเกิดความอยากรู้ ความอยากรู้อยากเห็น สนใจ อยากเรียนรู้ รับผิดชอบ และอื่นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้ ความสำคัญของเรื่องแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนจึงมีความสำคัญ

ในการศึกษา นักทฤษฎีและนักวิจัยต่างตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ซึ่งแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ตามความหมายของ ออร์พินท์ ซุซม และคณะ (2543: 3) หมายถึง ความต้องการและความพึงพอใจของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก (Deci ; & Ryan. 1990: 25) ผู้ที่มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงนั้นจะมีลักษณะความกระตือรือร้น สนใจ ทุ่มเท ขยัน และเพียรพยายามในการเรียน ซึ่งงานที่ได้รับมอบหมายนั้นต้องมีความเพลิดเพลินที่ได้รับจากความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นในกิจกรรมนั้น งานที่ยากและมีความท้าทายผู้เรียนจะมีความทุ่มเทและรับผิดชอบต่องานมาก (Haywood ; & Switzky. 1968: 50) และผู้เรียนยังต้องมีความพยายามที่จะรอบรู้อย่างมีอิสระทางด้านความคิด (independence mastery) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนมีความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนเอง (Harter. 1981: 279) ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญในการเกิดแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ความเข้าใจของบุคคลทั่วไปเห็นว่า

รางวัลภายนอกต่างๆ ได้แก่ เงิน ตลอดจนกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้อยู่ในโรงเรียนและในบ้าน เป็นสิ่งจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ เช่น ของรางวัล ของขวัญ หรือสิ่งตอบแทนอื่นๆ และการเข้าร่วมกิจกรรมที่น่าสนใจ นักเรียนมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสนใจและความเต็มใจในการทำงานหลังจากรางวัลนั้นหมดสิ้นไป (วิลลาสลักซ์ ฌีวาลลี. 2542: 2) แรงจูงใจภายในมีบทบาทและมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียนมากที่สุด เพราะแรงจูงใจภายในจะทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ เกิดความพร้อมในการที่จะต่อสู้กับอุปสรรค มีความทะเยอทะยาน มีความกล้า รู้จักตัดสินใจทำในสิ่งที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง มีการวางแผนในการทำงาน และมีลักษณะของการพึ่งตนเอง ฮาร์เตอร์ (Harter. 1981: 20) ได้ระบุองค์ประกอบของแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ในชั้นเรียนไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความชอบในสิ่งที่ทำ ทาย ความอยากรู้อยากเห็น และความรอบรู้ความสามารถที่เป็นอิสระ แนวคิดแรงจูงใจที่สามารถและมีประสิทธิภาพเป็นแหล่งการรู้คิดของตนเองอย่างเต็มที่ที่จะจูงใจและตอบสนองภายใน นักเรียนที่เกิดแรงจูงใจภายในจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าผู้ที่ไม่มีแรงจูงใจภายใน บางครั้งแรงจูงใจภายในอาจทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไป เช่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีความใฝ่ฝัน รู้จักแสวงหากระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีความต้องการความสำเร็จ แรงจูงใจภายในสามารถทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยปัจจัยภายนอก เช่น รางวัลหรือข้อบังคับใดๆ โดยที่แรงจูงใจภายในจะเน้นคุณลักษณะภายในงานหรือกิจกรรม เช่น ความเพลิดเพลินที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ ความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นในกิจกรรมนั้นๆ การเรียนรู้ที่อยากและท้าทาย ความทุ่มเทผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน เป็นสิ่งผลักดันให้เกิดแรงจูงใจภายใน (Gottfried; Fleming ; & Gottfried. 1994: 50)

พวงชมพู อร่ามกุล (2549:23) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ คือ ความสามารถทำแบบทดสอบทางสติปัญญาได้สูง (ไอคิวสูง) แต่เมื่อทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนกลับทำได้ในระดับต่ำกว่าความเป็นจริงหรือได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3 รวมทั้งมีผลงานต่างๆ ในโรงเรียนต่ำกว่าความสามารถที่ควรจะเป็น ซึ่งลักษณะของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้นมาจากพฤติกรรมการเรียนของเด็กที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่สนใจหรือมัวมั่นต่อการเรียนจริงจัง ไม่มีวินัยและขาดความรับผิดชอบ ขาดความเชื่อมั่น หลีกเลียงที่จะทำสิ่งที่ท้าทาย มักจะคิดว่าตนแตกต่างและไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัว เพื่อน และครู ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กไม่เรียนอย่างเต็มความสามารถ (สุภาพวรรณ สิงขรอาจ. 2547: 11)

จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ฉะนั้นจึงควรพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยทฤษฎีการประเมินความรู้คิด (Cognitive Evaluation Theory) กล่าวว่า พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายในเป็นพฤติกรรมที่จะทำให้บุคคลรู้สึกตนมีความสามารถ (Competent) และกำหนดได้ด้วยตนเอง (Self-determination) ทฤษฎีนี้ยืนยันว่ามีผลกระทบต่อแรงจูงใจภายใน คือ 1) เปลี่ยนแปลงการรับรู้สาเหตุของการกระทำ (Locus of causality) และ 2) การเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของบุคคลในเรื่องที่ตนมีความสามารถ และมีอิสระที่จะกำหนดได้ (Deci ; & Ryan. 1990: 40)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถซึ่งอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในช่วงวัยรุ่นอายุ 12-14 ปี ในมิติทางจิตวิทยาของวัยรุ่นว่า เป็นวัยที่อยู่ในภาวะหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งชีวิตที่จะต้องมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเรียนต้องเปลี่ยนระบบการเรียนจากระดับประถมศึกษาไปสู่ระดับมัธยมศึกษา ทำให้เด็กอาจมีปัญหาด้านการเรียนได้ ซึ่งอาจจะส่งผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถได้ ในภาวะที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริงของตนเองจึงเป็นเรื่องที่ควรหาทางป้องกันและขจัดปัญหาไม่ให้เกิดขึ้น ดังผลการวิจัยที่ พบว่า แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Haywood ; & Switzky. 1986: 30) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2543: 48) ที่พบในทำนองเดียวกันว่า แรงจูงใจภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาโดยทั่วไปด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาและสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามศักยภาพที่มีอยู่โดยการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ เนื่องจากการใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ตระหนักถึงพฤติกรรมที่มีปัญหาทางด้านการเรียนที่ไม่เป็นไปตามศักยภาพของตนที่มีอยู่ ฉะนั้นการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าจะสามารถช่วยเหลือนักเรียนให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหาต่างๆ โดยไม่ให้เกิดการสูญเสียเปล่าทางการศึกษาอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ และมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์
3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เข้าร่วมโปรแกรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบภาพรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทางด้านสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำให้ทราบจำนวนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ทำให้ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ เพื่อป้องกันการสูญเสียเปล่าทางการศึกษา อีกทั้งยังตอบสนองนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เรียนได้เต็มตามศักยภาพของตนเอง และยังเป็นประโยชน์ต่อครูแนะแนวในการนำโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ไปพัฒนานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 232 คน จาก 12 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 20 คน ทำการทดสอบโดยการวัดระดับสติปัญญาแล้วนำคะแนนที่ได้มาเทียบกับคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของนักเรียนเมื่อตอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วจึงคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ และมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ได้จำนวน 62 คน

ตอนที่ 2 โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2549 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาได้จำนวน 62 คน ชาย 39 คน หญิง 23 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 62 คน โดยคัดจากความสมัครใจจำนวน 35 คนและสุ่มอย่างง่ายมา 20 คน แบ่งเป็นชาย 11 คน และหญิง 9 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 10 คน ชาย 6 คน หญิง 4 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน ชาย 5 คน หญิง 5 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 1 การศึกษาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ แบ่งเป็น

- ชาย

- หญิง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **แรงจูงใจภายใน** หมายถึง ความต้องการและความพึงพอใจของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการแสวงหาของตนเอง โดยปัจจัยที่ซ่อนเร้นอยู่ในงาน (เช่น งานที่น่าสนใจ แปลกใหม่ ทำหาย) เป็นแรงผลักดัน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอกเป็นข้อบังคับ (อรรถนิทร์ ชูชม ; และคณะ. 2542: 3)

2. **แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้** (Learning Intrinsic Motivation) หมายถึง ความต้องการและความพึงพอใจของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

2.1 ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ได้แก่ สิ่งที่เรียนแบบแปลกใหม่ ไม่ง่ายเกินไป ไม่ยากเกินไปพอเหมาะกับความสามารถของผู้เรียน ความต้องการเรียนรู้สิ่งที่แปลกใหม่มากกว่า

2.2 ความสนใจ-เพลิดเพลิน ได้แก่ ความอยากที่จะเรียน มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น มีความสุข พอใจ เพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

2.3 ความเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิด และการกระทำ การแก้ปัญหาในการเรียนด้วยตนเอง

2.4 ความต้องการมีความสามารถ ได้แก่ ความต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และความสามารถของตนเอง

2.5 ความมุ่งมั่น ได้แก่ ผู้เรียนมุ่งมั่นในการเรียนเพื่อบรรลุด้วยความสามารถของตนเอง หุ่มเทให้กับการเรียน มีความมานะพยายาม โดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอกหรือข้อบังคับใดๆ

3. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average: GPA) ตลอดทั้งปีของนักเรียนเมื่อตอนศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คะแนนเฉลี่ยสะสมสูง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

คะแนนเฉลี่ยสะสมปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00-2.99

คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00

4. **ความสามารถทางสติปัญญา** หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่ได้จากการวัดโดยแบบทดสอบแมทริซส์ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Metrics. 1958) ของ ราเวน (Raven) ซึ่งสามารถแบ่งนักเรียนได้ตามระดับสติปัญญาของนักเรียนเป็น 3 ระดับ คือ

4.1 ระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง (ระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 110-119)

4.2 ระดับสติปัญญาปานกลาง (ระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 90-109)

4.3 ระดับสติปัญญาต่ำกว่าปานกลาง (ระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 80-89)

สติปัญญาที่ได้จากการวัดระดับสติปัญญาของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบแมทริซส์ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Metrics. 1958) ของ ราเวน (Raven)

5. **นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ** หมายถึง นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางแต่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50 ลงมา (Rowand, Bess Byni. 1989: 1)

6. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งใน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

7. **โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้** หมายถึง กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง โดยใช้เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม เทคนิคการระดมสมอง เทคนิคกรณีศึกษา เทคนิคการบรรยายในการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ใช้เทคนิคดังต่อไปนี้

7.1 เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้าน ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้อธิบายกติกาในการทำกิจกรรมร่วมกันและวิธีการดำเนินการกิจกรรมตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งที่ท้าทาย แปลกใหม่ ไม่ง่ายและยากจนเกินความสามารถของนักเรียน ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนได้ใช้อิสระทางด้านความคิดและความสามารถของตัวเอง โดยการหาวิธีคิดและการแก้ไข ปัญหาด้วยตัวของนักเรียนโดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับ ข้อคิดที่นักเรียนได้รับจากกิจกรรมโดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และวิเคราะห์ พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนจากการที่นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นขั้นที่นักเรียนได้ระดมความคิด (Brain Storming) และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนโดยช่วยกันสรุป จนนักเรียนใน กลุ่มเกิดความเข้าใจตรงกันแล้วนำสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมมาสรุปเป็นหลักการของตนเองและสามารถ นำหลักการนั้นมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แล้วผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ของตนเองโดยการร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจน ข้อเสนอแนะแล้วผู้วิจัยประเมินผลของการเข้าร่วมกิจกรรมโดยการสังเกตถึงความสนใจ การแสดง ความคิดเห็น และการสรุปกิจกรรมของนักเรียน

7.2 เทคนิคบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้านความสนใจ-
ผลิตผลิต มีขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม เป็นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงสถานการณ์ที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับการเรียนแบบที่ผู้เรียนอยากที่จะเรียน มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น มี
ความสุขในการเรียนนำมาเปรียบเทียบการเรียนแบบปกติ ไม่สนุกสนาน นำเป็ในด้านกรเรียนโดย
การให้นักเรียนในกลุ่มแสดง เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มเกิดความสนใจและผลิตผลิตและได้ข้อคิด
เกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนจัดขึ้น โดยให้นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมโดยการสังเกตและบทบาทของ
ตัวแทนของกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้วนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และ
อภิปรายโดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร และร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา
กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และข้อคิดเห็นต่างๆ จากการที่ผู้แสดงได้แสดงบทบาทที่ผู้วิจัยได้กำหนด
เพื่อให้นักเรียนได้นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับ
จากกิจกรรมโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนภายในกลุ่ม แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการของ
ตนเองและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้านความสนใจ-
ผลิตผลิต

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่นักเรียนได้ประเมินผลจากการเรียนรู้ของตนเอง
และกลุ่มโดยการให้นักเรียนได้ประเมินและอภิปรายกันเองภายในกลุ่ม

7.3 เทคนิคการคิดแบบสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ใช้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
โดยการใช้ความคิดของตนเองโดยการประดิษฐ์สิ่งของ มีขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของกิจกรรม พร้อมชี้แจง
วัตถุประสงค์ของกิจกรรม ผู้วิจัยนำกล่องใส่อุปกรณ์การประดิษฐ์มาให้นักเรียนได้มีการริเริ่มทำสิ่งต่างๆ
ด้วยตัวเอง มีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำ แล้วให้นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของที่ผู้วิจัยจัดให้แล้ว
ให้นักเรียนประดิษฐ์ตามความคิดของตนเอง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตอนที่ทำกิจกรรมด้วยตัวของ
นักเรียนเอง ภายในเวลาที่กำหนด 30 นาที

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนนำงานประดิษฐ์ตาม
แนวความคิดของนักเรียนออกมาแล้วนำเสนอ พร้อมอธิบายกระบวนการคิดแบบสร้างสรรค์ในการ
ประดิษฐ์ผลงาน เสร็จแล้วให้นักเรียนคนอื่นร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและ
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรม และอธิบายว่าสิ่งต่างๆ ที่นักเรียนได้ริเริ่มทำสิ่งต่างๆ

ด้วยตัวเอง มีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำ เป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ ควรที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนของนักเรียนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยประเมินผลโดยสังเกตความร่วมมือและความตั้งใจในการประดิษฐ์สิ่งของของนักเรียนแต่ละคน สังเกตความร่วมมือและความสนใจในการร่วมอภิปรายหลังกิจกรรม

7.4 เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมการวางเป้าหมายในการเรียน เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้านความต้องการมีความสามารถ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของเนื้อหาในหัวเรื่องที่จะอภิปรายกันเพื่อให้นักเรียนทำความเข้าใจตรงกัน ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันระดมความคิด (Brain storming) เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียน ได้พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถภายในตัวของแต่ละคนโดยการหาวิธีการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนต้องการที่จะได้พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยเป็นผู้เสริมแนวทางที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปแนวทางที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มโดยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยกล่าวสรุปถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมที่ได้ในการอภิปรายกลุ่มในครั้งนี้ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยสังเกตความร่วมมือและความสนใจในการอภิปราย โดยแต่ละคนได้ใช้สิ่งที่นักเรียนต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียน ได้พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเองในการสรุปความคิดเห็นในการอภิปราย

7.5 เทคนิคกรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนด้านความมุ่งมั่นทางด้านการเรียนให้บรรลุความสามารถที่แท้จริงของตน

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยบอกจุดมุ่งหมายของการใช้กรณีตัวอย่างที่เป็นแบบอย่างที่มีความมุ่งมั่น ทุ่มเททางด้านการเรียน มีความมานะพยายามเพื่อบรรลุความสามารถของตนเองโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก โดยให้นักเรียนดูจากซีดีกรณีตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้านความมุ่งมั่น

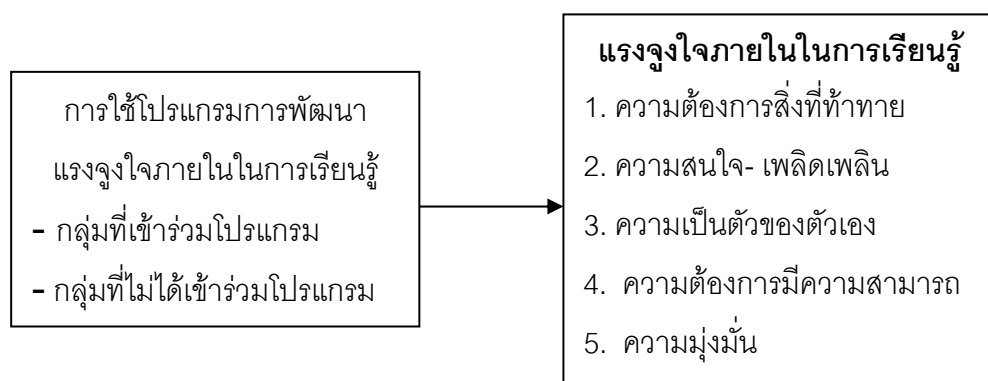
ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ หลังจากการดูซีดีกรณีตัวอย่างที่เป็นแบบอย่างทางด้านความมุ่งมั่น ทุ่มเททางด้านการเรียน มีความมานะพยายามเพื่อบรรลุความสามารถของตนเองโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก ให้นักเรียนได้วิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างที่ผู้วิจัยจัดขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นขั้นที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น
แล้วนำหลักการของตนเองนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
ของนักเรียนเอง ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของ
ตนเองและได้รับข้อคิดจากการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยทำการประเมินผลโดยการสังเกตความสนใจและ
ความร่วมมือของนักเรียนในการแสดงข้อคิดและการสรุปผลของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาและการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
มีกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม
3. นักเรียนหญิงและนักเรียนชายที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของแรงจูงใจภายใน
 - 1.2 ประเภทของแรงจูงใจภายใน
 - 1.3 ความเป็นมาของแรงจูงใจภายใน
 - 1.4 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน
 - 1.5 การวัดแรงจูงใจภายใน
 - 1.6 การสร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน
2. เอกสารที่เกี่ยวกับแบบทดสอบวัดสติปัญญาของ ราเวน (Raven)
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ

ความสามารถ

- 3.1 ความหมายของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
- 3.2 ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
- 3.3 สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
- 3.4 แนวทางในการจัดโปรแกรมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ต่ำกว่าระดับความสามารถ

- 3.5 งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ

ความสามารถ

- 3.6 การคัดแยกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
 - 4.1 ความหมายของการเรียนรู้
 - 4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้
 - 4.3 กระบวนการของการเรียนรู้
 - 4.4 การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

5.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

5.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

5.3 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

5.4 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

5.5 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

5.6 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

5.7 เทคนิควิธีที่ใช้ในโปรแกรมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

5.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ความหมายของแรงจูงใจภายใน

ไวท์ (Deci ; & Ryan. 1990; citing White. 1959: 5) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นพลังที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลที่มีมาแต่กำเนิดที่จูงใจให้บุคคลจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ (Competence) หลังจากที่ได้จัดการหรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นรางวัลสำหรับพฤติกรรมเหล่านั้นและสามารถที่จะคงให้พฤติกรรมนั้นอยู่ได้

เฮย์วูด ;และ สวิทซ์กี (Haywood ; & Switzky. 1986:10) กล่าวว่า แรงจูงใจภายในหมายถึง ความต้องการที่จะค้นหารางวัลของตนเองในตัวของตนเอง กล่าวคือ บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในจะประพฤติ ทำงาน เรียนรู้ แก้ปัญหา เสาะแสวงหา และซึมซับประสบการณ์ใหม่ เพื่อยุติความไม่สบายใจ และประมวลข้อมูลด้วยความพึงพอใจในการทำสิ่งเหล่านี้มากกว่าการหวังผลภายนอกงาน

ดีซี ; และ ไรอัน (Deci ; & Ryan. 1990:15) กล่าวว่า แรงจูงใจภายในว่าเป็นความต้องการของบุคคลที่ต้องการของบุคคลมีความสามารถ (competence) ต้องการลิขิตตัวเอง (Self-determination) และต้องการสิ่งที่ท้าทาย พฤติกรรมที่ได้รับการจูงใจภายในเป็นการกระทำด้วยการเสาะแสวงหาของตนเองและไม่ต้องการรางวัลที่เป็นวัตถุภายนอกใดๆ หรือการบังคับ

วิลสัน ;และ ชิววลลี (2542: 5) กล่าวว่า แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะมีความสามารถและกำหนดได้ด้วยตนเอง ความต้องการดังกล่าวเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมและรางวัลภายในของการกระทำ คือ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถและเป็นตัวของตัวเอง ความต้องการดังกล่าวจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามเอาชนะสิ่งที่ท้าทายเขาในระดับที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา เมื่อบุคคลเกิดแรงจูงใจภายใน เขาจะมีความสนใจและรู้สึกสนุก โดยปราศจากความรู้สึกกดดัน ความตึงเครียด หรือวิตกกังวล

อรพินทร์ ชูชม ; และอัจฉรา สุขารมณ์ (2543: 8) กล่าวว่า แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการและพึงพอใจของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากสภาวะภายในของตนเอง ต้องการมีความสามารถ ต้องการมุ่งมั่น ลิขิตด้วยตนเอง และลักษณะเนื้อหาสาระในภายในงาน (เช่น งานที่น่าสนใจ ทำหาย) เป็นแรงผลักดันที่จะแสดงพฤติกรรม โดยไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก หรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

ปริญดา ยะวงศา (2546: 22) ได้ศึกษาความหมายของแรงจูงใจภายใน หมายถึง เป็นแรงขับหรือแรงกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์จึงเกิดแรงจูงใจเป็นสำคัญ หากผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนก็จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้

มณฑา อนุรัตน์ศรี (2546: 4-5) ได้ศึกษาความหมายของแรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการและความพึงพอใจของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการสภาวะภายในของตนเอง ไม่ต้องการรางวัลที่เป็นวัตถุภายนอกใดๆ หรือการบังคับ แรงจูงใจเป็นพลังที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม และกระบวนการทางจิตใจที่หลากหลาย โดยมีรางวัลเบื้องต้น คือ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ความต้องการดังกล่าวจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามเอาชนะสิ่งที่ท้าทายตัวเองในระดับที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง เป็นผู้ริเริ่มพฤติกรรมของตนเองมากกว่าแรงผลักดันภายนอก โดยอาศัยปัจจัยภายในเป็นแรงผลักดัน โดยไม่ต้องอาศัยภายนอก ข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์

สุภาภร อิทธิโชติ (2548: 30) ได้ศึกษาความหมายของแรงจูงใจภายใน หมายถึง พลังที่บุคคลต้องการที่จะกระทำ หรือเรียนรู้จากแรงขับเคลื่อนภายใน ซึ่งเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติของมนุษย์ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตน โดยมีได้อาศัยการชักจูงหรือสิ่งเร้าจากภายนอก ซึ่งเป็นแรงที่เกิดจากการขับเคลื่อนจากพลังที่อยู่ภายในของตนเอง

สรุปได้ว่า แรงจูงใจภายใน หมายถึง สิ่งกระตุ้นแล้วทำให้เกิดความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ภายในตนเอง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สิ่งที่ตนเองต้องการโดยที่ไม่ต้องใช้สิ่งเร้าจากภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม

ประเภทของแรงจูงใจภายใน

สพลดิ่ง (สุวรรณี เวทโธสง. 2544: 26-27; อ้างอิงจาก Spaulding.1992: 4-5) กล่าวว่า นักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับการกระตุ้นจากภายนอกให้มองเห็นจุดหมาย และนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ได้เกิดจาก

อุดมคติ ได้แก่ เป้าหมายหรือการคาดหวังของบุคคล ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า การทดสอบอย่างสม่ำเสมอ การให้รางวัล และคำชมเชย เป็นต้น

2. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการที่จะทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยจิตใจของตนเองที่รักการแสวงหา แรงจูงใจประเภทนี้เกิดจากความสนใจ เจตคติ ความต้องการ ดังนั้นบุคคลจะมองเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ทำ จึงทำด้วยความเต็มใจ และตระหนักว่าการบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมนั้นเป็นรางวัลอยู่ในตัวอยู่แล้ว

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2540: 136-138) ได้ศึกษาการแบ่งแรงจูงใจตามลักษณะการเกิดจำแนกประเภทของแรงจูงใจไว้ดังนี้

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ทำ จึงทำด้วยความเต็มใจ ตระหนักว่าการบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมนั้นเป็นรางวัลอยู่ในตัวแล้ว ซึ่งสภาพของบุคคลที่มีความต้องการและอยากแสดงพฤติกรรมบางสิ่งบางอย่างด้วยเหตุผล และความชอบของตนเอง (As a state in individual wants to do or learn something for its own sake) บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในนี้ จะแสดงพฤติกรรมหรือกระทำกิจกรรมต่างด้วยความพอใจและยินดีทำงานของตน เพราะอยากจะทำจุดหมายปลายทางอยู่ที่การทำกิจกรรมนั้นๆ เอง การจูงใจภายในเป็นเรื่องของแรงจูงใจที่บุคคลนั้นเกิดมีขึ้นเอง อยากทำอยากแสดงด้วยตัวของตัวเองไม่มีใครบังคับ ไม่มีของมาล่อ เช่น เจตคติ ความสนใจ ความตั้งใจ ความพอใจ ความต้องการ ความคิดเห็น การมองเห็นคุณค่า มักเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่คงทนถาวร

ปราวณี รามสูต (2542: 125-126) ได้ศึกษาการแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. แรงจูงใจภายใน เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากพฤติกรรมภายใน เช่น ความสนใจ ความกระหายใคร่รู้ ความคิดเห็น ความเข้าใจ ความรู้สึก ความตั้งใจ ค่านิยม ความต้องการความพอใจ ซึ่งจะผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่มีความคงถาวร บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นสม่ำเสมอ โดยเนื่องมาจากสิ่งผลักดันที่เป็นความในใจ หรือพฤติกรรมภายในของตน

2. แรงจูงใจภายนอก เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าหรือกระตุ้นนอกตัว เช่น การได้รับรางวัล การถูกลงโทษ เกียรติยศ คำชม ฯลฯ ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมชั่วคราว ชั่วคราว ไม่ทนถาวร บุคคลมักแสดงพฤติกรรมในกรณีที่ต้องการดังกล่าว ถ้าเมื่อใดไม่ต้องการหรือต้องการแต่รู้ว่า ถึงแม้กระทำก็ไม่ได้ บุคคลมักไม่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้น

แสงเดือน ทวีสิน (2545: 77) ได้ศึกษาการแบ่งลักษณะของแรงจูงใจออกเป็น

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) คือ แรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายในตัวบุคคลผู้นั้น

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) คือ แรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายนอก หรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่นอกตัวบุคคล

ปริญดา ยะวงศา (2546: 26) ได้ศึกษาประเภทของแรงจูงใจสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้คือ แรงจูงใจภายในที่เกิดจากความต้องการพื้นฐานภายในร่างกายเป็นแรงจูงใจที่มาจากกำเนิด เช่น ความหิว ความรู้สึก ความรัก ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการที่จะเรียนรู้ เป็นต้น และแรงจูงใจภายนอกที่เกิดจากความต้องการที่ถูกกระตุ้นภายนอกร่างกาย ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลที่อยู่ในสังคมและเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ความต้องการความรัก ความสำเร็จ การยกย่องชมเชย การแข่งขัน การให้รางวัล วิธีการสอน และบุคลิกของครู เป็นต้น

ประสาธ อิศรปริดา (2547: 301) ได้ศึกษาการแบ่งแรงจูงใจของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท คือ

แรงจูงใจภายใน คือ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบภายในตัวบุคคล

แรงจูงใจภายนอก คือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล หรือรางวัลหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่กระทำโดยตรง

สรุปได้ว่า แรงจูงใจภายใน คือ ความรู้สึกถึงความสามารถของตนเองและความเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้ความรู้สึกสนุกและเพลิดเพลินก็เป็นรางวัลของการทำพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน ส่วน แรงจูงใจภายนอก คือ ความรู้สึกมาจากสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ภายนอกที่คาดว่าเป็นทางบวก เช่น เงิน เกียรติยศชื่อเสียง เป็นต้น

ความเป็นมาของแรงจูงใจภายใน

ความคิดเรื่องพฤติกรรมที่ถูกจูงใจจากภายในเริ่มต้น ประมาณปี ค.ศ.1890 โดย วิลเลียม เจมส์ (James. 1948: 170) มีแนวคิดที่ว่าความสนใจมีบทบาทสำคัญในการชักนำความตั้งใจ โดยบุคคลจะเลือกทำในสิ่งที่เขาคิด พฤติกรรมจึงถูกจูงใจจากภายในตามความสนใจของบุคคลนั้น ต่อมา วูดเวิร์ด (Woodworth) เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายนอกได้ (Intrinsic motivation behavior) ว่าการปฏิบัติกิจกรรมสามารถริเริ่มจากแรงจูงใจภายนอกได้ แต่เมื่อกิจกรรมดำเนินไปตามแรงขับของตัวเองแล้วจะสามารถดำเนินต่อไปอย่างอิสระและมีประสิทธิผลได้ นั่นคือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดจากแรงจูงภายในตอนเริ่มต้นต่อมาจะถูกกระตุ้นด้วยแรงจูงใจภายใน (Deci ; & Ryan. 1990 : 11-12 ; citing Woodworth. 1918)

ต่อมา ไวท์ (White) มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สามารถ (Effectance motivation) ว่าเป็นพลังที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลมีมาแต่กำเนิดที่จูงใจให้บุคคลสามารถจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ การรู้สึกตนเป็นคนมีความสามารถ (Competence or Efficacy) หลังจากที่ได้จัดการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะเป็นรางวัลสำหรับพฤติกรรมเหล่านั้น และทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่

ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเป็นผลจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสำรวจ การเรียนรู้และการปรับตัว ความรู้สึกที่ตนเป็นคนมีความสามารถจึงเป็นแรงผลักดันที่อยู่เบื้องหลังการทํากิจกรรมต่างๆ แรงจูงใจที่เกิดจากความรู้สึกที่ตนเป็นคนที่มีความสามารถจะชี้นำพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีทิศทาง แรงจูงใจดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการที่ดำเนินตลอดไปไม่เหมือนกับแรงขับที่ทำงานแบบวงจรคือ เมื่อได้รับความพอใจแล้วจะไม่เกิดขึ้นอีก (Deci ; & Ryan. 1990: 5,19,27; citing White. 1959)

จากแนวคิดของไวท์ ในประเด็นที่มองว่ามนุษย์ทุกคนมีแรงผลักดันซึ่งเป็นความต้องการจากภายใน (Intrinsic needs) นับว่ามีส่วนสำคัญในการผลักดันบุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อตอบสนองความรู้สึกที่ตนเป็นคนที่มีความสามารถ ต้องการมีความกระตือรือร้น มีพลังอำนาจ ริเริ่มการกระทำด้วยตนเอง รู้สึกว่าตนมีความสามารถจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ และรู้สึกที่ตนมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจ (Autonomy) (Deci ; & Ryan. 1990:30) แสดงว่า ความรู้สึกที่ตนเป็นคนมีความสามารถมีความเกี่ยวข้องและมีความต้องการเป็นผู้ลิขิตตนเอง (Self-determination)

นักทฤษฎีทางจิตวิทยากลุ่มรู้คิด (Cognitive approach) ได้ให้ความสนใจกับกระบวนการทางจิตที่อยู่ภายใน เช่น การคิด การตัดสินใจ ความคาดหวัง ว่ามีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการระบุสาเหตุตามการรับรู้ (Perceived locus of causality) 2 ประการ คือ สาเหตุจากบุคคล (Personal causality) คือ ความตั้งใจของบุคคลที่จะกระทำเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ และสาเหตุที่ไม่ใช่บุคคล (Impersonal causality) คือ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของบุคคลผู้นั้นเอง (Deci ; & Ryan. 1990: 7 ; citing Heider. 1959)

ต่อมา เดอชาร์มส์ (deCharms) เสนอว่า การกระทำของบุคคลอาจมีสาเหตุมาจากแรงผลักดันภายในหรือภายนอกก็ได้ การรับรู้สาเหตุจากภายใน (Internal perceived locus of causality) คือ การที่บุคคลรับรู้ถึงความสนใจและความต้องการของตนเองเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการกระทำ ส่วนการรับรู้สาเหตุจากภายนอก (External perceived locus of causality) คือ การที่บุคคลรับรู้ว่าการกระทำของตนเกิดขึ้นเพราะสาเหตุภายนอก เช่น รางวัล หรือผลตอบแทน (Deci ; & Ryan. 1990: 7 ; citing deCharms. 1968) จากแนวความคิดดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้มีการพัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจภายในขึ้น

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน

ทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจที่นักจิตวิทยาอธิบายพฤติกรรมและมีการจัดกลุ่มทฤษฎีในหลายลักษณะตามหลักทางจิตวิทยา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มได้แก่ ฮัล (Hull) ที่สร้างทฤษฎีแรงขับ (drive) โดยกล่าวว่าธรรมชาติของมนุษย์จะรักษาสถานภาพสมดุล (Homeostasis) อยู่เสมอ เช่น เวลาหิวก็แสวงหาอาหารรับประทาน ความหิวจะเป็นแรงขับที่ทำให้เกิดพฤติกรรม เมื่อรับประทานอาหารแล้วแรงขับก็ลดลง

2. ทฤษฎีมานุษยนิยม (Humanistic Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญ ได้แก่ มาสโลว์ (Maslow) ที่แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ประเภท คือ ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการความรัก และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Love & Belonging Needs) ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า (Esteem Needs) และความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (Self-actualization Needs)

3. ทฤษฎีการรู้คิด (Cognitive Theory) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและความรู้ความเข้าใจ นักจิตวิทยาคนสำคัญ คือ ไวเนอร์ (Weiner) กล่าวถึงทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ (Attribution Theory) ซึ่งแบ่งสาเหตุของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของงานออกเป็น 4 ประเภท คือ ความสามารถ ความพยายาม ความยากง่ายของงานและโชค

ทฤษฎีแรงจูงใจภายใน

แรงจูงใจเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ แรงขับ แรงผลักดัน สิ่งจูงใจ รางวัล เป้าหมาย และความคาดหวัง โดยทั่วไปแรงจูงใจจะประกอบด้วยกระบวนการที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม กำหนดทิศทางของการกระทำ และมุ่งมั่นในการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้ แรงจูงใจมีหลายประเภท สามารถแบ่งได้โดยอาศัยทฤษฎีแรงจูงใจมาเป็นตัวกำหนด ทฤษฎีแรงจูงใจแบ่งเป็น 2 กลุ่ม (อรพินทร์ ชูชม ; และวิลาสลักษณ์. 2547: 152)

1. กลุ่มทฤษฎีเนื้อหา (Content theories) เป็นกลุ่มที่พยายามอธิบายถึงปัจจัยในตัวบุคคลหรือสิ่งจูงใจที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือทำให้พฤติกรรมคงอยู่ กล่าวคือ ความต้องการเฉพาะอย่างหรือความต้องการภายในจะเป็นสิ่งจูงใจและกำกับแนวทางพฤติกรรมของบุคคลว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัจจัยภายในบุคคลหรือสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ทฤษฎีแรงจูงใจที่สำคัญ เช่น ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Need hierarchy theory) และทฤษฎีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation theory)

2. กลุ่มทฤษฎีกระบวนการ (Process theories) เป็นกลุ่มทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดในการตัดสินใจและเลือกกระทำพฤติกรรม โดยพยายามอธิบายถึงปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ และกระบวนการจูงใจทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่

หรือหยุดไป ทฤษฎีแรงจูงใจที่สำคัญในกลุ่มนี้ เช่น ทฤษฎีการกำหนดเป้าหมาย (Goal-setting theory) ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy theory)

ทฤษฎีแรงจูงใจภายในเป็นทฤษฎีในกลุ่มทฤษฎีเนื้อหา อธิบายถึงปัจจัยภายในตัวบุคคลที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมและส่งเสริมให้บุคคลมีแรงผลักดันพฤติกรรมเพิ่มขึ้น แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายในแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.การกระตุ้นเร้าที่เหมาะสม (Optimal Stimulation) โดยแรงจูงใจภายในจะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในสถานการณ์ที่ให้ระดับการกระตุ้นเร้าที่ปานกลาง ทฤษฎีกระตุ้นเร้าที่พอเหมาะมีอยู่ 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการปลุกเร้าทางสรีระที่พอเหมาะในระบบประสาทส่วนกลาง และแนวคิดความไม่สอดคล้องที่พอเหมาะ

1.1 แนวคิดการปลุกเร้าที่พอเหมาะ เสนอว่า มนุษย์แสวงหาระดับการปลุกเร้าที่พอเหมาะ หรือระดับการปลุกเร้าเป็นผลมาจากการกระตุ้นเร้าที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ถ้าระดับการปลุกเร้าต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับระดับความต้องการของบุคคล บุคคลจะถูกจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่เพิ่มจากการปลุกเร้า บุคคลจะพยายามถอนตัวจากการปลุกเร้าหรือพยายามให้อยู่ระดับที่ปรารถนา

1.2 แนวคิดความไม่สอดคล้องที่พอเหมาะ แนวคิดนี้ยึดแนวการรู้คิด (Cognitive Tradition) อธิบายพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายในกับความไม่สอดคล้องของโครงสร้างทางจิตซึ่งประกอบด้วยความไม่สอดคล้องระหว่างโครงสร้างการรู้คิดด้วยตนเอง ในเรื่องความเชื่อ ความคิด การรับรู้ ค่านิยม หรือพฤติกรรม ความไม่สอดคล้องระหว่างโครงสร้างทางความคิดกับสิ่งเร้า บุคคลจะถูกดึงดูดโดยสิ่งเร้าที่ไม่สอดคล้องทางจิตในระดับพอเหมาะ โดยบางครั้งคนแสดงพฤติกรรมที่ลดการไม่สอดคล้องหรือความไม่แน่นอน แต่บางเวลาคนแสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องหรือความไม่แน่นอน

2. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการและอารมณ์ความรู้สึก (Need and affect)
อธิบายว่าบุคคลต้องการมีอิสระ ต้องการมีความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพกับสิ่งแวดล้อม และต้องการมีความรู้สึกสนใจ มีความสุข รู้สึกสนุกสนานในการทำกิจกรรมต่างๆ ดีซีและไรอัน เสนอว่า แรงจูงใจภายในเกี่ยวข้องกับความต้องการและความรู้สึกที่สำคัญ 3 ประการ (Deci ; & Ryan. 1990:26)

2.1 ความต้องการมีความสามารถ (The Need for Competence)

ความต้องการมีความสามารถ เป็นแนวโน้มการจูงใจพื้นฐานที่ให้พลังพฤติกรรมที่หลากหลายที่ไม่ต้องมีแรงขับ พลังที่อยู่เบื้องหลังการกระทำกิจกรรม คือ แรงจูงใจไฝ่สามารถ ซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึกว่าสามารถมีประสิทธิผล ซึ่งอาจเรียกชื่อแรงจูงใจไฝ่สามารถ หรือบางครั้งก็เรียกว่าแรงจูงใจไฝ่รู้ โดยความสามารถเป็นผลลัพธ์ที่สะสมของการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับ

สิ่งแวดล้อม การสำรวจ การเรียนรู้ และการปรับตัวของบุคคล ความต้องการมีความสามารถทำให้คน
เสาะแสวงและเอาชนะสิ่งท้าทายต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับความสามารถ

ดูเดอริค (Deci ; & Ryan. 1990: 26-27 ; citing Woodworth. 1918) อธิบายว่าบุคคลจะ
พยายามควบคุมสิ่งแวดล้อม เพราะต้องการมีอิทธิพลเหนือสิ่งแวดล้อมให้ได้ ขณะเดียวกันบุคคลก็มี
สัญชาตญาณของความอยากรู้อยากเห็นเมื่อบุคคลรู้สึกตนมีศักยภาพเพิ่มขึ้นจะรู้สึกพึงพอใจในการทำ
กิจกรรมต่างๆ ความรู้สึกนี้จะเป็นแรงขับที่อยู่เบื้องหลังแรงจูงใจ

ฮาร์เตอร์ (Harter. 1981: 278-386) อธิบายว่า ความต้องการความสามารถของไวกมี
ลักษณะที่กว้างเกินไป ควรแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความชอบสิ่งท้าทาย ความอยากรู้อยาก
เห็น และความรอบรู้อย่างอิสระ โดยฮาร์เตอร์ได้เสนอทฤษฎีทั่วไปของแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพ
หรือแรงจูงใจไม่สามารถ (Effectance) และแรงจูงใจไม่รอบรู้ (Mastery motivation) ซึ่งเป็นการ
ประยุกต์ทั้งในด้านนิยามและความเข้าใจพัฒนาการของแรงจูงใจภายในและภายนอกของเด็ก แนวคิด
เรื่องแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ทรัพยากรทางปัญญาของตนเองอย่างเต็มที่นั้นเป็นการ
ตอบสนองภายในและเป็นการจูงใจ ฮาร์เตอร์ เชื่อว่า พัฒนาการของแรงจูงใจภายในเป็นผลมาจากการ
เสริมแรงทางบวกหรือการยอมรับจากผู้ใหญ่ สำหรับการพยายามที่จะรอบรู้อย่างมีอิสระ
(Independence mastery) ในตอนต้นของพัฒนาการ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกว่า
มีความสามารถ (Competence) และการควบคุมความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนเอง และเป็นการ
เพิ่มแรงจูงใจไม่สามาร และแรงจูงใจภายในของเด็กที่จะมีส่วนร่วมพฤติกรรมที่รอบรู้ต่อมา ดังนั้นเด็ก
จะซึมซับระบบที่สำคัญ 2 ระบบ คือ 1. ระบบการให้รางวัลด้วยตนเอง (Self-reward system) และ
2. ระบบของเป้าหมายมาตรฐานหรือเป้าหมายที่รอบรู้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กลดการพึ่งพาการเสริมแรงทาง
สังคมภายนอก ในขณะที่เด็กที่ถูกแรงจูงใจภายนอก ไม่สามารถพัฒนาระบบที่สำคัญเหล่านี้ได้
เพราะ ผู้ใหญ่ในชีวิตของเด็กเหล่านี้ไม่ได้ให้รางวัลหรืออาจไม่ยอมรับความพยายามที่จะเรียนรู้อย่างมี
อิสระของเด็ก ดังนั้นพฤติกรรมพึ่งพาของเด็กในสถานการณ์นี้จึงถูกเพิ่มความต้องการจะได้รับการ
ยอมรับจากภายนอก สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความรู้สึกที่เด็กรับรู้ตนเองว่ามีความสามารถต่ำ และรับรู้ว่
บุคคลอื่นและเหตุการณ์ภายนอกควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็ก ดังนั้นแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพจะถูกลดลง
และสกัดกั้นอันเป็นผลทำให้เกิดพัฒนาการของการจูงใจภายนอกมาแทน

สรุปว่า ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ หมายถึง การที่บุคคลเชื่อว่าสามารถโดย
การใช้ความมุ่งมั่น ตั้งใจ ใช้ความพยายามในการทำกิจกรรมหรือทำงานต่างๆ ที่ท้าทายและเหมาะสม
กับศักยภาพของตนเอง

2.2 ความสนใจ ความตื่นเต้น และการลื่นไหล (Interest- Excitement and Flow)

ดีซี ; และไรอัน (Deci ; & Ryan. 1990:29) กล่าวว่า ความสนใจ ความตื่นเต้น และการลื่นไหล คือ ความรู้สึกของบุคคลที่เป็นสุขและเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมต่างๆ ความรู้สึกเหล่านี้จึงเป็นอารมณ์ที่ไปกำกับแรงจูงใจภายใน

ออร์พินท์ ชูชม ; และคณะ (2542:11-12) กล่าวว่า มุมมองเรื่องแรงจูงใจภายในในแนวทางนี้เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ เป็นตัวริเริ่มพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายในหรือตัวที่เกิตร่วมกับพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายใน ทฤษฎีทางด้านความรู้สึกถึงความสนใจ ความเพลิดเพลินและความเกี่ยวข้องผูกพันโดยตรงกับพฤติกรรม ใช้เป็นหลักในการอธิบายแรงจูงใจภายในอารมณ์ของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน 10 อารมณ์ ซึ่งแต่ละอารมณ์เกี่ยวข้องทั้งกับแรงจูงใจและพฤติกรรม โดยความสนใจและความตื่นเต้น กล่าวว่า เป็นรากฐานของพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายใน

ซิคเซนมอฮาลยี (Csikszentmihalyi. 1978: 20) กล่าวว่า กิจกรรมที่ถูกจูงใจภายในคือลักษณะที่มีความเพลิดเพลิน รางวัลสำหรับกิจกรรมนั้น คือ ประสบการณ์ความเพลิดเพลินในกิจกรรมนั้น โดยที่ความเพลิดเพลินที่แท้จริงประกอบด้วยประสบการณ์ที่ต้องการหลังไหล (Experience of flow) ซึ่งเป็นความรู้สึกองค์รวมที่ไม่อยู่นิ่งที่มีลักษณะเฉพาะของการเกี่ยวข้องผูกพันโดยรวมกับตัวกิจกรรมนั่นเอง สำหรับสภาวะการหลังไหล (State of flow) หรือลื่นไหลนั้นการกระทำและประสบการณ์ดูเหมือนเคลื่อนย้ายอย่างราบเรียบจากช่วงเวลาหนึ่งไปยังช่วงเวลาถัดไป และดูเหมือนว่าไม่สามารถแยกบุคคลและกิจกรรมออกจากกันได้อย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุป ความสนใจและความเพลิดเพลินเป็นอารมณ์หลักที่ไปสอดคล้องกับแรงจูงใจภายใน โดยแนวความคิดหลังไหลแทนมิติเชิงบรรยายที่แสดงตัวอย่างของแรงจูงใจภายใน เมื่อบุคคลถูกจูงใจภายในอย่างสูง บุคคลจะสนใจมากกับสิ่งที่ทำอยู่และเกิดประสบการณ์ความรู้สึกของการหลังไหล

2.3 ความต้องการที่ลิขิตตนเอง (The Need for Self-Determination)

ดีซี ; และไรอัน (Deci ; & Ryan. 1990: 38) กล่าวว่า ความต้องการที่ลิขิตตนเอง เป็นพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายในให้ความสำคัญกับการมีความสามารถ ความสนใจ แต่พฤติกรรมที่ไม่ได้ถูกจูงใจภายในมีหลายพฤติกรรม อาจมุ่งการมีความสามารถ และบางพฤติกรรมอาจจูงใจด้วยความสามารถ กล่าวถึง บุคคลที่ถูกจูงใจภายในที่แท้จริง ในแนวคิดของความต้องการที่จะลิขิตด้วยตนเอง บุคคลนั้นต้องรู้สึกว่าเป็นอิสระจากแรงกดดัน เช่น รางวัล หรือเงื่อนไขที่ผูกพัน แรงจูงใจภายในจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีประสบการณ์ในการกระทำที่มีความเป็นตัวของตัวเอง และไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขการควบคุมหรือการเสริมแรงซึ่งเป็นสาเหตุของการกระทำพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายใน เป็นผลมาจากความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์สาเหตุแห่งตน (Autonomous) และไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าการ

ควบคุมหรือการเสริมแรงเป็นสาเหตุของการกระทำ นักทฤษฎีหลายคนได้ยืนยันว่ากิจกรรมที่ถูกงูใจภายในอยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่จะลืตด้วยตนเอง

ในเรื่องความต้องการลืตด้วยตนเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดทฤษฎีการลืตตนเอง ที่ให้ความสนใจทั้งพลังของพฤติกรรมและทิศทางของพฤติกรรม และยังคำนึงถึงความต้องการทางจิตพื้นฐานที่ซ่อนเร้นอยู่ในชีวิตมนุษย์ ทฤษฎีนี้เน้นความต้องการที่ติดตัวเบื่องต้น 3 ประการ คือ

2.3.1 ความต้องการมีความสามารถ (Competence) เกี่ยวข้องกับการเข้าใจถึงวิธีที่จะบรรลุผลลัพธ์ภายในและภายนอก

2.3.2 ความต้องการมีความสัมพันธ์ (Relatedness) เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสัมพันธ์ที่พึงพอใจและมั่นคงกับคนอื่นๆในสังคม

2.3.3 ความเป็นตัวของตัวเองหรือการลืตตัวเอง(Autonomy or Self-determination) หมายถึง การริเริ่มด้วยตนเองและการควบคุมการกระทำด้วยตนเอง

การควบคุมชะตาชีวิตของตนเองซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมพฤติกรรมพฤติกรรมที่เกิดจากแรงงูใจภายใน เมื่อไรก็ตามบุคคลมีประสบการณ์ว่าตนเองเป็นสาเหตุแห่งพฤติกรรม บุคคลก็จะรู้สึกว่เกิดจากแรงงูใจภายในตนเอง ตรงข้ามกับบุคคลที่รับรู้ว่สาเหตุของพฤติกรรมอยู่นอกตนซึ่งจะถือว่าเกิดจากแรงงูใจภายนอก เช่นเดียวกับทฤษฎีการให้เหตุผล (Attribution theory) ของแรงงูใจซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแนวคิดเรื่องแรงงูใจภายในที่พัฒนาโดย ไวเนอร์ (Weiner, 1986:132) กล่าวว่า ทฤษฎีการให้เหตุผล ซึ่งเชื่อว่าผลการปฏิบัติงานที่ได้รับอิทธิพลจากการที่บุคคลให้เหตุผลในความล้าเร็จหรือล้้มเหลวซึ่งเป็นองค์ประกอบเชิงสาเหตุ เช่น ความสามารถหรือความพยายามของตนคู่กับความยากล้าบากของงานหรือความบังเอิญหรือโชควาสนา จากแนวความคิดของทฤษฎีการให้เหตุผล บุคคลที่มีแรงงูใจภายในเชื่อว่า ปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมตนเองจะเป็นตัวกำหนดความล้าเร็จหรือความล้้มเหลวที่เกิดขึ้น

ดังนั้น ความมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเองจึงเป็นคุณภาพการทำหน้าที่ของจิตใจมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเลือกหรือประสบการณ์การรับรู้ภายในตนเองที่ระบุนความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นว่มาจากสาเหตุภายในที่จะผลักดันให้เกิดพฤติกรรม (Locus of causality) จึงมีลักษณะยืดหยุ่นและความต้องการมีทางเลือกในการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความรู้สึนี้จะกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมในการแสดงพฤติกรรมที่ตนสนใจและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความสามารถแห่งตนเพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและจะนำไปสู่การพัฒนาแรงงูใจภายนอกได้ด้วย

คุณลักษณะนี้พบได้ในพฤติกรรมที่เกิดจากแรงงูใจภายในและบางขณะพบได้ในพฤติกรรมที่เกิดจากแรงงูใจภายนอกการได้เลือกบนพื้นฐานการระลึกความต้องการของบุคคลกับ

เป้าหมาย จะริเริ่ม ควบคุม พฤติกรรมที่เกิดจากการกำหนดด้วยตนเอง (Self-determination) ทั้งนี้โดย ใช้ข้อมูลตัดสินใจมาแหล่งข้อมูลภายในและภายนอก กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดจาก แรงจูงใจภายในหรือแรงจูงใจภายนอกที่ได้เลือกบนพื้นฐานของความต้องการที่ตรงกับเป้าหมายของ บุคคลแล้ว เรียกว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายใน ของบุคคลที่จะแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นในการคิด มีการรับรู้ความสัมพันธ์ของ สาเหตุและผลที่เกิดขึ้น และรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ

การสนับสนุนให้มีความอิสระ ให้โอกาสใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ทดลองทำและให้ มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นแม้จะมีข้อจำกัดอยู่บ้างในเรื่องความเพียรพยายามและทักษะส่วนบุคคล ก็ เป็นวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจภายในจากการมีพฤติกรรมที่มีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ความมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเองจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลมีทางเลือกในการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น มีลักษณะยืดหยุ่นในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อ สิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการและให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

การจูงใจจากการมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง จึงเป็นกระบวนการที่เป็นแรงกระตุ้นจาก ภายใน หรือความตั้งใจทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากบุคคลผู้นั้นเอง โดยที่บุคคลจะมีอิสระในการเลือกแบบ แผนของกิจกรรมที่จะทำตั้งแต่เริ่มต้น สามารถวางแผนดำเนินการเองและประเมินผลที่เกิดขึ้นได้ด้วย ตนเอง ทำให้บุคคลมีความผูกพันที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (Deci ; & Ryan.1990: 6 ; Deci ; & Flaste. 1995: 2, 5)

สรุปว่าความรู้สึกมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง หมายถึง ความต้องการที่ได้ตัดสินใจทำ กิจกรรมซึ่งบุคคลต้องมีความสนใจ สามารถกำหนดหรือวางแผนการปฏิบัติและจัดการสิ่งต่างๆได้ด้วย ตนเองตั้งแต่เริ่มต้น ได้ลงมือกระทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

ทฤษฎีอัตลัขิต (Self-Determination Theory)

ดีซี ; และไรอัน (Deci ; & Ryan. 2000:68) กล่าวว่า ทฤษฎีอัตลัขิต เป็นทฤษฎีที่ กล่าวถึงแรงจูงใจและบุคลิกภาพของมนุษย์ที่สร้างขึ้นมาจากผลการศึกษาวิจัยในเชิงประจักษ์และ กระบวนการที่มองมนุษย์ในเชิงอินทรีย์ (Organism) คือ มองว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความ กระตือรือร้นและริเริ่มลงมือกระทำ (Active) ซึ่งตรงข้ามกับกระบวนการที่มองมนุษย์ในเชิงกลไก (Mechanism) คือ มองว่ามนุษย์เป็นฝ่ายถูกกระทำ (Passive)

ทฤษฎีอัตลัขิตศึกษาแนวโน้มแห่งภายในของมนุษย์ ความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ และสถานการณ์ที่ส่งเสริมกระบวนการเหล่านี้ โดยระบุว่ามนุษย์มีความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ คือ ความต้องการมีความสามารถ (Need for competence) ความต้องการมีอิสระได้ด้วย ตนเอง (Need for autonomy) และความต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Need for relatedness)

ความต้องการเหล่านี้จำเป็นต่อการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ดีที่สุดของแรงงูใจภายในซึ่งเป็น
แนวโน้มความเจริญงอกงามตามธรรมชาติของมนุษย์ และช่วยพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้ง
ช่วยให้มนุษย์มีความสุขในการทำงานและการดำรงชีวิต

ธรรมชาติของแรงงูใจจะเป็นพลัง หรือ แรง (Energy or force) ที่กระตุ้นให้บุคคลเกิด
พฤติกรรม พลังในทฤษฎีแรงงูใจโดยทั่วไปเป็นความต้องการที่มีมาแต่กำเนิดและเป็นความต้องการที่
เกิดจากการเรียนรู้ สำหรับแรงงูใจภายใน (Intrinsic motivation) ตามทฤษฎีอัตลิติตเห็นว่าเป็น
แนวโน้มภายในโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่จะแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ (Novelty) และท้าทาย
(Challenges) เป็นแนวโน้มที่จะเพิ่มพูนและใช้ความสามารถของตน และเป็นแนวโน้มที่จะสำรวจและ
เรียนรู้ รางวัลเบื้องต้นของการทำพฤติกรรมที่เกิดจากแรงงูใจภายใน คือ การรู้สึกถึงความสามารถของ
ตนและมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง แรงงูใจภายในนี้มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางการรู้คิดและ
ทางสังคมของมนุษย์ และเป็นแหล่งที่จะก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและควมมีชีวิตชีวา
ตลอดชีวิตของมนุษย์

บุคคลจะมีแรงงูใจภายในเพราะการเห็นคุณค่าในการทำกิจกรรมนั้น มีความสนใจ
ความตื่นเต้น และมีความมั่นใจ ซึ่งต่อมาแสดงออกในแง่ของการเพิ่มผลการปฏิบัติงาน ความเพียร
พยายาม ความคิดสร้างสรรค์ ควมมีชีวิตชีวา การเห็นคุณค่าในตนเอง และการมีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่ง
ต่างจากการกระทำเพราะมีแรงภายนอกมากัดดัน เช่น กระทำเพราะการติดสินบนหรือเพราะความกลัว
จากการถูกจับตามองซึ่งพฤติกรรมแบบนี้เรียกว่าเกิดจากแรงงูใจภายนอก (Extrinsic motivation)
นั่นคือ บุคคลจะมีแรงงูใจภายในต่อกิจกรรมที่มีความสนใจจากภายใน (Intrinsic interest) โดยเป็น
กิจกรรมที่มีความแปลกใหม่ ท้าทาย หรือมีคุณค่า

ทฤษฎีการประเมินการรู้คิด (Cognitive Evaluation Theory)

ทฤษฎีการประเมินการรู้คิด เป็นทฤษฎีย่อยภายใต้ทฤษฎีอัตลิติต มีเป้าหมายที่
อธิบายเรื่องปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมและทำลายแรงงูใจภายใน ทฤษฎีการประเมิน
การรู้คิดเน้นความต้องการพื้นฐานเรื่อง ความสามารถ (Competence) และควมมีอิสระกำหนดได้
ด้วยตนเอง (Autonomy) สร้างขึ้นโดยการรวมผลจากการทดลอง เรื่อง ผลของรางวัลการป้อนกลับ
(Feedback) และเหตุการณ์ภายนอกที่มีต่อแรงงูใจภายใน

ดีซี ; และไรอัน (Deci ; & Ryan.2000:70) กล่าวว่า สาระสำคัญประการแรกของทฤษฎี
การประเมินการรู้คิด ได้แก่ เหตุการณ์ภายนอก เช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับ การสื่อสาร และรางวัล ที่
ส่งเสริมการสาเหตุของการกระทำมาจากภายในตัวบุคคล (Internal perceived locus of causality)
จะส่งเสริมแรงงูใจภายใน นั่นคือ เหตุการณ์ที่ให้อิสระสามารถกำหนดได้ด้วยตัวเอง ส่วนเหตุการณ์
ภายนอกที่ส่งเสริมการระบู้สาเหตุของการกระทำมาจากภายนอกตัวบุคคลจะทำลายแรงงูใจ

ภายใน เช่น ดีซีและไรอัน พบว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวกเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานจะส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ตรงข้ามกับการให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบที่จะบั่นทอนแรงจูงใจภายในให้ลดลง

รีฟ (Reeve. 1996: 70 ; citing Vallerand ; & Reid. 1984: 95) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญประการที่สอง คือ เหตุการณ์ที่เอื้อต่อความรู้สึกว่าตนมีความสามารถจะส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ส่วนเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถจะทำลายแรงจูงใจภายใน ทฤษฎีว่ายังระบุร่วมกับที่มีผลวิจัยยืนยันว่า ความรู้สึกว่ามีความสามารถจะไม่เพิ่มแรงจูงใจภายใน ถ้าบุคคลไม่มีความรู้สึกว่ามีอิสระตามมาด้วย หรือในแง่การรับรู้สาเหตุ คือ ไม่รับรู้สาเหตุมาจากภายในตน

ดีซี ; และไรอัน (Deci ; & Ryan. 1990:63) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญประการที่สาม คือ เหตุการณ์ภายนอกที่บุคคลรับรู้ว่ามีลักษณะเป็นการควบคุม (Controlling) และมีลักษณะที่ไม่จูงใจ (Amotivation) จะทำลายแรงจูงใจภายใน ส่วนเหตุการณ์ที่มีลักษณะให้ข้อมูล (Information) จะส่งเสริมแรงจูงใจภายใน

สาเหตุสำคัญประการสุดท้ายจะคล้ายกับสาเหตุประการที่สามแต่เกี่ยวกับลักษณะการให้ข้อมูลหรือการควบคุม หรือการไม่จูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล คือ ลักษณะการให้ข้อมูลที่เอื้อต่อความรู้สึกเป็นอิสระกำหนดได้ด้วยตนเองจะรักษาหรือส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ส่วนเหตุการณ์ที่มีลักษณะควบคุมจะเป็นความกดดันที่ไปทำลายแรงจูงใจภายใน (Deci ; & Ryan. 1990:63-64)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีแรงจูงใจภายในได้แนวคิดในเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ 2 ประการ คือ ประการแรก มนุษย์จะถูกจูงใจจากสิ่งที่ตรงกับความต้องการ ประการที่สอง มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน คือ มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ (Competence) และการกระทำที่เกิดจากความตั้งใจของตนเอง (Personal causation) หรือกำหนดด้วยตนเอง (Self-determination) โดยแสวงหาสิ่งที่ต้องการ และเลือกกิจกรรมที่มีความท้าทายซึ่งมาจากแรงจูงใจภายใน ซึ่งแรงจูงใจภายในจะอยู่กับบุคคลที่มีความรู้สึกที่ตนเองมีความสามารถและมีความอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง

การวัดแรงจูงใจภายใน

แฮมลิน ; และ นีร์โน (Hamlin ; & Nerno. 1962: 269-287) ได้สร้างมาตรสิ่งจูงใจในการเลือก (Choice motivation Scale) ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยเป็นแบบทดสอบที่ให้ตอบอย่างอิสระโดยในแต่ละข้อให้กลุ่มตัวอย่างเลือกอาชีพหรือกิจกรรมที่เป็นไปได้ 2 ประเภท เช่น อยากจะเป็นคนขับรถประจำทางหรือนักบิน ในแต่ละคำตอบกลุ่มตัวอย่างจะถูกบันทึกเป็นถ้อยคำและให้คะแนนต่อมาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาที่ปรากฏโดยอิงแนวคิดของเฮย์วูดและเบอร์ก (Haywood & Burke) เหตุผลที่แสดงการผูกพันทางจิตกับงานและความพึงพอใจที่ซ่อนเร้นอยู่ในงาน เช่น ความท้าทาย ความรับผิดชอบ การเรียนรู้ ความตื่นเต้นจากการทำกิจกรรมนั้นหรือสุนทรีย์ในงาน ถือว่าเป็นเหตุผลที่เป็น "สิ่งจูงใจ" (Motivation) หรือเหตุผลที่ถูกจูงใจภายในสำหรับเหตุผลที่เป็นปัจจัยที่ไม่ใช่เรื่องงาน

(No task factors) เช่น เงินเดือน ความหมาย ความง่าย ความปลอดภัย ความมั่นคงการปฏิบัติได้หรือสถานภาพ ถือว่าเป็นเหตุผลที่เป็น “สุขอนามัย” (Hygiene)

เลปเปอร์ ; และกรีน (Lapper ; & Greene. 1975: 479-486) กล่าวว่า การวัดแรงจูงใจจะใช้วัดในเวลาอิสระหรือการเลือกที่เป็นอิสระ เมื่อบุคคลทำกิจกรรมในขณะที่ไม่ผูกพันกับเงื่อนไขรางวัล หรือการควบคุมซึ่งอาจประเมินแรงจูงใจภายใน ในรูปเชิงพฤติกรรมตามธรรมชาติ จากการทดลองโดยการสังเกตจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างรายงานตนเองเกี่ยวกับความสนใจในงาน ความพึงพอใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน รวมทั้งการวัดผลระหว่างการปฏิบัติในช่วงเวลาที่เป็นอิสระ และการวัดแรงจูงใจในงานเชิงทดลองยังวัดได้โดยการตอบแบบสอบถามความเต็มใจที่จะร่วมกิจกรรมต่อไปในอนาคตโดยไม่มีรางวัล

ฮาร์เตอร์ (Harter. 1981: 300-312) ได้สร้างมาตรวัดแรงจูงใจภายในและภายนอกใช้กับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา โดยเครื่องมือวัดนี้เป็นการรายงานตัวเอง ซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรวัดดังนี้

1. ความชอบสิ่งที่ทำยากกับความชอบงานที่ง่าย
2. ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจกับการทำให้ครูพอใจ กับการได้รับคะแนนดี
3. ความรอบรู้ที่อิสระกับการพึ่งพาครู
4. การใช้วิจารณญาณอย่างอิสระกับการพึ่งพาวิจารณญาณของครู
5. เกณฑ์ภายในสำหรับการประเมินกับเกณฑ์ภายนอกสำหรับการประเมิน

มาตรวัดของฮาร์เตอร์ เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยฮาร์เตอร์มองแรงจูงใจเป็นสภาพการณ์ที่เฉพาะและเปลี่ยนแปลง ดังนั้นมุมมองของฮาร์เตอร์เรื่องแรงจูงใจอยู่ระหว่างสภาวะและคุณลักษณะ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยของฮาร์เตอร์ไม่ได้เสนอการประเมินโครงสร้างแรงจูงใจภายในและภายนอก เป็นคุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่คงทนและถาวร โดยเสนอเพียงความเชื่อมั่นชนิดทดสอบซ้ำ โดยทิ้งระยะเวลาห่างกันเพียง 2-3 เดือน

เฮย์วูด ; และสวิทซ์กี (Haywood ; & Switzsky.1986:1-46) ได้พัฒนามาตรการประเมินค่าแบบลิเคอร์ท (Likert-Type Rating Scale) ในแต่ละข้อในกลุ่มตัวอย่างพิจารณาข้อความต่างๆ ที่ระบุปัจจัยภายนอกและภายใน และให้กลุ่มตัวอย่างระบุความพึงพอใจในปัจจัยนั้นๆ ว่า มีส่วนทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ที่วัดแรงจูงใจภายในจะใช้วิธีการแบ่งมาตรวัดแรงจูงใจในการทำงาน หรือความพึงพอใจในการทำงานออกเป็น 2 องค์ประกอบดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวงานโดยตรง ซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน เรียกว่า ปัจจัยจูงใจหรือแรงจูงใจภายใน ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล การได้รับการยอมรับนับถือลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบและความก้าวหน้า

2. ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานหรือแรงจูงใจภายนอก ประกอบด้วย เงินเดือนและสวัสดิการ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความมั่นคงปลอดภัย แบบวัดในแนวนี้สะท้อนการวัดความพึงพอใจในการทำงาน

ดีซี ; และไรอัน (Deci ; & Ryan. 1990: 5) ได้เสนอว่า แรงจูงใจภายในอาจวัดได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. การที่จะอ้างว่าบุคคลมีแรงจูงใจภายในในการทำกิจกรรมได้ก็เมื่อ บุคคลนั้นทำกิจกรรมที่ปราศจากรางวัลจากการทำกิจกรรมหรือปราศจากการควบคุม ซึ่งเป็นการวัดแรงจูงใจภายในในช่วงเวลาอิสระ ซึ่งใช้กันมากในการวิจัยเชิงทดลอง

2. แรงจูงใจภายในอาจวัดได้ที่คุณภาพของการทำกิจกรรม เช่น ดูว่าผลงานแสดงถึงความคิดเชิงสร้างสรรค์ ความคิดยืดหยุ่น หรือการเกิดอย่างเป็นธรรมชาติหรือไม่ เพราะลักษณะเหล่านี้บ่งบอกถึงการมีแรงจูงใจภายใน

3. ใช้แบบสอบถามในการวัด โดยแบบสอบถามถึงความรู้สึกสนใจ ความสนุก การรับรู้ถึงความสามารถ และความรู้สึกว่ากำหนดได้ด้วยตนเอง ก็สามารถอ้างถึงแรงจูงใจภายในได้

เนื่องจากการวัดแรงจูงใจภายในต้องกระทำเมื่อบุคคลนั้นปราศจากการควบคุม เช่น การได้รับรางวัลภายนอก ในงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจภายในจะวัดแรงจูงใจภายในของกลุ่มตัวอย่างแบบใดแบบหนึ่งใน 3 แบบดังกล่าว หรือมากกว่า 1 แบบในช่วงที่ปลอดจากการจัดกระทำตัวแปรอิสระ เช่น ช่วงที่ผู้วิจัยงดการให้รางวัลหรืองดการให้ข้อมูลป้อนกลับแล้วเป็นช่วงที่กลุ่มตัวอย่างสามารถทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ ซึ่งมักเรียกช่วงนี้ว่าช่วงอิสระ (Free-choice period)

ดีซี ; และไรอัน (Deci ; & Ryan. 1990: 62) ได้พัฒนาทฤษฎีการประเมินทางการรู้คิดของแรงจูงใจ จากแนวคิดนี้ดีซีและไรอันได้พัฒนาการวัดคุณลักษณะเพื่อประเมินสาเหตุของพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ชื่อ General Causality Orientation Scale ซึ่งประกอบด้วยมาตราย่อย 3 มาตราที่มีการให้คะแนนเป็นอิสระต่อกัน ได้แก่

1. มาตราวัดความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy orientation) บุคคลที่ได้คะแนนสูงในมาตรานี้เป็นผู้มีประสบการณ์การเลือกสูงเกี่ยวกับการริเริ่มและกำหนดพฤติกรรมของตนเอง บุคคลเหล่านี้เชื่อว่าตัวเองเป็นจุดเริ่มต้น (Origins) ของพฤติกรรมใน

2. มาตรการควบคุม (Control orientation) บุคคลที่ได้คะแนนสูงในมาตรานี้มองโลกซึ่งอาจเป็นสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่อยู่ภายในตัวเองเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ในระบบ

3. มาตรการที่ไม่ใช่ส่วนบุคคล (Impersonal orientation) บุคคลที่ได้คะแนนสูงในมาตรานี้ประสบการณ์ว่าพฤติกรรมของเขาอยู่นอกเหนือการควบคุมของเขา

ออร์พินท์ ชูชม ; และคณะ (2542: 3) กล่าวว่า การสร้างแบบวัดแรงงใจภายในที่สร้างขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกถึงลักษณะของการที่บุคคลมีแรงงใจภายใน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย หมายถึง บุคคลที่มีแรงงใจภายในงานจะมีความชอบ ฟังพอใจ หรือต้องการทำงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม ซับซ้อน และมีความยากพอเหมาะสมกับความสามารถ

2. ความสนใจ-ผลิตเพิลิน หมายถึง บุคคลที่มีแรงงใจภายใน เป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้น ความอยากรู้อยากเห็น ตลอดจนมีความสุข พอใจและผลิตเพิลินในการทำงานหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ

3. ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง บุคคลมีแรงงใจภายในเป็นบุคคลที่ชอบบริหารทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดและการกระทำ

4. ความต้องการมีความสามารถ หมายถึง บุคคลมีแรงงใจภายในงานเป็นบุคคลที่ต้องการมีประสิทธิผลในการจัดการกับสภาพแวดล้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง

5. ความมุ่งมั่น หมายถึง บุคคลที่มีแรงงใจภายในเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นทำงานให้บรรลุด้วยความสามารถของตนเอง มีความยึดมั่นทุ่มเทให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทนนอก ซึ่งความสำเร็จจากงานเป็นแรงบันดาลใจภายในมากกว่ารางวัลหรือเกียรติยศภายนอก

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวัดแรงงใจภายในในการเรียนรู้ตามแนวคิดของออร์พินท์ ชูชม; และคณะ (2542:16) แรงงใจภายในในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึก ความคิด และการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกกระตุ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายปลายทางในการเรียน ซึ่งแรงงใจนี้เป็นแรงงใจภายใน หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับการกระตุ้นจากภายใน ทำให้มีความต้องการที่จะกระทำให้บางสิ่งบางอย่างด้วยจิตใจของตนเอง มีความรักที่จะแสวงหา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 5 ด้าน คือ

1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย หมายถึง ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจภายในด้านการเรียน จะมีความชอบ พึงพอใจ หรือความต้องการที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม ซับซ้อน และมีความยากพอเหมาะกับความสามารถของผู้เรียนเอง

2. ความสนใจ-ผลิตผล หมายถึง ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจภายในด้านการเรียนเป็นผู้เรียนที่มีความสนใจ ความปรารถนา เป็นการกระตุ้นให้เกิดความอยากที่จะเรียน ความกระตือรือร้นอยากรู้ อยากเห็น ตลอดจนมีความสุข พึงพอใจ และผลิตผลในการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจ

3. ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจภายในด้านการเรียน เป็นผู้เรียนที่ชอบความริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดและการกระทำ มักเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่ถาวรซึ่งเป็นความรู้สึก ความคิดเห็นที่คนมีต่อความสำเร็จในการเรียน

4. ความต้องการมีความสามารถ หมายถึง ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจภายในด้านการเรียน เป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียน ต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และความสามารถของตนเอง

5. ความมุ่งมั่น หมายถึง ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจภายในด้านการเรียน เป็นผู้เรียนที่มุ่งมั่นเรียนให้บรรลุด้วยความสามารถของตนเอง ความสำเร็จในชีวิต การมองเห็นคุณค่า มีความยึดมั่นทุ่มเทให้กับการเรียน โดยไม่หวังผลตอบแทนภายนอก ซึ่งความสำเร็จจากการเรียนจะเป็นแรงบันดาลใจจากภายในมากกว่ารางวัล หรือเกียรติยศภายนอก

การสร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541:181-182) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง
 - 1.1 ครูควรจัดให้มีบรรยากาศที่ท้าทายความอยากรู้ อยากเห็นของผู้เรียน
 - 1.2 บอกวัตถุประสงค์เฉพาะบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ
 - 1.3 พยายามให้งานแก่ผู้เรียนตามความสามารถ และให้โอกาสผู้เรียนทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้
 - 1.4 พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน และแนะนำให้ผู้เรียนใช้ข้อมูลย้อนกลับช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น
 - 1.5 พยายามพบผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียน

1.6 บรรยายากาศของห้องเรียนต้องปราศจากการขู่เข็ญ ผู้เรียนไว้วางใจครูว่าเป็นผู้คอยเอื้อการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ

1.7 ใช้หลักการสอนของนักจิตวิทยามนุษยนิยม มาสโลว์ที่ว่า “ผู้เรียนจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อความต้องการพื้นฐานสมความปรารถนา”

1.8 ครูต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงความกระตือรือร้นในขณะที่สอน

2. การทำงานร่วมกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน

2.1 ช่วยผู้เรียนตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้วิชาต่างๆ

2.2 ช่วยผู้เรียนให้รู้จักการวางแผนในการทำงาน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.3 ช่วยผู้เรียนให้รู้จักประเมินผลงานที่ทำ และใช้ข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

2.4 ช่วยผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียน

2.5 ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการพยายามในการทำงาน

2.6 ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่างๆและช่วยให้ประสบความสำเร็จในวิชานั้นๆ

2.7 ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล เกี่ยวกับการตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ใกล้เคียงกับระดับความสามารถของตน

2.8 ช่วยให้ผู้เรียนจัดเวลาดูหนังสือ ทำการบ้าน และการเตรียมตัวสอบ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542:140) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ครูควรศึกษาความต้องการของเด็กแต่ละวัย และจัดเนื้อหาวิชาให้สนองความต้องการของเด็กเนื้อหาที่สอนควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและมีความหมายสำหรับเด็ก

2. ก่อนเริ่มบทเรียน ครูควรมีวิธีเข้าสู่บทเรียนเพื่อดึงความสนใจและบอกให้เด็กทราบถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน

3. ครูควรแนะนำให้เด็กเริ่มหัดวางแผนเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ

4. ให้บรรยากาศของการเรียนการสอน ควรมีการไต่ถาม มีการอภิปรายและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจ และมีการยอมรับซึ่งกันและกัน

5. ใช้วิธีการเสริมแรง (Reinforcement) ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ทั้งนี้เพราะรางวัล คำชมเชย การยิ้ม การพยักหน้า การเอาใจใส่ นับว่าเป็นการเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมาก

6. ใช้การทดสอบ (Test) การทดสอบจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเอาใจใส่ต่อบทเรียน และมีความตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

7. ให้ทราบผลการทดสอบอย่างทันที่ที่ เด็กจะทราบทันทีว่าสิ่งที่ได้เรียนไปนั้น เด็กเข้าใจเพียงใดมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งวิธีนี้จะทำให้เด็กเอาใจใส่ต่อเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา

8. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษา หรือการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

9. การสอนหรือการมอบหมายกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติและติดตามผลจนเด็กทำงานนั้นสำเร็จ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนของครู เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็กในแต่ละครั้งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ในคราวต่อไป

อารี พันธุ์ณี (2542:140) กล่าวว่า เนื่องจากแรงจูงใจภายในมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจึงควรส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มากที่สุด โดยสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่เด็ก ดังนี้

1. การชมเชยและการตำหนิ
2. การทดสอบบ่อยครั้ง ผลคะแนนจากการสอบจะเป็นสิ่งจูงใจ และมีความหมายต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก และการทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
3. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองด้วยการเสนอแนะ หรือกำหนดหัวข้อที่ทำให้ผู้เรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
4. วิธีการที่แปลกและใหม่ ครูควรนำวิธีการที่แปลกๆ ใหม่ๆ ที่เร้าความสนใจที่ผู้เรียนไม่เคยคิดหรือมีประสบการณ์มาก่อน ก็จะทำให้เกิดความสนใจและมีแรงจูงใจมากขึ้น
5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย เพื่อยั่วให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น
6. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยรู้มาก่อน จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และชัดเจนขึ้น อันจะทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้นเพราะคาดหวังว่าจะนำเอาสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์และเป็นพื้นฐานต่อไป
7. เกมและการเล่นละคร การสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในการเล่นเกมและแสดงละคร ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นด้วย
8. สถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา สถานการณ์ในชั้นเรียนอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อ ไม่พอใจเกิดความขัดแย้ง ควรหาทางลดหรือขจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของผู้เรียน

ปริญา ยะวงศา (2546: 29) ได้ศึกษาการสร้างและส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องหาวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนการสอน ทำให้เกิดความพอใจที่จะเรียนและอยากประสบความสำเร็จในการเรียน จะเห็นได้ว่าครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ครูควรใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจแปลกใหม่กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียนอยู่เสมอ สร้างบรรยากาศที่ทำหายความอยากรู้ อยากเห็นนักเรียน เช่น การเล่นเกม การแข่งขัน การได้ปฏิบัติจริง รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และสนุกสนาน ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียน อาทิความไว้วางใจ ความเป็นกันเอง จะส่งผลดีต่อการเรียนของนักเรียนด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน

งานวิจัยต่างประเทศ

ไรอัน (Ryan. 1982: 450-461) กล่าวว่า ผลการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีต่อแรงจูงใจภายใน โดยที่เขาเห็นว่าข้อมูลป้อนกลับทางบวกอาจมองได้ว่าเป็นลักษณะที่ให้ข้อมูลหรือลักษณะควบคุมก็ได้ ขึ้นกับปัจจัยต่างๆ และสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดว่า ข้อมูลป้อนกลับจะเป็นตัวเพิ่มหรือลดแรงจูงใจภายใน จากผลการวิจัยเห็นได้ว่า แรงจูงใจภายในสามารถส่งผลต่อความสามารถการรับรู้ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์

เจมส์ (James. 1993: 217) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การรับรู้ถึงความสามารถ และการตัดสินใจในห้องเรียน กับระดับของแรงจูงใจ กลุ่มทดลอง คือ ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่เป็นผู้ใหญ่ จำนวน 132 คน โดยให้ทุกคนกรอกแบบสอบถาม และเลือกผู้เรียน 7 คน จากผู้เรียนทั้งหมดมาตอบแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยให้ครูภาษาอังกฤษ จำนวน 6 คน เป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยวิธีการคล้ายๆกัน ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การรับรู้ถึงความสามารถ และการตัดสินใจในห้องเรียนของผู้เรียน กับระดับความเข้มของแรงจูงใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จอห์นสัน ;และคณะ (Johnson; Tuban; & Pieper. 1996: 973-992) ได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับส่งผลต่อแรงจูงใจภายใน โดยทำการศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยให้ทำกิจกรรมหาคำให้ได้มากที่สุดในแต่ละปัญหา ปัญหาทั้งหมดมี 5 ปัญหา แรงจูงใจภายใน เขาวัดจากความสนุกในการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสอบถามที่ชื่อ เอส ตัวแปรตัวสุดท้ายในแบบจำลอง คือ ผลการปฏิบัติงานวัดจากจำนวนคำโดยเฉลี่ยที่พบในแต่ละปัญหา

งานวิจัยของไทย

ทันทีวา สุรวัต (2540: 98) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกกระทิงวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี ด้วยวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารของคิธ จอห์นสัน กับวิธีสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนได้รับการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารของ คิธ จอห์นสัน กับวิธีการสอนตามคู่มือครู มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารของ คิธ จอห์นสัน มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครู

วิลาศลักษณ์ ชั่ววลี (2542: 80) กล่าวว่า ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า รางวัลจากภายนอกที่ไม่ได้ทำลายแรงจูงใจภายใน และพบว่าแรงจูงใจภายในระหว่างกลุ่มที่ได้รับเงิน กลุ่มที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับ และกลุ่มควบคุมหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า นักเรียนที่รับรู้ความสามารถของตนในการเล่นเกมส์ มีความสนุกในการเล่นเกมส์มากกว่านักเรียนที่มีความสามารถของตนต่ำ และพบว่านักเรียนที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับ มีพฤติกรรมเอาใจใส่ในเกมส์ที่ตนเองเล่นมากกว่ากลุ่มอื่น

อุไรวรรณ สีชมพู (2542:72) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธี DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู มีแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธี DR-TA มีแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู

อรพินทร์ ชูชม ; และอัจฉรา สุขารมณ (2543: 43-45) ได้ศึกษาทำการวิจัยเรื่องการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแรงจูงใจภายในโดยศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจภายใน ในบริบทของการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจภายใน
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบอำนาจในการอธิบายแรงจูงใจภายในของกลุ่มปัจจัยที่ต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยภูมิหลัง ปัจจัยการจูงใจของบิดามารดา และปัจจัยบรรยากาศในชั้นเรียน
4. วิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของแรงจูงใจภายใน

เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบไปด้วยแบบสอบถามภูมิหลังของนักเรียน แบบวัดบรรยากาศในชั้นเรียน แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา แบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงอุปมาน ตัวเลข และแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบบวัดและแบบทดสอบมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ ทั้งอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเชื่อถือได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะแรกในตอนต้นของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม และในระยะที่สอง ตอนต้นของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ผู้วิจัยทำการบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากภาคเรียนที่ 1

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แรงจูงใจภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายได้ของบิดามารดา พื้นความรู้เดิมการรับรู้การจูงใจของบิดามารดา การรับรู้การส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเองของครู อาจารย์ วิธีการเรียนรู้แบบจัดระบบตนเอง วิธีการเรียนรู้แบบลึก ความสามารถในการแก้ปัญหาทั่วไป และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้การจูงใจภายนอกของบิดามารดา และวิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน

2. นักเรียนหญิงมีแรงจูงใจภายใน มีพื้นความรู้เดิม รับรู้ความเป็นตัวของตัวเองจากครูอาจารย์ ใช้วิธีการเรียนรู้แบบลึก มีความสามารถในการแก้ปัญหาทั่วไปและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนชาย

3. ปัจจัยการจูงใจของบิดามารดาสามารถอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจภายในของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้มากที่สุด (ร้อยละ 10.6 และร้อยละ 9.9 ตามลำดับ) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยภูมิหลัง (ร้อยละ 3.5) สำหรับกลุ่มนักเรียนชาย และปัจจัยบรรยากาศในชั้นเรียน (ร้อยละ 5.4) สำหรับกลุ่มนักเรียนหญิง และอันดับสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยบรรยากาศในชั้นเรียน (ร้อยละ 2.6) สำหรับกลุ่มนักเรียนชาย และปัจจัยภูมิหลัง (ร้อยละ 4.1) สำหรับกลุ่มนักเรียนหญิง โดยทั้งสามปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจภายในได้ร้อยละ 25.1 สำหรับกลุ่มนักเรียนชาย และได้ร้อยละ 27.6 สำหรับกลุ่มนักเรียนหญิง

4. พื้นความรู้เดิม การรับรู้การจูงใจภายในของบิดามารดา การรับรู้การจูงใจภายนอกของบิดามารดา การส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเองของครูอาจารย์ และการควบคุมของครูอาจารย์ มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียนในกลุ่มรวม โดยที่การรับรู้การจูงใจภายในของบิดามารดาส่งผลทางบวกต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมากที่สุด

5. แรงจูงใจภายในมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อวิธีการเรียนรู้แบบผิวเผิน วิธีการเรียนรู้แบบจัดระบบตนเอง วิธีการเรียนรู้แบบลึก ความสามารถในการแก้ปัญหาทั่วไป

ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงอุปมานเหตุผลด้วยตัวเลข และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยแรงจูงใจภายในมีอิทธิพลทางบวกสูงสุดต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทั่วไป รองลงมาได้แก่วิธีการเรียนรู้แบบลึก และวิธีการเรียนรู้แบบจัดระบบตนเองตามลำดับ อิทธิพลของแรงจูงใจภายในส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงอุปมานด้วยตัวเลขน้อยที่สุดทั้งกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิง และยังมีอิทธิพลทางอ่อนของแรงจูงใจภายใน

กิงเพชร ป้องแก้ว (2545:44) ได้ศึกษาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล กล่าวคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดี ผู้เรียนต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน มีความสนใจกระตือรือร้นต่อบทเรียน ซึ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ คือ สภาวะที่ผลักดันให้ผู้เรียนพยายามไปให้ถึงจุดหมาย

มณฑา อนุรัตน์ศรี (2546:61-62) ได้ศึกษาโปรแกรมพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อแรงจูงใจภายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2545 เป็นการวิจัยเชิงทดลองประเภทสองตัวประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ(Two-factor experiment with repeat measures on one factor) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ คัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วทำแบบวัดแรงจูงใจภายในการเรียนรู้ คัดเลือกนักเรียนที่ตอบแบบวัดแรงจูงใจภายในในระดับคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทำกิจกรรม ได้จำนวน 14 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบวัดแรงจูงใจภายในการเรียนรู้ฉบับนักเรียนได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.83 และโปรแกรมพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

กลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองจำนวน 10 ครั้งๆละ 45-60 นาที และได้รับการประเมินผลแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะการติดตามผล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeat-measure analysis of variance:one between-subjects variable and one within- subject variable)

ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถเพิ่มแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนที่เข้ารับการทดลองในระยะหลังการทดลอง

ภิรณา วชิโรภาสภรณ์ (2548 : 73-78) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อเพิ่มแรงจูงใจภายในด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2547 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโปรแกรมการให้คำปรึกษา

กลุ่มแบบพิจารณาเหตุ อารมณ์ และพฤติกรรม กลุ่มควบคุมเรียนในชั้นเรียนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยแรงงูใจภายในด้านการเรียนระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยแรงงูใจภายในด้านการเรียนในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 คะแนนเฉลี่ยแรงงูใจภายในด้านการเรียนในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เวรดี ทรงเที่ยง (2548 : 94) ได้ศึกษาโปรแกรมการฝึกอบรมที่ใช้ส่งเสริมแรงงูใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานของหัวหน้าช่างที่บริษัทรถยนต์ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีอัตลิติต (Self-determination Theory) และศึกษาผลของการฝึกอบรมตามโปรแกรมที่สร้างขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่1 เป็นการอภิปรายผลการนำโปรแกรมไปใช้ฝึกอบรมหัวหน้าช่าง และส่วนที่2 เป็นผลการฝึกอบรมที่มีต่อผู้บังคับบัญชาของหัวหน้าเหล่านั้น

ผลการวิจัยสรุปว่า

1. หลังการสิ้นสุดการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ หัวหน้าช่างที่ได้รับการฝึกอบรมมีแรงงูใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานสูงกว่าหัวหน้าช่างที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม 2 เดือน หัวหน้าช่างที่ได้รับการฝึกอบรมมีแรงงูใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานสูงกว่าหัวหน้าช่างที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
3. ความเชื่ออำนาจภายในตนเองไม่ได้เป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมและแรงงูใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน
4. หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ และหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม 2 เดือน หัวหน้าช่างมีแรงงูใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น 4.2%และ3.8%ตามลำดับ
5. หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ ผู้บังคับบัญชาของหัวหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมมีการรับรู้บรรยากาศสัมพันธภาพการทำงานดีกว่าผู้บังคับบัญชาของหัวหน้าที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สุภากร อธิธิโชติ (2548: 67-71) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธรังสีพิบูล ฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคะแนนแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 สอบถามด้วยความสมัครใจได้ 34 คนและทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 12 คนแล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ได้รับการฝึกกระบวนการกลุ่ม จำนวน 6 คนและกลุ่มควบคุม จำนวน 6 คน การทดลองแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการฝึกกระบวนการกลุ่มมีแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ในระยะหลังการทดลอง และระยะการติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกกระบวนการกลุ่มมีแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบวัดสติปัญญาของ ราเวน (Raven)

แบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาของราเวน (Raven) ชื่อว่า “แบบทดสอบเมทริกซ์ก้าวหน้ามาตรฐาน” (Standard Progressive Matrices Test) ชุด เอ- ซี จำนวน 60 ข้อ

แบบทดสอบเมทริกซ์ก้าวหน้ามาตรฐานได้พัฒนาขึ้นโดย เจ.ซี. ราเวน (J.C. Raven) ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ เป็นแบบทดสอบที่วัดสติปัญญาที่ไม่ใช่ภาษาซึ่งออกแบบขึ้นเพื่อวัดองค์ประกอบจีของสเปียร์แมน (Spearman's G Factor) แบบทดสอบนี้ต้องการให้การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อที่มีลักษณะนามธรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงถือกันในกลุ่มนักจิตวิทยาว่าเป็นแบบทดสอบที่วัดองค์ประกอบทั่วไปที่ดีที่สุดเท่าที่หาได้ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยลวดลาย หรือเมทริกซ์ 60 รูป แต่ละรูปมีส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งผู้รับการทดสอบต้องเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว จากตัวเลือกที่กำหนดให้ 6 หรือ 8 ตัวเลือก มาเติมส่วนที่ขาดหายไปให้เข้าชุดกัน โดยลักษณะของรูปแบบทดสอบแบ่งปัญหาออกเป็น 5 อนุกรม แต่ละอนุกรมมีปัญหา 12 ข้อ มีระดับความยากเพิ่มขึ้นตามลำดับและตามลำดับอนุกรม อนุกรมทั้ง 5 คือ

อนุกรมเอ (Set A) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับความแม่นยำในการจำแนก

อนุกรมบี (Set B) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการอุปมาอุปไมย

อนุกรมซี (Set C) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการสลับลำดับ

อนุกรมดี (Set D) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการสลับลวดลาย

อนุกรमी (Set E) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเหตุผล

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบที่ไม่จำกัดเวลาแต่อาจจะกำหนดเวลาก็ได้ เพื่อดูความเร็วในแบบทดสอบ นอกจากนี้แบบทดสอบนี้ยังสามารถนำไปใช้ได้สะดวกทั้งที่เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเหมาะสำหรับผู้ที่มีอายุระหว่าง 8 ถึง 65 ปี ส่วนการทดสอบใช้คำสั่งด้วยวาจา

วิธีการทดสอบ

1. แจกกระดาษคำตอบ ให้กรอกชื่อ นามสกุล อายุ โรงเรียน
2. ทดลองตัวอย่างภาพให้นักเรียนตอบคำถาม 1-2 ภาพ ก่อนทำการทดสอบ
3. ทำการทดสอบโดยฉายสไลด์ให้นักเรียนดูแล้วตอบตัวที่เลือกลงในกระดาษคำตอบ

จนกว่าจะหมด 60 คะแนน

4. การตรวจให้คะแนนข้อที่ทำถูกต้องข้อละ 1 คะแนน ข้อผิดให้ 0 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 60 คะแนน

5. ประเมินความสามารถทางสติปัญญา โดยเทียบกับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดปีตอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เอกสารที่เกี่ยวกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ความหมายของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

รัศมี โพนเมืองหล้า (2543: 11) ได้ศึกษาความหมายของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริง หมายถึง เด็กที่มีสติปัญญาดีทำแบบทดสอบสติปัญญาได้สูง (ไอคิวสูง) แต่เมื่อทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนทำได้ในระดับต่ำกว่าความเป็นจริงหรือได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกรด 3 รวมทั้งทำผลงานต่างๆ ในโรงเรียนได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

ดารา สืบสะอาด (2546: 8) ได้ศึกษาความหมายของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง หมายถึง นักเรียนที่มีสติปัญญาดี อยู่ในระดับฉลาด แต่เรียนได้ไม่ดีทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ปริญดา ยะวงศา (2546: 7) ได้ศึกษาความหมายของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริง หมายถึง เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงเมื่อทำการทดสอบวัดด้วยแบบทดสอบมาตรฐานทางสติปัญญา แต่เมื่อทำการทดสอบวัดด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนกลับทำได้ระดับต่ำกว่าความสามารถที่มีหรือต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงของตน

สุภาพรรณ สิงขรอาจ (2547: 8) ได้ศึกษาความหมายของเด็กที่มีความพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง คือ เด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูงเมื่อ

ผ่านการทำแบบทดสอบทางสติปัญญา แต่มีผลคะแนนและผลการเรียนที่ต่ำเป็นระยะเวลานาน เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในระดับชั้นเดียวกัน

พวงชมพู อร่ามกุล (2549: 23) ได้ศึกษาความหมายของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริง หมายถึง เด็กที่มีสติปัญญาดี สามารถทำแบบทดสอบทางสติปัญญาได้สูง (ไอคิวสูง) แต่เมื่อทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนกลับทำได้ในระดับต่ำกว่าความเป็นจริงหรือได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3 รวมทั้งมีผลงานต่างๆ ในโรงเรียนต่ำกว่าความสามารถที่ควรจะเป็น

สรุปได้ว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ หมายถึง เด็กที่มีระดับสติปัญญาดีแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับที่ไม่ควรจะเป็น

ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ริมม์ (Rimm. 1984: 27) กล่าวว่า ลักษณะของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง โดยได้อธิบายไว้ว่า เด็กประเภทนี้มีผลการเรียนต่ำลงทั้งที่เมื่อเริ่มเข้าเรียนได้ดีในชั้นต้นๆ และไม่ว่าจะเป็นผลการทดสอบไอคิวได้คะแนนสูง แต่ต่อมาพบว่า คะแนนจากการทดสอบต่างๆ ค่อยๆ ลดต่ำลงมาเรื่อยๆ รวมทั้งผลการเรียนในวิชาต่างๆ ก็ลดลง บางคนถึงกับต้องซ่อม บางคนคะแนนจะเริ่มตกลงเมื่อเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังมีรายงานอื่นๆ ประกอบอีก เช่น ครูจะรายงานว่าเด็กมีผลงานไม่คงที่ มีนิสัยในการเรียนไม่ดี ขาดความตั้งใจ ซุกซน ไม่อยู่นิ่ง ผันกลางวัน เปื่อโรงเรียน ต้องการมีผลงานดีเลิศแต่ทำงานไม่เสร็จ ไม่เรียบร้อย ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ก็เปลี่ยนจากการเป็นเด็กดีซึ่งเป็นที่รักใคร่ มีเพื่อนดีเป็นผู้นำไปสู่พฤติกรรมที่มีปัญหา มีพฤติกรรมก้าวร้าว หรือขาดเพื่อน ในบางครั้งเด็กเหล่านี้จะถูกล้อเลียน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถใช้วิธีการป้องกันตนเอง เพราะไม่เชื่อว่าตนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีได้แม้เมื่อใช้ความพยายามที่เหมาะสมแล้ว จึงมักปกปิดความรู้สึกล้มเหลวของตนเอง ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำลงเรื่อยๆ และเด็กจะรู้สึกว่ตนไม่มีอำนาจที่จะไปเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กจะทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จอย่างต่อเนื่องถ้าเขารู้สึกว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามของเขากับผลการเรียนที่ออกมา การที่เด็กมีผลการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ก็เพราะเด็กไม่อาจเรียนรู้ถึงความตื่นเต้นของการประสบความสำเร็จและผลการประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน เด็กจึงนับถือตนเองน้อยและไม่มีความมั่นใจว่าผลงานเหล่านั้นเกิดมาจากความสามารถที่แท้จริง

คลีาก (Clark. 1988: 471-472) กล่าวว่า ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริงไว้ดังนี้

1. มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองต่ำ อาจแสดงออกมาในรูปของความ ไม่ไว้วางใจคนอื่น เพิกเฉยไม่สนใจใยดีกับผู้อื่น ขาดความหวังใยดีผู้อื่น ไม่มีความเป็นมิตรกับผู้อื่น เชื่อว่าไม่มีใครชอบตนเอง
2. มีความรู้สึกที่ตนเองถูกครอบครัวยุติโทษ มีความรู้สึกที่พ่อแม่ของตน ไม่พึงพอใจในตัวตนเอง
3. มีความรู้สึกที่ตนเองทำอะไรไม่ได้ อาจจะไม่รับผิดชอบต่อการกระทำของตนแต่จะอ้างว่า ความขัดแย้งและปัญหาต่างๆเกิดจากสิ่งภายนอก
4. แสดงความไม่เป็นมิตรอย่างเด่นชัดต่อผู้ใหญ่ที่มีอำนาจและแสดงความไม่ไว้วางใจผู้ใหญ่โดยทั่วไป
5. มีจุดเน้นอิสระและต่อต้านจากอิทธิพลจากครูหรือผู้ปกครอง
6. มีความรู้สึกที่ตนเองตกเป็นเหยื่อถูกใส่ร้าย
7. บ่อยครั้งไม่ชอบโรงเรียนหรือครูและมักจะเลือกเพื่อนฝูงที่เป็นคนที่มีทัศนคติทางลบต่อโรงเรียน
8. อาจจะถูกเหมือนเป็นเด็กดีอื่น
9. จะแสดงออกถึงการมีแรงจูงใจต่ำต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอาจจะขาดทักษะทางด้านวิชาการ
10. มีแนวโน้มที่จะมีนิสัยในการเรียนไม่ดี
11. มีการปรับตัวทางด้านปัญญาน้อยกว่า
12. มีความพยายามน้อยกว่า มีแสดงตนเองน้อยกว่า และมีการถดถอยในเหตุการณ์ในห้องเรียนในระดับสูง
13. มีลักษณะความเป็นผู้นำต่ำและเป็นที่รู้จักในหมู่เพื่อนน้อย
14. บ่อยครั้งมีการบรรลุคุณภาพน้อยกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เช่น ขาดการมีวินัยในตนเอง ชอบพละวันประกันพรง แสดงความไม่ตั้งใจในการทำงานให้เสร็จสิ้น มีความวอกแวกสูงจากการกระทำต่างๆ อย่างหุนหันพลันแล่นสูง และไม่ตั้งใจที่จะเผชิญหน้ากับความเป็นจริง
15. มีการปรับตัวด้านส่วนตัวต่ำและแสดงความรู้สึกของการถูกจำกัดในพฤติกรรมของตนเอง
16. ไม่มีงานอดิเรก ความสนใจ หรือกิจกรรมอื่นๆที่ทำให้เขามีงานต้องทำในเวลา
17. เป็นคนกลัวการทดสอบหรือทำข้อสอบไม่ค่อยดี
18. มีแนวโน้มเป็นคนมีความทะเยอทะยานต่ำกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายทางอาชีพไม่เด่นชัด

19. ไม่สามารถที่จะคิดหรือวางแผนเกี่ยวกับเป้าหมายอนาคตของตนได้

20. มีแนวโน้มที่จะเสนอเป้าหมายของตนล่าช้าและมักจะเลือกเป้าหมายที่ไม่อยู่ในความสนใจและความสามารถที่สำคัญของตน บ่อยครั้งจะนำเป้าหมายของเขานำมาใช้เป็นเป้าหมายของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง

21. ในการเลือกอาชีพ จะแสดงความชอบในกิจกรรมที่ต้องใช้มือ อารมณ์ อารมณ์ การขายหรืองานอะไรที่มีแนวโน้มชักจูงสูงมากกว่าที่จะเลือกอาชีพที่จะมุ่งเน้นความใส่ใจด้านสังคม

เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ส่วนใหญ่จะมีลักษณะดังนี้ คือ มีสติปัญญาสูง มีนิสัยในการทำงานต่ำ ไม่ค่อยมีสมาธิในการทำงาน ไม่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ถ้าสนใจอะไรแล้วก็จะสนใจเฉพาะเรื่องที่ตนชอบเท่านั้น มักจะทำงานไม่สำเร็จเป็นชิ้นเป็นอัน มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะแสดงออกทางอารมณ์ถึงความคับข้องใจ มีทัศนคติต่อตนเองและเพื่อนในทางที่ไม่ดี ขาดทักษะในการเรียนกลุ่มวิชาใดวิชาหนึ่ง ไม่สนใจงานที่ได้รับมอบหมาย ขาดแรงจูงใจในการตอบสนอง ถ้าครูใช้เทคนิคการสอนธรรมดา

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2542: 71-72) กล่าวว่า ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงว่า นักเรียนกลุ่มนี้มีความรู้ดีกว่าตัวเองด้วยคุณค่า ไม่มีความสำคัญแสดงออกด้วยอาการไม่ไว้วางใจใคร ไม่สนใจต่อความเป็นไปของใคร และเชื่อว่าไม่มีใครชอบเขาเลย รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการและไม่เป็นที่ชื่นชมของครอบครัว มีความรู้สึกขัดแย้งในตนเองและขัดแย้งกับผู้อื่นบ่อยๆ ไม่ชอบโรงเรียน และวิชาที่เรียน เปื่อหน่ายโรงเรียน ขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นในการเรียน มีลักษณะนิสัยการเรียนที่ไม่ดี

รัศมี โพนเมืองหล้า (2543: 16) ได้ศึกษาลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงพอสรุปได้ว่า ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้นแรกๆ เมื่อทำการทดสอบไม่ว่าจะเป็นการทดสอบโอคิว หรือทดสอบด้วยแบบทดสอบอื่นๆ จะทำคะแนนได้สูงกว่าเด็กปกติโดยทั่วไป แต่ต่อมาทำแบบทดสอบด้วยแบบทดสอบต่างๆ คะแนนก็เริ่มลดต่ำลงเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนในวิชาต่างๆ ก็ลดลง เช่น คะแนนที่สอบเคยได้เกรด 4 แต่ต่อมาก็ลดลงเป็น 3, 2, 1 หรือบางครั้งก็ 0 คือตก สอบไม่ผ่านก็มี ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยในการเรียนไม่ดี ไม่สนใจการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำ บางครั้งก็ต้องทำงานให้ผลงานดีเลิศเกินไปจนทำให้ทำงานไม่สำเร็จ บางทีมีนิสัยก้าวร้าว ต่อต้านครู ชุกชน ก่อแค้น ยิ่งถ้าผลการเรียนยิ่งต่ำลงเรื่อยๆ หรือทำอะไรก็ไม่สำเร็จก็ยิ่งส่งผลทำให้เด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นต่ำไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่ค่อยมีความเป็นมิตรกับใคร ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

ดารา สืบสะอาด (2546: 10) ได้ศึกษาลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงว่าเป็นนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง มีผลการเรียนในชั้นต้นๆ ดีแต่ต่อมาผลการเรียนเริ่มลดต่ำลงมา ทั้งนี้เนื่องมาจากมีพฤติกรรมในการเรียนไม่ดี ขาดความรับผิดชอบ ไม่สนใจเรียน ขาดความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ มีปัญหาในด้านบุคลิกภาพ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง พฤติกรรมการสังคมมีปัญหาในการเข้ากลุ่มกับเพื่อน และมีปัญหาขาดทักษะในการเรียนรู้ และเข้าใจสิ่งต่างๆ ทำให้มีผลการเรียนต่ำ อันเนื่องมาจากขาดระบบการคิด

ปริญดา ยะวงศา (2546: 10) ได้ศึกษาลักษณะเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านจึงพอสรุปได้ว่า ลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้น มาจากนิสัยหรือพฤติกรรมทางการเรียนของเด็กที่ขาดแรงจูงใจภายในในการเรียน ไม่สนใจหรือมุ่งมั่นต่อการเรียนอย่างจริงจัง ไม่มีวินัยและขาดความรับผิดชอบ เด็กไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ขาดความเชื่อมั่นหลักเลียงที่จะทำสิ่งที่ท้าทาย คิดว่าตนแตกต่างและไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัว เพื่อน และครู ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้ส่งผลให้เด็กไม่เรียนอย่างเต็มความสามารถ เด็กจะยอมรับความล้มเหลวแต่ไม่ยอมรับความสำเร็จ หากตนทำงานไม่สำเร็จจะตำหนิตนเองว่าไม่มีความสามารถแต่หากทำงานได้ดีก็กลับคิดว่าเป็นเพราะโชคช่วย ด้วยลักษณะเฉพาะของเด็กกลุ่มนี้จึงทำให้เด็กแม้จะมีความสามารถพิเศษ แต่กลับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

สุภาพรพรณ สิงขรอาจ (2547: 11) ได้ศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็นนั้นมาจากนิสัยหรือพฤติกรรมการเรียนของเด็กที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่สนใจหรือมุ่งมั่นต่อการเรียนอย่างจริงจัง ไม่มีวินัย และขาดความรับผิดชอบ ขาดความเชื่อมั่นหลักเลียงที่จะทำสิ่งที่ท้าทาย มักจะคิดว่าตนแตกต่างและไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัว เพื่อน และครู ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กไม่เรียนอย่างเต็มความสามารถ เด็กจะยอมรับความล้มเหลวของตน ตั้งแต่ยังมิได้ลงมือกระทำและไม่รู้สึกภูมิใจหรือเห็นความสำคัญของความสำเร็จ หากตนทำงานไม่สำเร็จก็จะตำหนิตนว่าตนไม่มีความสามารถแต่หากทำงานได้ดีก็กลับคิดว่าเป็นเพราะโชคช่วย ด้วยลักษณะเฉพาะของเด็กกลุ่มนี้จึงทำให้เด็กแม้จะมีความสามารถพิเศษ แต่กลับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

จากการศึกษาลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ทำให้สรุปได้ว่า ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงสูงกว่าเด็กปกติทั่วไป แต่ต่อมาเมื่อทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบอื่นๆ จะทำคะแนนได้สูงกว่าเด็กปกติทั่วไป แต่ต่อมาเมื่อทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบต่างๆ คะแนนก็เริ่มลดต่ำลงเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนในวิชาต่างๆ ลดลง เช่น คะแนนที่สอบเคยได้เกรด 4 แต่ต่อมาก็

ลดลงเป็นเกรด 3 เกรด 2 เกรด 1 หรือบางครั้งก็เกรด 0 คือ ตก ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ไม่สนใจเรียน ขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำ บางครั้งก็ต้องการทำงานให้ผลงานดีเลิศเกินไปจนทำให้ทำงานไม่สำเร็จ บางทีมีนิสัยก้าวร้าว ต่อต้านครู ชุกชน ก่อวุ่น ยิ่งถ้าผลการเรียนต่ำเรื่อยๆหรือทำอะไรก็ไม่สำเร็จก็ยิ่งส่งผลทำให้เด็กมีอารมณ์ในทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับตนเองและต่อผู้อื่นต่ำ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่ค่อยมีความเป็นมิตรกับใคร ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ริมม์ (Rimm. 1984: 27-28) กล่าวว่า การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของเด็กปัญญาเลิศนั้น เป็นสิ่งที่เด็กเรียนรู้มาที่บ้านและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาจเป็นจุดเริ่มต้นของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เช่น การชิงดีชิงเด่นกันระหว่างญาติพี่น้อง การประสานงานที่ไม่ดี สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ยุ่งยากสำหรับเด็ก ความสามารถที่ไม่ได้รับความท้าทาย การเจ็บป่วยในวัยเด็ก ความต้องการอยู่ไกลบ้านเป็นระยะเวลานาน เป็นต้น ซึ่งการช่วยเหลือจึงต้องแยกลักษณะที่มาของปัญหานั้นในการช่วยเหลือ

วิทเมอร์ (Whitmore. 1985: 2) กล่าวว่า สาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไว้ดังนี้

1. ขาดแรงจูงใจ (Lack of Motivation) เด็กที่มีสติปัญญาสูงมาก (Highly Gifted) และเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Children) จะมีรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิธีสอนของครูที่สอนปกติ ยิ่งไปกว่านั้นระดับเนื้อหาการเรียนการสอนอาจจะไม่เหมาะสมและมีข้อจำกัดในการเรียนรู้ในชั้นเรียนนั้น ไม่กระตุ้นความสนใจต่อการเรียนรู้ของเด็ก
2. ความขัดแย้งของความพึงพอใจ เด็กอาจไม่ต้องการมีส่วนร่วมในโรงเรียน เพราะไม่พึงพอใจโรงเรียน หรือ โปรแกรมการเรียนสำหรับเด็กปัญญาเลิศ หรือมีความขัดแย้งระหว่างความพึงพอใจในตัวของเด็กเอง และ/หรือวัฒนธรรมที่เด็กเติบโตขึ้นมา
3. การขาดสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้เกิดศักยภาพทางสติปัญญา ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มักจะขาดการกระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาความคิดระดับสูงของเด็ก การเพิ่มทุนประสบการณ์ที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพทางความคิด เช่น การท่องเที่ยว กิจกรรมทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาถูกละเลยไป เด็กเหล่านี้อาจมาจากชนบทห่างไกล และโดดเดี่ยวที่เศรษฐกิจล้าหลังหรือชนกลุ่มน้อยที่ไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาทางสติปัญญา
4. มีพัฒนาการล่าช้าหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง เด็กเหล่านี้มีบุคลิกลักษณะที่เห็นได้ชัดคือ มีการใช้กำลังกายน้อย หรือร่างกายทำกิจกรรมได้ไม่เต็มที่ อาจมีความล่าช้าในการพัฒนาทักษะ

ทางการใช้ประสาทสัมผัสงาน หรืออวัยวะต่างๆ มีความไม่สมบูรณ์หรือไม่เจริญเติบโต ซึ่งพบได้เสมอคือ เด็กเหล่านี้จะเข้าเรียนในขณะที่ยังน้อย ซึ่งยังไม่มีความพร้อมที่จะเรียน

5. มีปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน ความไม่สมประกอบทางร่างกายทำให้ขาดความสามารถในการเรียนรู้ สมองถูกทำลาย สมองทำหน้าที่ผิดปกติหรือระบบประสาททำงานไม่สมบูรณ์ หรือการได้ยินไม่ปกติหรือสายตาไม่ปกติ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ อาจทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง เด็กบางคนมีความผิดปกติในการอ่านเนื่องจากความบกพร่องทางสมอง (Dyslexia) ซึ่งไม่ใช่ไร้ความสามารถที่ก่อให้เกิดการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่เป็นเพราะว่าขาดการจัดโปรแกรมการเรียนที่เหมาะสมให้กับเด็ก ทำให้เด็กไม่ได้รับการเรียนที่ท้าทายหรือการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาเนื่องจากคาดการณ์ว่าเด็กกลุ่มนี้จะเรียนได้ไม่ดีและรวมไปถึงหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนก็ไม่เปิดกว้างเพียงพอสำหรับเด็กกลุ่มนี้

6. การขาดทักษะในทางวิชาการทั่วไปหรือวิชาเฉพาะด้าน เด็กเหล่านี้อาจมีความลำบากในการเขียน อ่านและคณิตศาสตร์ หรือทักษะที่จำเป็นในการทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ศรียา นิยมธรรม (2532: 17-19) กล่าวว่า ปัญหาของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้นเป็นปัญหาที่เกิดต่อเนื่องกัน โดยมีรากฐานมาจากปัญหาด้านบุคลิกภาพ และสังคมที่ส่งสมมาแต่เยาว์วัย เด็กที่เรียนรู้ที่จะทำงานต่ำกว่าศักยภาพที่ตนเองมีอยู่จนกลายเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควร แต่เมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้ครั้งหนึ่งแล้ว ก็จะเป็นวงจรยึดเยื้อกันไป ทั้งในบ้านและโรงเรียน การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องกัน แต่บางครั้งสาเหตุหนึ่งอาจเกิดขึ้นกับคนหนึ่ง แต่บางครั้งก็เกิดกับเด็กหลายๆ คน

สาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้แก่

1. ปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน ตัวปัญหามาจากพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง ปัญหาเหล่านั้น ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ไม่มีความสุขกับบทบาทของตนที่เป็นอยู่ มีความวิตกกังวลสูง มักจะตั้งความคาดหวังและมาตรฐานต่างๆ ไม่แน่นอน บางทีทัศนคติไม่ดีต่อตัวเอง ผู้ปกครองประทับใจกับการเป็นปัญญาเลิศของเด็กจึงมักจะ “ตาม” เด็กมากกว่าที่จะ “นำ” เด็ก ผู้ปกครองมีการติดต่อสัมพันธ์กับเด็กเสมือนว่าเด็กโตหรือเป็นผู้ใหญ่ ปัญหานำไปสู่การละเลยการสั่งงานจากทางโรงเรียน ผลก็คือขาดความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะทำงานให้สำเร็จ และขาดลักษณะการเป็นอิสระ พ่อแม่มักจะมีทัศนคติทางลบต่อการศึกษา หรือพ่อแม่มีอำนาจไม่เท่ากัน พ่อแม่ไม่สนับสนุนความสามารถของเด็ก ตั้งความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง พ่อแม่ละเลยและมักทอดทิ้งเด็ก

2. ปัญหาจากตัวเด็ก ได้แก่ เด็กสามารถทำให้ผู้ปกครองคล้อยตามหรือเชื่อและปฏิบัติตามเด็กมีอำนาจและเสรีภาพที่บ้านมากกว่าที่ควร เด็กขาดรูปแบบพ่อแม่ที่จะเลียนแบบ เด็กเลียนแบบตัวอย่างที่ไม่ดีของพ่อแม่ เด็กขาดอุปกรณ์การเรียนก่อนไปโรงเรียน เด็กมีข้อจำกัดด้านการเงิน

3. ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ระบบโรงเรียน และตัวเด็ก ได้แก่ ครูตั้งความคาดหวังในตัวเด็กต่ำ ตั้งเกณฑ์ที่ทำไต่ยาก ครูสอนเน้นการท่องจำทำให้เด็กที่ฉลาดเบื่อการเรียน ครูเข้มงวดกดดันมากจนเด็กรู้สึกต่อต้าน ครูขาดความอดทนที่จะทำงานกับเด็กเมื่อเด็กมีคำถามที่ยากหรือไม่เชื่อฟังครู ครูไม่กระตุ้นให้เด็กรู้จักพึ่งพาตนเอง

4. ปัญหาด้านตัวเด็กที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ เด็กขาดทักษะหรือความคิดสร้างสรรค์ ขาดความอดทนที่จะทำงานให้เสร็จ ทำให้มีข้อแก้ตัวอยู่เสมอ เพื่อนมีอิทธิพลสูงและตนไม่ต้องการจะแตกต่างจากคนอื่น อยากมีผลสัมฤทธิ์เท่ากับเพื่อนร่วมชั้น ขาดแรงจูงใจ เบื่องานที่โรงเรียน บางครั้งเด็กมีเจตนาที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำ มีความรู้สึกถดถอยเก็บตัว และไม่เชื่อฟังผู้มีอำนาจ

ฤษณีย์ โพธิสุข (2541: 2-3) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง มีดังนี้

1. ความสามารถและความต้องการของเด็กเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรที่จัดไว้สำหรับเด็กทั่วไป เช่น หลักสูตรกำหนดให้เรียนเนื้อหาที่ 1 สัปดาห์ แต่ปัญญาเลิศใช้เวลาเรียนเร็วไม่กี่ชั่วโมงก็เรียนรู้เรื่องแล้ว แต่การที่ต้องเรียนยาวนานไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ทำให้เด็กเหล่านี้รู้สึกอึดอัด เพราะต้องเรียนในสิ่งที่รู้แล้ว ทำให้เด็กคิดว่าความรู้ที่ตนเองมีอยู่นั้นไร้คุณค่า

2. เด็กเหล่านี้ไม่รู้จักวิธีการเรียนที่ดี เด็กส่วนมากไม่รู้จักวิธีการเข้าห้องสมุด วิธีการเลือกหนังสืออ่านหรือการเล่นที่ถูกต้อง

3. เด็กเรียนเร็วเกินไป บางทีทำให้พ่อแม่ชะล่าใจปล่อยให้เด็กขาดเรียนบ่อยๆ พ่อแม่ก็นิ่งเฉย เพราะเห็นลูกเรียนเร็วและเบื่อเรียน แต่ก็มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นทักษะ ซึ่งต้องการเวลาพัฒนา เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะทางกล้ามเนื้อ ทักษะทางอารมณ์ ทักษะเหล่านี้เด็กไม่สามารถพัฒนาได้เร็วเหมือนทักษะทางสติปัญญา ถ้าเด็กขาดเรียนบ่อยๆ ก็จะทำให้ผลการเรียนอ่อนได้ เพราะการไปโรงเรียนไม่ใช่เป็นการเรียนแต่หนังสือเพียงอย่างเดียว แต่กิจกรรมภายในโรงเรียนนั้นก็มีความสัมพันธ์กับหลายสิ่งหลายอย่าง

รัศมี โพนเมืองหล้า (2543: 23) ได้ศึกษาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง พบสรุปได้ว่า ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพไม่ดี เจ็บป่วยง่าย สมอบางส่วนบกพร่อง นักเรียนมีความสัมพันธ์กับบิดา-มารดา ครู และเพื่อนไม่ดีมี

ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีเกี่ยวกับตัวเอง นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดี บิดา-มารดามีการอบรมเลี้ยงดูไม่ดี มีความคาดหวังสูงหรือต่ำเกินไป หรือเข้มงวดเกินไปหรือปล่อยปละละเลยเกินไป สภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนไม่ดี ผู้ปกครอง-ครูขาดการส่งเสริมและให้กำลังใจ หลักสูตร-ครูไม่ยืดหยุ่น ไม่ได้จัดการเรียนตามศักยภาพและความสามารถของเด็ก ครู-ผู้ปกครองขาดความรู้และเข้าใจในตัวเด็ก การเรียนการสอนไม่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ไม่มีความอดทน ขาดเรียนบ่อย นอกจากนั้นเศรษฐกิจการเงินภายในครอบครัวของนักเรียนไม่ดี อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการสนับสนุนการเรียนของนักเรียนได้ สาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมา ปัญหาอาจเกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือบางคนอาจเกิดจากปัญหาหลายๆ สาเหตุดังที่กล่าวมา ซึ่งปัญหาของแต่ละคนก็แตกต่างกันออกไปไม่ได้เกิดปัญหาหมดทุกข้อที่กล่าวมา

ดารา สืบสะอาด (2546: 13-14) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ว่าเกิดจากปัญหาจากตัวนักเรียน อันเนื่องมาจากปัญหาทางด้านสุขภาพ มีความบกพร่องทางระบบประสาทหรือสมองบางส่วน ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้ทำสิ่งต่างๆ ได้เหมาะสมกับศักยภาพที่มีอยู่ เช่น สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ด้านการสอนของครูไม่เหมาะสม มีข้อจำกัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนการสอนไม่เปิดโอกาสกระตุ้นพัฒนาความคิดของนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพทางความคิดให้สูงขึ้น อันมีผลต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการ ทำให้ไม่ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเท่าที่ควร นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่พ่อแม่แตกแยกทำให้นักเรียนมีความกดดันทางจิตใจ มีความวิตกกังวล ท้อแท้หมดกำลังใจ ขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดีของครอบครัว พ่อแม่ต้องช่วยกันหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ทำให้นักเรียนถูกทอดทิ้ง ขาดการชี้แนะ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนเท่าที่ควร จากสาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมา นักเรียนบางคนปัญหาอาจเกิดมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง หรือบางคนอาจเกิดจากหลายๆ สาเหตุก็ได้ ซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงแต่ละคนก็มีปัญหาแตกต่างกันออกไปไม่ได้เกิดปัญหาหมดทุกข้อที่กล่าวมา

ปริยดา ยะวงศา (2546: 45) ได้ศึกษาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง พบจะสรุปได้ว่าเกิดจากปัญหาใหญ่ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง คือ ปัญหาจากตัวของเด็กเอง ได้แก่ การมีสมองพัฒนาล่าช้าผิดปกติ และพฤติกรรมเรียนที่ไม่ดีบางอย่าง ได้แก่ การไม่มีวินัย ขาดความรับผิดชอบ ไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ไม่ยอมรับหรือเห็นคุณค่าของตนเอง มีความคาดหวังในตนเองต่ำคิดว่าตนไร้ความสามารถ เกียติและต่อต้านพ่อแม่ และครู มีทัศนคติไม่ดีต่อโรงเรียน เป็นต้น ประการที่สอง คือ ปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และพฤติกรรมที่ไม่ดีของพ่อ แม่ ที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กมาตั้งแต่เยาว์วัย เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่มีอารมณ์แปรปรวน ก้าวร้าว พ่อแม่มีทัศนคติทางลบต่อโรงเรียน ไม่เห็น

คุณค่าของการศึกษา การคาดหวังในตัวเด็กต่ำ พ่อแม่ไม่ส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการของลูก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม เป็นต้น และประการสุดท้าย คือ ปัญหาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โปรแกรมการเรียนไม่ท้าทาย วิธีการสอนของครูไม่กระตุ้น และจูงใจให้เด็กสนใจในการเรียนเพียงพอ และวิธีการสอนของครูไม่สอดคล้องกับรูปแบบของการเรียนรู้ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เพราะเด็กกลุ่มนี้สามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าเด็กปกติมาก ทำให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่ใส่ใจการเรียน เมื่อเด็กจำต้องทนเรียนตามหลักสูตรของเด็กปกติทั่วไปทำให้พวกเขาารู้สึกเบื่อการเรียน และไม่ยอมเรียนตามศักยภาพหรือความสามารถที่มีอยู่

สุภาพรณ สิงขรอาจ (2547: 15) ได้ศึกษาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงเกิดจาก ประการที่หนึ่งคือ ปัญหาจากตัวของเด็กเอง การมีสมองพัฒนาล่าช้า ผิดปกติหรือสมองบกพร่องบางส่วน การไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ไม่ยอมรับหรือเห็นคุณค่าของตนเอง เกลียดและต่อต้านพ่อแม่และครู ประการที่สอง คือ ปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมที่ไม่ดีของพ่อแม่ที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กมาตั้งแต่เยาว์วัย พ่อแม่มีทัศนคติทางลบต่อโรงเรียน ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา การคาดหวังในตัวเด็กต่ำ และประการสุดท้าย คือ ปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่โรงเรียน ได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอนของเด็กปกติไม่เหมาะสม และไม่ยืดหยุ่นไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ทำให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่ใส่ใจการเรียน

พวงชมพู อร่ามกุล (2549: 26-27) ได้ศึกษาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง สรุปได้ว่า เกิดจากปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่ไม่ดี เจ็บป่วยง่าย สมองบางส่วนบกพร่อง นักเรียนมีความสัมพันธ์กับบิดามารดา กับครูและเพื่อนไม่ดี มีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีเกี่ยวกับตัวเอง นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดี บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูไม่ดี มีความคาดหวังสูงหรือต่ำเกินไป เข้มงวดเกินไปหรือปล่อยปละละเลยเกินไป สภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนไม่ดี ผู้ปกครองและครูขาดการส่งเสริมและการให้กำลังใจ ครูไม่ยืดหยุ่นหลักสูตร ไม่ได้จัดการเรียนตามศักยภาพและความสามารถของเด็ก ผู้ปกครองและครูขาดความรู้และความเข้าใจในตัวเด็ก การเรียนการสอนไม่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ไม่มีความอดทน ขาดเรียนบ่อย นอกจากนั้นสภาพเศรษฐกิจการเงินภายในครอบครัวของนักเรียนที่ไม่ดี อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษา และการสนับสนุนการเรียนของนักเรียนได้ สาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมา ปัญหาอาจเกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือบางคนอาจเกิดจากปัญหาหลายๆ สาเหตุที่กล่าวมา ซึ่งปัญหาของแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป อาจจะไม่ได้อาจเกิดปัญหาครบหมดทุกปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น

การช่วยเหลือเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง สามารถทำการช่วยเหลือได้หากทราบสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง และดำเนินการช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มต้น เพราะปัญหาของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นปัญหาเริ่มต้นตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถ้าปล่อยทิ้งไว้นานจนถึงเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วยเหลือได้ยาก หากมีการป้องกันโดยการจัดโปรแกรม สำหรับการป้องกันให้มีปริมาณมากกว่าโปรแกรมการส่งเสริมและให้เด็กมีทัศนคติและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ก็จะช่วยให้ดำเนินการได้ทันเวลาขึ้น

จากการสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากตัวนักเรียนเอง เช่น สภาพแวดล้อมไม่ดี อาจารย์สอนไม่ดี เป็นต้น ทำให้นักเรียนเกิด

แนวทางในการจัดโปรแกรมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ศรียา นิยมธรรม (2532: 11-18) กล่าวว่า ในการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีคำแนะนำในการช่วยเหลือ 3 ประการ คือ

1. การเฝ้าระวัง (Early Intervention) เป็นการเริ่มต้นป้องกันช่วยเหลือในระยะแรก มากกว่าการซ่อมเสริมเองจากเด็กจะต้องพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ ซึ่งปัญหาของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถนั้น มักเริ่มต้นพบตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา และสะสมขึ้นมาเรื่อยๆ ในแต่ละชั้น ซึ่งทำให้ยากหากเริ่มป้องกัน แก้ไขในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็พอแก้ไขได้เล็กน้อยเท่านั้น ถ้ามีการเฝ้าระวังหรือป้องกันและช่วยได้ทันเวลา เด็กก็จะประสบความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

2. บทบาทของครอบครัว พ่อแม่ต้องการการได้รับความช่วยเหลือในการเข้าใจเด็ก การให้คำปรึกษา ควรจัดให้มีทั้งเดี่ยวและกลุ่ม การประชุมกลุ่มจะช่วยให้พ่อแม่ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาต่อกัน ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การมีความมุ่งมั่นในระยะยาว โปรแกรมที่จะช่วยเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ จะดำเนินไปไม่ได้ถ้าจัดทำกันในระยะสั้นๆ เป้าหมาย คือ แก้ไข จึงควรต้องมีความมุ่งมั่นจะจัดทำเป็นเป้าหมายระยะยาว

ยุทธวิธี (Strategies) ที่จะช่วยลดปัญหาของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถสามารถ มี 2 วิธีคือ

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) ได้แก่ การปรับพฤติกรรมนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการมีภาพลักษณ์ของตนเองอยู่ในระดับต่ำ ส่วนการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ให้คำปรึกษาต้องได้รับการคัดเลือกและฝึกฝนมาโดยเฉพาะ และ

ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งวิธีการที่พัฒนาแล้วอย่างรอบคอบก่อนนำมาใช้ ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควร
รับเด็กในความรับผิดชอบไว้เป็นจำนวนมากเพราะจะดูแลไม่ทั่วถึง

2. การปรับสภาพแวดล้อมทางการศึกษา คือ ให้เด็กทุกคนมีประสบการณ์ในการ
ได้ประสบความสำเร็จ และเปิดโอกาสให้เข้าร่วมการซักถาม มีความคิดริเริ่มและกล้าแสดงออก มีการ
แลกเปลี่ยนความรู้ ความสนใจ เป็นสมาชิกที่มีความตื่นตัวของห้องเรียน ให้ได้ติดต่อสื่อสารหลายๆ
แบบ และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง

หลักสูตรโดยทั่วไป ได้แก่ การจัดหลักสูตรให้สมดุลระหว่างวิทยาศาสตร์และศิลปะ ให้มี
การกระตุ้นปัญหาที่ท้าทาย มีผลงานและทักษะเบื้องต้นในหลักสูตรด้วย เชื่อมโยงทักษะเบื้องต้นกับ
ความสามารถในการใช้ความรู้ขั้นสูง จับคู่จุดเด่นจุดด้อย ควรมีการแนะแนวเพื่อพัฒนาความเข้าใจ
ความหมายของเด็กปัญญาเลิศ และธรรมชาติของข้อจำกัดที่อาจต้องใช้บทบาทสมมติ การพบปะทั้ง
ชั้นและการทำโครงการเป็นกลุ่มหรือการศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจ
ตนเองและสังคม

จากการศึกษาการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ
ระดับความสามารถที่แท้จริง และการให้ความช่วยเหลือนั้น พอสรุปได้ว่าควรให้ความช่วยเหลือตั้งแต่
เริ่มแรกของการเกิดปัญหา การจัดโปรแกรมการเฝ้าระวังหรือการป้องกันจะดีกว่าการซ่อมเสริม พ่อแม่
มีบทบาทที่สำคัญในการเข้าใจในตัวเด็ก ควรมีความพยายามแก้ไขปัญหาลูกและให้ความร่วมมือกับครู
ด้วย รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือเด็ก และหลักสูตรต้องมีความท้าทาย ดึงดูดความ
สนใจให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning) เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง
มีการจัดกลุ่มบริการพิเศษให้แก่เด็กกลุ่มนี้ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการให้ความรู้
ทางด้านแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่เด็กเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่ม รวมทั้งให้การแนะแนวและให้
คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองของเด็กด้วย

**งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ
ความสามารถ**

ริมม์ (Rimm. 1984: 28) กล่าวว่า บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ใน
การเลี้ยงดูนั้น เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกแบบและยึดพฤติกรรมของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเป็น
แบบอย่าง ถ้าพ่อแม่เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่เป็นจริง หรือไม่เน้นความสำคัญของ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลูกจะรับเอาทัศนคติทำนองเดียวกันนั้นมาไว้เป็นของตัวเอง สภาพแวดล้อมทาง
บ้านมีอิทธิพลต่อเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะนิสัย ความประพฤติ ความเชื่อหรือค่านิยมต่างๆอาจจะ
เป็นเครื่องกำหนดชีวิตในอนาคตของเด็กได้ทีเดียวกับสำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น สิ่งแวดล้อม
ทางบ้านก็มีอิทธิพลอยู่ไม่น้อย

โรเวน (Rowand, Bess Byni. 1989: 1) ได้ศึกษาการรับรู้ทางด้านวิชาการและการรับรู้ตนเองของเด็กวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้สำรวจพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทางด้านวิชาการกับการรับรู้ตนเองนั้น ซึ่งได้นำเด็กวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมาซึ่งอยู่เกรด 9 จำนวน 69 คน ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนทางใต้ซึ่งติดกับตะวันออกเฉียงใต้ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งในโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถจะคัดแยกเด็กจากการสัมภาษณ์ของอาจารย์ผู้สอนและคะแนนสติปัญญา (IQ) ซึ่งอยู่ในระหว่าง 130 คะแนนในแบบทดสอบของ WISC-R หรือ 132 คะแนนจากแบบทดสอบของ Stanford-Binet ซึ่งเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถจะมีคะแนน IQ = 130 หรือมากกว่าแต่ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระหว่าง 2.5 ซึ่งความเป็นจริงควรจะได้น้อยกว่า 3.5 หรือมากกว่านั้น

คาร์สัน (Carson. 1993: 67) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกรณีศึกษาเรื่องเพิ่มพูนประสบการณ์สำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง การวิจัยในครั้งนี้เพื่อตรวจสอบเรื่องความสัมพันธ์ ว่ามีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยใช้โปรแกรมการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริง จำนวน 9 คน ใช้โปรแกรมการเพิ่มพูนประสบการณ์ของเรนซูลี ร่วมกับรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ของเทรฟิงเกอร์ โปรแกรมนี้ประกอบไปด้วยกิจกรรมค้นหา เพื่อที่จะคัดแยกเรื่องที่น่าสนใจ การฝึกเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่เพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบวนการคิดและกระบวนการด้านความรู้สึก และสืบสวนบุคคลแต่ละรายถึงปัญหา โดยการเรียนรู้ปัญหาด้วยตนเอง (Self-Direct Problem) ผลการศึกษา พบว่า โปรแกรมการเพิ่มพูนประสบการณ์นี้ช่วยให้นักเรียนปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงในชั้นมัธยมศึกษา สามารถปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ ผลการทดลองนี้สามารถนำไปใช้ในโปรแกรมการป้องกันในระยะเริ่มแรก (Enrichment Intervention) และใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ดูแล (Menteship Program) เพื่อช่วยปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการสอนที่มีประสบการณ์และควรเป็นส่วนประกอบที่บังคับ ควรให้มีบรรจุในโปรแกรมการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตด้วย

แมคคอลล ; และคณะ (Mathieu Roy ; & Carole, Vezeau. 2005: 227; citing in McCall, et al. 2000) กล่าวว่า นักเรียนที่เป็นเพศชายเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมีอัตราสูงกว่านักเรียนเพศหญิงในเรื่องของความดึงดูดความสนใจในงานที่กระทำ

อัจฉรา สุขารมณ ; และอรพินทร์ ชูชม (2530: 57) กล่าวว่า การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติขึ้นอยู่กับเพศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

สมพร พรหมจรรย์ (2540: 78) ได้ศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เนื่องจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักเป็นเด็กที่ความรับผิดชอบ ทะเยอทะยาน กระตือรือร้น รู้จักพึ่งตนเอง และรู้วิธีการวางแผนทางการเรียนที่ดี ซึ่งลักษณะของผู้ที่แรงจูงใจในการเรียนสูง นอกจากนี้สังคมยังมีความคาดหวังบทบาทเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน ซึ่งอเนก กริแสง (สมพร พรหมจรรย์. 2540: 78 ; อ้างอิงจาก อเนก กริแสง. 2528: 26) กล่าวว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เรามีความแตกต่างในการเรียนรู้และสอดคล้องกับผลการศึกษาของเมธี โพธิพัฒน์ (สมพร พรหมจรรย์. 2540: 78 ; อ้างอิงจาก เมธี โพธิพัฒน์. 2523: 75) พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีแรงจูงใจทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัศมี โพนเมืองหล้า (2543: 84) ได้ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า เด็กได้คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน โดยก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า เด็กได้คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ระหว่าง 13-37 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 28.6 และหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์พบว่าเด็กได้คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ระหว่าง 29-40 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 34.2 มีผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 1-12 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยต่อผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.6 และผลการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากเข้าร่วมจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ดารา สืบสะอาด (2546: 45-47) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดด้านเหตุผลของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผลสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาความสามารถในการคิดด้านเหตุผลของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผลมีความสามารถในการคิดด้านเหตุผลอยู่ในระดับพอใช้ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าความสามารถในการคิดด้านเหตุผลของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผลอยู่ในระดับดีที่เป็นเช่นนั้นเพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 15 คน มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดด้านเหตุผลที่ได้จากการทดสอบก่อนการฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผล 11.13 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ความสามารถในการคิดด้านเหตุผลระดับปรับปรุงและหลังจากการฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผลแล้วมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดด้านเหตุผลที่ได้จากการทดสอบหลังการฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผล 18.53 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ความสามารถในการคิดด้านเหตุผลระดับพอใช้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดด้านเหตุผลของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผล ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการคิดด้านเหตุผลของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการฝึกคิดโดยใช้แบบฝึกคิดด้านเหตุผลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปริยดา ยะวงศา (2546: 52-54) ได้ศึกษากิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงให้สูงขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่ายภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง ที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

สุภาพรณ สิงขรอาจ (2547: 59-61) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมค่ายภาษาไทยเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงให้สูงขึ้นและหลังการทดลองแตกต่างกันภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งแสดงว่าให้เห็นว่าค่ายกิจกรรมภาษาไทยเป็นกิจกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่งที่ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

พวงชมพู อร่ามกุล (2549: 81-83) การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่งที่จะสามารถช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง เพราะว่า กิจกรรมศิลปศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นที่ตัวนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถยอมรับและเข้าใจตนเอง เป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้สึกดีต่อตนเอง (Self-Concept) สามารถยอมรับและเข้าใจตนเอง ทำให้รู้สึกถึงความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

การจัดกิจกรรมศิลปศึกษา กระบวนการวางแผน ปฏิบัติ และทบทวน (Plan/Do/Review) ช่วยส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย และสามารถวางแผนกิจกรรมของตนเองตามความสนใจ มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย และสามารถวางแผนกิจกรรมของตนเองตามความสนใจ ทำให้เกิดการเรียนรู้เกิดขึ้นกับเด็ก และการได้รับการสนับสนุนจากครูและเพื่อน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัว เมื่อเด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้งทำให้เด็กได้รับพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอันจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง

ผลจากการทดลอง ทำให้เห็นประโยชน์ของกิจกรรมศิลปศึกษาว่าให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนในเรื่องการฝึกให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนยอมรับความคิดและการกระทำโดยยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ขณะนั้นกิจกรรมผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทำให้คิดว่าตนเองมีความสามารถ จึงให้เป็นคนที่กล้าคิด กล้าแสดงออก และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นจะมีความคิดกับตนเองค่อนข้างไม่ดี ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ถ้าเราจัดสภาพที่ดีที่เหมาะสมกับนักเรียนนั้นในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมการสอน กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อให้เด็กเกิดความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น จะช่วยแก้ไขปัญหาลดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ นอกจากนี้พบว่า นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมากกว่านักเรียนหญิง

การคัดแยกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

อัจฉรา สุขารมณ ; และอรพินทร์ ชูชม (2530: 43) กล่าวว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถโดยการทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญา ชื่อว่าแบบทดสอบแมทริซีส์ ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices Test) มีทั้งหมด 60 ข้อ เมื่อได้คะแนนรวมแล้วนำคะแนนไปเทียบเกณฑ์ระดับสติปัญญา โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทยของ ฅนรงค์ดี ทะละกัญ และสมทรง สุวรรณเลิศ แบ่งนักเรียนได้ตามระดับสติปัญญาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง (IQ อยู่ระหว่าง 110-119)
2. ระดับสติปัญญาปานกลาง (IQ อยู่ระหว่าง 90-109)
3. ระดับสติปัญญาต่ำกว่าปานกลาง (IQ อยู่ระหว่าง 80-89)

จากการวิจัยจะเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลางและระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง ไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น จะทำการหากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นตัวแบ่งกลุ่ม ถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับความสามารถทางสติปัญญา คือ ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปในนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลาง และได้คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.60 ขึ้นไปในนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง ถือว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ลงมาในกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาปานกลาง และได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.60 ลงมา ในกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางก็ถือว่านักเรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ฮาร์เวย์ ; และเซนเดอร์ (Harvey ; & Sender. 1998: 2-3) กล่าวว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งหมดจนถึงปัจจุบันโดยการดูคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดปี (GPA) และดูระดับสติปัญญา (IQ) โดยดูคะแนนมาตรฐานของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Stanford Achievement Test)

ลาคาร์ท (Lacasse, Matha Ann. 2000: 1-2) กล่าวว่า กลุ่มของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถได้ทำการศึกษาถึงบุคลิกลักษณะจากกลุ่มตัวอย่างถึงระดับสติปัญญาของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถจากกลุ่มประชากรทั้งหมด 316 คนได้ตรวจวัดสติปัญญาอยู่ในช่วงระดับสติปัญญามากกว่า 130 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐ Toronto ซึ่งจะอยู่ในช่วงอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยการให้นักเรียนทำแบบทดสอบ The Matrix Analogies Test –Short Form (MAT-SF) และเกรดเฉลี่ยสะสมตลอดปี (GPA) จากการบันทึกของทางโรงเรียนพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถนั้นมาจากความไม่ตรงกันระหว่างความสามารถทางสติปัญญาโดยแบบทดสอบ MAT-SF และการวัดโดย GPA โดยไม่มีความสัมพันธ์กัน เรียกว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

ความหมายของการเรียนรู้

กันยา สุวรรณแสง (2540:46-47) ได้ศึกษาการเรียนรู้ต่างๆ จะดำเนินไปไม่ได้หากพัฒนาการในด้านต่างๆ ยังไม่ถึงระดับวุฒิภาวะ แต่ถ้ามนุษย์มีวุฒิภาวะได้ถึงขีดสูงสุด หากมิได้มีการฝึกหัดใดๆ ความสามารถของเด็กก็จะไม่พัฒนา พฤติกรรมใหม่ที่เกิดจากการเรียนรู้จะเป็นคนละชนิดกับพฤติกรรมใหม่ที่เกิดจากวุฒิภาวะ พฤติกรรมเหล่านี้จะแตกต่างกันตรงที่ว่า พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นผลเนื่องมาจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มาจากภายในของบุคคลนั้น การเรียนรู้ที่

ได้ผลดีที่สุด คือ ในเวลาที่เกิดวุฒิภาวะนั้น และถ้าเลยเวลาของช่วงวุฒิภาวะนั้นๆ แล้ว การเรียนรู้เกิดได้ยาก และบางครั้งจะไม่เกิดการเรียนรู้เลย

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 172-173) ได้ศึกษาการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดว่าเป็นกระบวนการทัศน์หลักในการปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิรูปการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกันดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ถือว่า ผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สมบูรณ์และสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีความรู้ความสามารถ เจตคติ และค่านิยมที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมีคุณลักษณะเป็นพลเมืองดี คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

สุภาภร อธิธิโชติ (2548:40) ได้ศึกษาความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้รับจากประสบการณ์เพื่อที่บุคคลจะตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ เมื่อผลที่ได้บรรลุจุดมุ่งหมาย เกิดความพึงพอใจ จะเกิดการซ้ำอีก แต่ถ้าผลที่ได้ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายซึ่งไม่เป็นที่พอใจ อาจไม่เกิดการกระทำซ้ำอีกซึ่งการเรียนรู้นี้เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาได้อย่างมีความสุขและจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เอง

องค์ประกอบของการเรียนรู้

มณฑา อนุรัตน์ศร (2546: 33) ได้ศึกษารวบรวมจากนักจิตวิทยาหลายท่านที่อธิบายถึงองค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนรู้ ดังนี้

1. กาเย่ (Gagne) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1.1 ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยอวัยวะรับสัมผัส 5 ชนิด คือ หู ตา จมูก ลิ้น และกาย ระบบประสาทส่วนกลาง และกล้ามเนื้อ

1.2 สิ่งเร้า หรือสถานการณ์ต่างๆ หรือหมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวผู้เรียน สำหรับสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้า ได้แก่ สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียนการตอบสนองจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้า

1.3 การตอบสนองเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้า

สุภาภร อธิธิโชติ (2548: 41) ได้ศึกษาความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจากองค์ประกอบของการ

เรียนรู้ที่เกิดจากสภาวะของผู้เรียนเองเกิดจากสิ่งเร้าหรือสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ รวมไปถึงประสบการณ์ การตอบสนอง และการเสริมแรง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ด้วยกันทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเรียนมาจากตัวของผู้เรียนเองและสิ่งเร้าหรือสภาพแวดล้อมที่จะทำให้เกิดผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ รวมไปถึงประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

กระบวนการเรียนรู้

เกลเซอร์ (Glaser. 1965: 60) กล่าวว่า การสร้างแบบฟอร์มที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอนเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย คือ แบบฟอร์มที่เป็นพื้นฐานการสอน (Basic Teaching Model) ซึ่งสามารถอธิบายเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายในการสอน หมายถึง จุดมุ่งหมายที่ผู้สอนตั้งไว้ก่อนสอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากเรียนรู้แล้วอย่างไร ดังนั้นจึงมักตั้งจุดมุ่งหมายเป็นจุดหมายเชิงพฤติกรรม คือ สามารถสังเกต และวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ได้จริงๆ

2. การศึกษาภูมิหลังของผู้เรียน หมายถึง การสอนที่ผู้เรียนต้องทราบเสียก่อนว่าผู้ที่จะเรียนกับตนนั้นมีพื้นฐานความรู้มาแล้วเกี่ยวกับวิชาที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบแนวทางที่จะต้องสอนว่า ควรสอนอะไร ผู้เรียนจึงเข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยพยายามเอาพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์เดิมเข้ามาเกี่ยวข้องในเวลาสอน

3. กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนกำหนดขึ้นเป็นขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง กระบวนการดังกล่าวนี้ ถ้าจะกล่าวโดยอาศัยหลักการเรียนรู้ในปัจจุบันที่นิยมใช้กันส่วนมาก แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

3.1 วิธีพฤติกรรมนิยม หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนจะเน้นส่วนย่อยแต่ละส่วน แล้วจึงสรุปที่หลัง หรือเรียกอีกอย่างว่า การสอนแบบอุปมาน ซึ่งหมายถึง การสอนจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวมนั่นเอง หรือกล่าวได้ว่า เป็นการสอนจากตัวอย่างไปสู่กฎเกณฑ์ หรือหลักทั่วไป

3.2 วิธีเกสตัลท์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนจะเน้นส่วนรวม หรือกฎเกณฑ์เป็นหลัก แล้วจึงแยกอธิบายออกเป็นส่วนย่อยๆหรือเรียกอีกอย่างว่า การสอนแบบอนุมานซึ่งหมายถึง การสอนจากกฎเกณฑ์ไปสู่ตัวอย่างปลีกย่อยนั่นเอง วิธีนี้ใช้มากในการสอนวิชาภาษาต่างๆเพราะการสอนภาษาต้องมีหลักหรือกฎที่แน่นอน

4. การทดสอบ หมายถึง การที่ผู้สอนทดสอบผู้เรียนหลังจากที่สอนแล้วว่า เกิดการเรียนรู้หรือยังตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในข้อ 1

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543 :64-65) กล่าวว่า กระบวนการรับรู้ (Cognitive Process) สำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพว่า ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์ 3 แบบ ดังนี้

1. Protaxic Mode เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของอินทรีย์ซึ่งจัดว่าเป็นประสบการณ์ที่ได้มีความหมายต่อบุคคล หรือไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันใดขึ้นมา ซึ่งจะเกิดขึ้นในระยะแรกของชีวิต ประสบการณ์ดังกล่าวจะเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะในขวบปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อพัฒนาขั้นต่อไป

2. Parataxic Mode หมายถึง คุณลักษณะที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์รวม ซึ่งอินทรีย์ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างออกจากกันได้ และมีผลตอบออกมาเป็นส่วนย่อยที่ไม่มีความเกี่ยวพันต่อเนื่องกันเลย Sullivan ได้เน้นถึงเหตุการณ์ 2 อย่าง ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน แต่เหตุการณ์ทั้ง 2 นี้ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย และทำให้บุคคลไม่สามารถจำแนกเหตุการณ์ หรือประเมินผลที่ได้รับออกมาได้ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับเด็กที่จะยอมรับ โดยไม่มีการประเมินผลว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นจะมีผลต่อตนเองหรือผู้อื่น

3. Syntactic Mode เป็นขั้นตอนที่มีระดับความคิดสูงสุด ซึ่งประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่มีความได้มาตรฐาน สามารถใช้ได้โดยทั่วไป ประสบการณ์ดังกล่าวจะทำให้บุคคลมีเหตุผล สามารถติดต่อสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อาจจะมาจากประสบการณ์ของตัวผู้เรียนเองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

ประสาธ อิศรปรีดา (2541: 330-334) ได้ศึกษาแนวการสร้างแรงจูงใจในการเรียนไว้ดังนี้

1. การสร้างเสริมความเชื่อมั่น ความคาดหวังเชิงบวกแก่เด็ก
 - 1.1 ให้เด็กเริ่มเรียนในสิ่งที่มีความยากในระดับที่เขาสามารถทำได้ แล้วค่อยๆ เลื่อนไปเรียนในสิ่งที่มีความยากขึ้นเป็นลำดับ
 - 1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้แจ่มชัด และแน่ใจว่าสามารถสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายนั้นได้
 - 1.3 เน้นการเปรียบเทียบตนเองมากกว่าเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น
 - 1.4 สื่อบุคคลให้เด็กทราบว่าความสามารถในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้นได้
 - 1.5 เสนอแม่แบบหรือแบบฉบับที่ดีแต่เด็ก
2. การให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน
 - 2.1 ครูควรตระเตรียมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก
 - 2.2 การกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น
 - 2.3 การทำบทเรียนให้สนุก
 - 2.4 การสอนเนื้อหาที่แปลกใหม่ และใช้วิธีสอนที่หลากหลาย

2.5 การเน้นให้เด็กที่เห็นว่า เนื้อหาที่เรียนในปัจจุบันมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชีวิตในอนาคตอย่างไร

2.6 การเตรียมรางวัลสำหรับผู้เรียน

3. การช่วยให้เด็กเกิดความมุ่งมั่นและใส่ใจในสิ่งที่เรียน

3.1 เปิดโอกาสให้เด็กตอบสนองให้มาก

3.2 เปิดโอกาสให้เด็กทำจนเสร็จ

3.3 หลีกเลี่ยงการให้ความสำคัญของคะแนน และไม่เน้นการแข่งขัน

3.4 สอนกลเม็ดในการเรียนแก่เด็ก

สุภาภร อธิธิโชติ (2548: 46) ได้ศึกษาการสร้างให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ครูมีบทบาทในการช่วยสร้างและส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน จึงจำเป็นต้องทราบตัวแปรที่จะส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน แล้วนำตัวแปรนั้นมากระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน ทำให้เกิดความพอใจที่จะเรียนและอยากประสบความสำเร็จในการเรียน

สรุปได้ว่า การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้จะทำได้โดยการที่สร้างแรงจูงใจให้แก่ตัวของผู้เรียนเองและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

พงษ์พันธ์ พงษ์ไธสา (2542:4) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มจะเริ่มขึ้นนับตั้งแต่มีบุคคล 2 คนขึ้นไป มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เมื่อมนุษย์เข้ามาร่วมกลุ่มกันก็จะเกิดเป็นบทบาทของกลุ่มขึ้นมา ทั้งนี้เพราะกลุ่มมีอิทธิพลอยู่ในตัวของมันเอง อิทธิพลของกลุ่มสามารถที่จะขัดเกลาลักษณะท่าทีของสมาชิกในกลุ่ม ให้แปรเปลี่ยนไปได้ เราจึงได้เห็นความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงสถานภาพของกลุ่มที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางที่สร้างสรรค์พัฒนา หรือล้าหลังเลวลงก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการในกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรสุภากุล (2546: 6) กล่าวว่า การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อทำงานร่วมกันและให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน ซึ่งลักษณะเบื้องต้นมีดังต่อไปนี้

1. สำนึกในความมีเอกภาพของสมาชิก และช่วยให้บุคคลรวมกันโดยมีสัมพันธ์ภาพระดับความรู้สึกสำนึก

2. ภายในกลุ่มสมาชิกจะมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

3. มีปฏิสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงเสมอ

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยสมาชิกภายในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ คิด แก้ปัญหา และลงมือกระทำต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

ประนอม เดชชัย (2531:101-102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตนเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้ข้อบกพร่องของตนเองหรือว่าตนเองเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจในบุคคลอื่นในกลุ่มโดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันยอมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบถึงข้อดีและข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คิดช่วยเหลือกันตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆร่วมกัน ประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่คนเดียวได้โดยไม่พึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้นการฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอนจะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและร่วมมือกันแก้ไข

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม เป็นต้น เป็นสิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มนี้จะไปช่วยพัฒนาบุคคลและสังคมต่อไป

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 149-151) กล่าวว่า ความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยปกติคนทั่วไปอาจจะคิดว่าตนเองมีความเข้าใจในตนเองไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นช่วยชี้แจงว่าตนเป็นอย่างไร ในทางจิตวิทยาแล้วมนุษย์ยอมเข้าใจตนเอง แต่บางครั้งอาจจะไม่เข้าใจตนเองได้ดีเท่าที่ควร หรือบางครั้งก็เข้าใจตนเองผิดพลาดได้ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนก็มีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลวิธีการป้องกันตัวที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้กิจกรรมกลุ่มก็อาจจะช่วยให้มนุษย์ได้โดยเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาพของตนเองทุกๆด้าน

2. เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจในสมาชิกของกลุ่ม ความเข้าใจในบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้ว สิ่งที่สำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความร่วมมือ ซึ่งถ้าขาดความร่วมมือที่ดีจะทำให้การทำงานของกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เทรกซ์เลอร์; และนอร์ธ (สุวิภา ภาคย์อัตต. 2547: 17; อ้างอิงจาก ทองเรียน อมรัชกุล. 2520 : 5-6; Traxler ; & North. 1957: 320) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษอบรรณแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย หรือในโรงเรียนโดยการจัดโครงการ เช่น ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ หรือนำไปจัดในรูปแบบของการแนะแนวตลอดทั้งปี
2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากที่ได้รับจากหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมกลุ่มในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน
3. เพื่อเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพราะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูแนะแนวในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม
4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา และความเจริญงอกงามของบุคคลในกลุ่ม นอกจากนี้ กิจกรรมกลุ่มยังเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาส่วนตัว เช่น ปัญหาบุคลิกภาพ ปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาส่งเสริมบุคคลให้รู้จักตนเอง และเรียนรู้ที่จะปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่บกพร่อง ในการพัฒนาดตนเองในทางที่พึงประสงค์ได้ ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้าสิ่งแวดล้อมได้ดี

คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

โรเจอร์ (Roger. 1970: 121-122) กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

1. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก
2. มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก ความจริงใจ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่างๆ ของตนเอง มีการแสดงที่ตรงกับความรู้สึกของตน
3. เกิดแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจในตนเอง การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง

4. เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง บุคคลยอมรับตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ลดการสงสัย และควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

รัชนี เหล่าเรืองธนา (2542: 81) ได้ศึกษากิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมาก จะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลและเป็นพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของบุคคล นอกจากนี้ยังใช้กิจกรรมกลุ่มในด้านการบำบัดรักษาและการวินิจฉัยอีกด้วย

จินดารัตน์ ปิรมณี (2545: 59) ได้ศึกษากิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และรู้จักควบคุมตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถรับผิดชอบตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 20-24) กล่าวว่า ประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. คุณค่าในการพัฒนาการ (Development Values) กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้กับบุคคลในกลุ่มได้เป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันไป คุณค่าด้านพัฒนาการที่เกิดขึ้น มีดังนี้

1.1 การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการความปลอดภัย ต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ

1.2 มีการสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมเมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคม และในขณะเดียวกันจะได้เรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ด้วย

1.3 การพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีการเคารพบุคคลอื่นจึงจะให้อยู่ร่วมกับกลุ่มได้ ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วจะทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้กับสมาชิกในกลุ่ม

1.4 คุณค่าทางอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบางประเภท เช่น กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน นอกจากจะให้ข้อสังเกตทางด้านอาชีพแล้วยังให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพต่างๆ เช่น ดนตรี ศิลปะ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

1.5 ความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะในขณะที่บุคคลได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มนั้นอาจจะได้รับความรู้และทักษะบางประการ เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม กฎระเบียบในการทำงานเป็นหมู่คณะ

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่มเมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนให้ได้รับความเข้าใจอย่างดีในตัวสมาชิก

3. คุณค่าด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดเป็นอย่างดี สำหรับบุคคลที่มีปัญหาจะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรม กลุ่มสามารถแก้ปัญหาได้ เช่น ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Value to the school and Community) บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้

จากประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวมา สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และรู้จักควบคุมตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถรับผิดชอบตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี

ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527: 133-134) ได้ศึกษาขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม ระยะนี้นักเรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม หรือค้นคว้าแสวงหาสิ่งที่ต้องการรู้นั้นด้วยตนเอง ผู้ที่มีส่วนร่วมมากก็จะได้รับผลการเรียนนั้นๆ มากขึ้นด้วย ในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ทางด้านร่างกาย คือ การเรียนรู้ในการลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยการแสดงออกทางร่างกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ทางด้านจิตใจ คือ การที่นักเรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ นั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิดและการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้สามารถจำเนื้อหาได้อีกนาน

1.3 ทางด้านสติปัญญา หรือสมอง คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริงมีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ มีการสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่เรียนรู้นั้นด้วยตนเอง

2. ขั้นวิเคราะห์ นักเรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการผลของการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้น

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ขั้นนี้นักเรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนพบและแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นแล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งจะทำให้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น

4. ขั้นประเมินผล โดยให้นักเรียนเป็นผู้ที่ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม

วิลนา วโรตมะวิชญ์ (2530: 252-253) ได้ศึกษาลำดับขั้นตอนของการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

2. ขั้นค้นพบ เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้วเขาจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเองอันจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ขั้นวิเคราะห์ เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เป็นขั้นที่นักเรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่าอะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้นักเรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่างๆ ทั้งทางด้านความรู้และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมเป็นจุดเดียว

4. ขั้นนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น เป็นขั้นที่นักเรียนได้กำหนดไปอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ออตตาเวย์ (Ottaway. 1996:7) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระโดยทั่วถึงกัน ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้แบบแผนพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9-10 คน จึงทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ชอร์ (Shaw. 1971:4) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มแตกต่างกันออกไปว่า กลุ่มย่อยควรมีจำนวน 10 คนเป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไปจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ และถึงแม้ว่ากลุ่มจะมี

จำนวนสมาชิก 30 คน ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่นซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกจะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546:111) กล่าวว่า จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่เหมาะสมนั้นมีความคิดเห็นของบุคคลแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามไม่มีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าจำนวนสูงสุดควรจะเป็นกี่คน จากรายงานการศึกษาโดยทั่วไปพบว่า จำนวนของสมาชิกจะอยู่ระหว่าง 6-15 คน ถึงแม้ว่าบางคนอาจจะคิดว่าจำนวนที่ดีที่สุด คือ 6 คน บางคนคิดว่า 8 คน แต่อย่างไรก็ตามไม่มีใครกำหนดจำนวนเกิน 15 คน ถ้าหากจะมีใครก็ตามที่กำหนดสมาชิกในกลุ่มเกิน 20 คนขึ้นไป

สรุปได้ว่า สมาชิกในกลุ่มที่เหมาะสมอยู่ในสมาชิกไม่เกิน 15 คนจึงเหมาะสมในการทำกิจกรรม เนื่องจากจะทำให้การร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง

กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

การดำเนินกิจกรรมกลุ่มสามารถใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จได้โดยแต่ละวิธีนั้นจะถูกนำไปใช้แตกต่างกันได้ตามความเหมาะสม ตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม จินดารัตน์ ปิณณี (2545: 61-62) ได้แก่

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือหัวข้อที่กลุ่มตัดสินใจร่วมกัน โดยสมาชิกจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเป็นอิสระและอย่างธรรมชาติ นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นแกนของประชาธิปไตย เพราะมีส่วนส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนได้ฝึกตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี เหมาะสมกับการเป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย การอภิปรายกลุ่มจะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในสังคม การมีสัมพันธภาพกันใหม่ บุรณาการความคิดและความต้องการซึ่งกันและกัน

2. การแสดงบทบาทสมมติ (Role-playing) เป็นการจำลองสถานการณ์เพื่อให้ผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพหรือเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงบุคลิกภาพของเขาอย่างเป็นอิสระ วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม ผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องการขัดแย้งระหว่างบุคคล หรือสถานการณ์การประชุมในการประชุม และการแสดงผู้แสดงจะต้องใช้บทบาทเจรจาและบุคลิกภาพของตนเอง และสวมบทบาทนั้น ผู้นำกลุ่มจะให้ผู้แสดงได้ทราบจุดมุ่งหมายที่จำเป็นบางประการ หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ ผู้แสดงอาจจะมีคนเดียว หรือหลายคนก็ได้เวลาที่ผู้แสดงเป็นช่วงสั้นๆ ภายหลังการแสดงจะมีบทวิเคราะห์บทบาทโดยอาศัยการสังเกตและการอภิปรายของกลุ่ม

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการใช้ตัวอย่างหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความ

เข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ปัญหาที่นั่น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างถี่ถ้วน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

4. เกม (Game) เป็นกิจกรรมที่สมาชิกต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งผลจะออกมาในรูปการแพ้หรือชนะ โดยจะเน้นในเรื่องการตัดสินใจของผู้เล่นหรือสมาชิก และจะขึ้นอยู่กับโครงสร้างหรือกติกาของเกมที่ผู้นำกลุ่มกำหนดเอาไว้ให้ องค์ประกอบของเกม ได้แก่

4.1 กติกา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบ เรียบร้อย บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการโดยไม่ต้องพะวงอยู่กับสิ่งนอกประเด็น

4.2 วิธีการ เป็นขั้นตอนของการเล่นซึ่งจะมีผลต่อบรรยากาศของการเล่นเกม

4.3 จุดมุ่งหมายของเกม เป็นเป้าหมายที่ผู้นำกลุ่มต้องการให้สมาชิกได้บรรลุถึงจุดหมายนั้น อารมณ์ การแสดงออก และการใช้ความคิด เป็นพฤติกรรมและความรู้สึกที่สมาชิกที่เล่นเกมได้แสดงออกและรับรู้ซึ่งกันและกัน

5. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการจำลองสถานการณ์ให้คล้ายคลึงกับความเป็นจริง เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้และสัมผัสความรู้สึกจริงๆ ในสถานการณ์ที่จำลองขึ้น โดยต้องอาศัยกิจกรรมอื่นเป็นส่วนประกอบ เช่น เกม หรือบทบาทสมมติ

6. การฝึกปฏิบัติ (Exercise) เป็นการนำเอาทฤษฎีหรือแนวคิดตามที่ได้เรียนรู้มาทดลองปฏิบัติในขั้นตอนสุดท้ายของการฝึกอบรมภายใต้การดูแลของผู้ให้การอบรม ผู้ให้การอบรมจะต้องเตรียมกิจกรรมหรือสิ่งที่จะให้ฝึกปฏิบัติไว้ล่วงหน้าหลังจากอบรมภาคทฤษฎีมาแล้ว อาจมีการสาธิตหรือกระทำให้ดูก่อนและให้การอบรมทดลองทำตาม ข้อดีของการฝึกปฏิบัติ คือ ผู้รับการทดลองได้ฝึกปฏิบัติจริงก่อนที่จะนำทักษะไปใช้และทุกคนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นเทคนิคที่จูงใจให้คนอยากเรียนรู้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 152-165) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคลและกลุ่มมากมาย กิจกรรมแต่ละประเภทจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ แตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนกิจกรรมได้แนวความคิดและนำไปปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์

1. กิจกรรมกลุ่มเพื่อการรู้จักกันและการสร้างสัมพันธภาพ จะเป็นระยะเริ่มเข้ากลุ่มจะเป็นตัวของตัวเอง จะช่วยให้ทุกคนมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใดก็ตามมักจะเริ่มต้นโดยการช่วยให้ทุกคนได้มีโอกาสรู้จักกันด้วยวิธีต่างๆ เช่น การติดป้ายชื่อ การแนะนำตัวเอง การสัมภาษณ์สมาชิกในกลุ่ม กิจกรรมพิเศษเพื่อทำให้รู้จักกัน เป็นต้น

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้าใจในตนเอง เป็นปัจจัยทำให้บุคคลกระทำอะไรก็ตามถูกต้องและเหมาะสม ในเรื่องการเข้าใจตนเองนั้น นอกจากบุคคลจะต้องพิจารณาด้วยตนเองแล้วบุคคลอื่นๆ ก็สามารถจะให้ข้อมูลได้ด้วย เนื่องจากบางครั้งคนเราไม่สามารถมองเห็นรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ของตนเองได้ สมาชิกในกลุ่มจะเปรียบเสมือนกระจกเงาที่จะสะท้อนภาพของบุคคลได้

3. กิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในบุคคลอื่น ความเข้าใจในบุคคลอื่นจะทำให้บุคคลเกิดการยอมรับในพฤติกรรมของบุคคลอื่นมากขึ้นไม่เกิดความสงสัยว่าทำไมบุคคลนั้นถึงแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น เพราะรู้และเข้าใจสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น

เทคนิควิธีที่ใช้ในโปรแกรมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

เทคนิคที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมโดยทั่วไปเป็นการนำเสนอจากความรู้ไปสู่ผู้เข้ารับการอบรมตามโปรแกรม ซึ่งสามารถใช้เทคนิคแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายๆแบบเข้ามาผสมผสานกัน การกำหนดว่าจะใช้เทคนิควิธีการแบบใด จำเป็นต้องคำนึงถึงการเลือกเทคนิคมาประยุกต์ให้เหมาะสม

สำหรับเทคนิคที่ใช้ในโปรแกรมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ได้นำแนวทางหลักมาจาก ดีซี ; คอนเนล ; และไรอัน (Deci ; Connell ; & Ryan. 1989:585;1992:269) เสนอวิธีการส่งเสริมแรงจูงใจภายใน 3 ประการ คือ 1. การมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง (Support for autonomy) คือ การให้โอกาสการมีอิสระเพิ่มขึ้นในการริเริ่มสร้างสรรค์ และมีทางเลือก 2. การได้รับข้อมูลป้อนกลับทางบวกแบบไม่ควบคุม (Non-controlling positive feedback) คือ การใช้วิธีการสื่อสารทางบวก โดยใช้วิธีการสื่อสารที่ไม่ตำหนิหรือควบคุม เพราะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกในทางลบและความรู้สึกนั้นจะไปทำลายแรงจูงใจภายในให้ลดลง (Demotivation) 3.การตระหนักรู้ถึงความต้องการ ความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้อื่น (Acknowledging the other's perspective) คือ การรับฟังความคิดเห็น การเข้าใจถึงความต้องการ และเข้าใจความรู้สึกระหว่างกัน ซึ่งการตระหนักรู้ถึงความต้องการ ความรู้สึก การมีความเข้าใจ และการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันจะสามารถลดความตึงเครียดและเพิ่มบรรยากาศที่ดีในการเรียนได้

การกระตุ้นให้บุคคลรับรู้ถึงความสามารถของตนในเรื่องต่างๆเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ให้เพิ่มขึ้น ซึ่งแบนดูรา (Bandura. 1997:79-80) เสนอว่า การที่จะเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองกระทำได้โดยการให้บุคคลได้รับข้อมูลจาก 4 แหล่งอย่างเหมาะสม ได้แก่

1. การประสบความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive mastery experience) เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดเพราะเป็นประสบการณ์ความสำเร็จที่แท้จริงของบุคคลโดยตรง ความสำเร็จจะทำให้บุคคลประเมินตนเองสูงและถ้าเกิดบ่อยครั้งจะยิ่งทำให้บุคคลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถเพิ่มขึ้น การ

ประสบความสำเร็จจากการทำขึ้นอยู่กับความยากของงาน สภาพแวดล้อม ความพยายาม การเลือก
ช่วงเวลา และการประเมินตนเองเพื่อการแก้ไขปรับปรุง

2. การสังเกตตัวแบบในสถานการณ์ที่ใช้แทนประสบการณ์ (Vicarious experience)
การที่เห็นบุคคลอื่นที่คล้ายคลึงกับประสบความสำเร็จ ก็สามารถเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนได้
คือ บุคคลจะเห็นว่าตนก็มีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมในทำนองเดียวกันนั้นได้สำเร็จเช่นเดียวกัน
เนื่องจากบุคคลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่คล้ายคลึงกับความสามารถของตัวแบบ ลักษณะของตัว
แบบมี 2 ประเภท คือ 1. ตัวแบบที่เป็นตัวบุคคล (Live modeling) คือ ตัวแบบที่บุคคลสามารถสังเกต
และมีปฏิสัมพันธ์ได้ตรง 2. ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic modeling)

3. การพูดชักจูง (Verbal persuasion) เป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่จะทำให้บุคคล
เชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จ การพูดชักจูงที่ได้ผลจะต้องเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ ซึ่ง
จะทำให้ผู้ถูกชักจูงเกิดความมั่นใจในความสามารถของตน โดยมีแนวโน้มที่จะใช้พยายามของตนมาก
ขึ้นยาวนานขึ้น การพูดชักจูงกระทำได้ 4 แนวทาง (Bandura, 1977:80) คือ การให้คำแนะนำ
(Suggestion) การกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม (Exhortation) การสอนตนเอง (Self-instruction) และการ
แปลความหมายคำพูดชักจูงที่ได้รับ (Interpretive treatment)

4. สภาวะทางกายและอารมณ์ (Physiological and affective state) บุคคลมักใช้ข้อมูลทาง
กายและอารมณ์ในการประเมินความสามารถของตน เช่น การตื่นเต้นมากเกินไปทำให้ทำกิจกรรมได้
ไม่ดี บุคคลจะคาดการณ์ว่าตนทำได้สำเร็จเมื่อสภาวะปกติ ไม่เครียดหรือเหนื่อยล้า ส่วนสภาวะทาง
อารมณ์จะมีผลต่อการตัดสินใจความสามารถของบุคคล โดยที่อารมณ์ทางบวกจะส่งเสริมการรับรู้
ความสามารถของตน ในขณะที่อารมณ์ทางลบจะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนลดลงได้

เทคนิคการฝึกอบรมที่จะนำมาพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ พอนด์ (Pont, 1991:
57-62) โดยที่นักวิจัยได้สร้างหลักสูตรและนำไปทดลองโดยนำเทคนิควิธีดังนี้ 1. การบรรยาย
(Lecture) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริงและแนวทางการปฏิบัติต่างๆจาก
วิทยากรสู่ผู้รับ มีข้อดี คือ สามารถถ่ายทอดสาระข้อมูลต่างๆให้แก่บุคคลจำนวนมากได้ในเวลา
อันรวดเร็ว รวมทั้งประหยัดเวลาและทรัพยากร 2. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เป็นการแบ่ง
ผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยๆและให้สมาชิกแต่ละกลุ่มได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดหรือ
ประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อหาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง มีข้อดี คือ
เป็นวิธีการที่สามารถรวบรวมความคิดและประสบการณ์จากบุคคลหลายฝ่ายซึ่งจะนำไปสู่การได้
ข้อสรุป หรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา และเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้แสดง
ความคิดเห็นของตนอย่างเสรี และมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 3. การระดมสมอง (Brain storming)
เป็นการประชุมกลุ่มที่เปิดโอกาสและกระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยไม่มีการ

วิพากษ์วิจารณ์เพื่อให้ได้ความคิดที่หลากหลาย ข้อดี คือ เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการระดมความคิดเห็น หรือหาหนทางในการแก้ไขปัญหา โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการฝึกให้ผู้รับการอบรมได้รู้จักการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น โดยปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์ 4.กรณีศึกษา (Case study) เป็นการกำหนดหรือการบรรยายถึงสถานการณ์ในรูปของเทปบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์ เพื่อให้ผู้รับการอบรม ศึกษาและอภิปราย ภายใต้การแนะนำของผู้ให้การอบรม โดยสนับสนุนให้ผู้รับการอบรมได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม สอนทักษะการวิเคราะห์ปัญหา และแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์จริง ข้อดี คือ ผู้รับการอบรมมีโอกาสฝึกฝนความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 5 การแสดงบทบาทสมมติ (Role play) เป็นกิจกรรมซึ่งกำหนดให้ผู้รับการอบรมได้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่ได้กำหนดไว้หรือสร้างขึ้น จากนั้นมีการอภิปรายและวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างและเพราะอะไร โดยสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆและมีความเชื่อมั่นในการจัดการกับสถานการณ์จริง ข้อดี คือ ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้ด้วยการทดลองปฏิบัติจริง ทำให้ผู้รับการอบรมได้เห็นแนวทางการปฏิบัติ และเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น 6. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (Group dynamic) เป็นกระบวนการที่ใช้กลุ่มในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันหรือแก้ปัญหาเพื่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆจากการกระทำหรือจากประสบการณ์ ผู้รับการอบรมจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองจึงเกิดการรู้แจ้งเห็นจริง (Insight) และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

วัลลภา ธนอมศิริ (2539: 57-58) ได้ศึกษานักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความรับผิดชอบทางด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เนื่องจาก นักเรียนให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมตลอดเวลาทำให้บรรยากาศของกลุ่มเต็มไปด้วยความสนุกสนาน สิ่งนี้นักเรียนได้รับและมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อนักเรียน ก็คือ ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นได้

สุดสงวน กีบทอง (2540: 50) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวในหอพักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้ เพื่อเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวในหอพักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการปรับตัวในหอพักต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คนซึ่งได้มา

โดยการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีการปรับตัวในหอพักดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวในหอพักดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวในหอพักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

รัศมี โพนเมืองหล้า (2543: 84) ได้ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลสรุปได้ว่านักเรียนที่ได้คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน โดยก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ระหว่าง 17-37 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 28.6 และหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นักเรียนมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่าง 29-40 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 34.2 มีผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการได้รับกิจกรรมกลุ่มอยู่ระหว่าง 1-12 และมีค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.6 และผลการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

นิสรา คำมณี (2544: 48-50) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดด้านการงูใจตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีคะแนนความเฉลียวฉลาดด้านการงูใจตนเองตั้งแต่ T45 ลงมา จำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยให้กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดด้านการงูใจตนเองจำนวน 16 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดด้านการงูใจตนเอง สรุปผลการวิจัยว่า

1. นักเรียนมีความเฉลียวฉลาดด้านการงูใจตนเองสูงขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดด้านการงูใจตนเอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเฉลียวฉลาดด้านการงูใจตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวิภา ภาคย์อิต (2547: 36-39) ได้ศึกษาวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2546 ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์ที่

อาสาสมัครเข้าร่วมรับการฝึกอบรมทำการสุ่มนิสิตมาจำนวน 40 คน แบ่งเป็นนิสิตชาย 20 คน และ นิสิตหญิง 20 คน เพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 คน โดยให้กลุ่มทดลองได้เข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองจำนวน 9 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตที่ได้รับการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มในกลุ่มทดลอง มีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้รับการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่.05

2. นิสิตหญิงที่ได้รับการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่านิสิตชายที่ได้รับการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มเมื่อสิ้นสุดการ พัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากการผลศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้พัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองได้ ภายหลังการทดลองผู้วิจัยได้ให้นิสิตประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง พบว่านิสิตให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ได้รับความเข้าใจตนเอง รู้จุดดีจุดด้อยและสามารถรับรู้อารมณ์ของตนเองได้มากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 การศึกษาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ห้อง รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 232 คน ได้ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบแมทริซก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices) ของ Raven แล้วตรวจให้คะแนนไปเทียบกับเกณฑ์ระดับสติปัญญา แบ่งนักเรียนได้ตามระดับสติปัญญา 3 ระดับ คือ

1. ระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง (ระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 110-119)
2. ระดับสติปัญญาปานกลาง (ระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 90-109)
3. ระดับสติปัญญาต่ำกว่าปานกลาง (ระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 80-89)

จากขอบเขตของการวิจัยจะเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางไว้เป็นประชากรในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น และจะทำการหากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นตัวแบ่งกลุ่ม ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 ลงมาในกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง ให้ถือว่านักเรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ตอนที่ 2 การพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางและคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 62 คน

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 62 คน โดยคัดจากความสมัครใจจำนวน 35 คนและสุ่มอย่างง่ายมา 20 คน แบ่งเป็นชาย 11 คน และหญิง 9 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 10 คน ชาย 6 คน หญิง 4 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน ชาย 5 คน หญิง 5 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ มีดังนี้

1. แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
2. โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
3. แบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาของราเวน (Raven)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด และงานวิจัยแรงจูงใจภายในและผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามแรงจูงใจภายในของ อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2542:159) นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 45 ข้อ
 - 1.2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้สร้างแบบสอบถามซึ่งข้อความประกอบมีมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อมาให้ประธาน และคณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้อง
 - 1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขใหม่มาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ และ อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) พิจารณาข้อความในแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - 1.4 นำแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination) โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ

และคัดเลือกข้อความที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้จำนวน 40 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 1.75-13.62

1.5 แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้คัดเลือกไว้ในข้อ 1.4 แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1990: 50) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

1.6 นำแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นจำนวน 40 ข้อแล้วนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่ให้ไว้ทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนี้ตรงกับความรู้สึก ความคิด และสิ่งจูงใจในการเรียนของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากน้อยเพียงใด โดย กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” หรือ “ไม่จริง” เพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง
0	ด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ข้าพเจ้าชอบทำงานที่อาจารย์มอบหมายเพราะว่าเป็น สิ่งที่ท้าทายความสามารถ					
0	ด้านความสนใจ- ความเพลิดเพลิน ข้าพเจ้าจะเกิดความเพลิดเพลินกับการเรียนก็ต่อเมื่อได้ ใช้ความสามารถทางการเรียนอย่างเต็มที่					
0	ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ข้าพเจ้าต้องการใช้ความคิดและการกระทำด้วยตัวของ ข้าพเจ้าเอง					
0	ด้านความต้องการมีความสามารถ การเรียนที่ข้าพเจ้าพึงพอใจที่สุด คือการเรียนที่ข้าพเจ้า ได้เรียนเต็มความสามารถตามศักยภาพที่มีอยู่					

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง
0	ด้านความมุ่งมั่น การเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความ มานะพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียนด้วย ตัวเองโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากผู้ใด					

2. โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ เป็นโปรแกรมที่ให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย
2. ความสนใจ – เพลิดเพลิน
3. ความเป็นตัวของตัวเอง
4. ความต้องการมีความสามารถ
5. ความมุ่งมั่น

ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนต่อไปนี

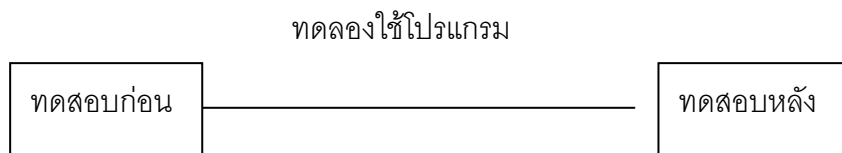
2.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

2.2. ผู้วิจัยนำโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ประธานและคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างคำนิยามศัพท์ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา และวิธีการดำเนินการ

2.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน คือ อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ อาจารย์ ดร.เรวดี ทองเที่ยง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี ตรวจสอบโปรแกรมเพื่อตรวจสอบในเรื่องจุดมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ กิจกรรม เนื้อหา วิธีการดำเนินการและการประเมินผล แล้วผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถจำนวน 7 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่โรงเรียนเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองก่อนนำไปใช้จริง ดังภาพประกอบ 2



ภาพประกอบ 2 แบบแผนการทดลองโปรแกรม

ผลการทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ปรากฏผลว่า หลังการทดลองแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาของราเวน (Raven) มีชื่อว่า “แบบทดสอบแมทริกซ์ก้าวหน้ามาตรฐาน” (Standard Progressive Matrices) ชุดเอ-อี จำนวน 60 ข้อ แบบทดสอบแมทริกซ์ก้าวหน้ามาตรฐานได้พัฒนาขึ้นโดย ราเวน (Raven.1958) ชาวอังกฤษ เป็นแบบทดสอบวัดสติปัญญาที่ไม่ใช้ภาษาซึ่งออกแบบขึ้น เพื่อวัดองค์ประกอบจีของสเปียร์แมน (Spearman's G Factor) แบบทดสอบนี้ต้องการให้การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อที่มีลักษณะเป็นนามธรรมเป็นส่วนใหญ่ นักจิตวิทยาถือว่าเป็นแบบทดสอบที่วัดองค์ประกอบที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยลวดลายหรือแมทริกซ์ 60 รูป แต่ละรูปมีส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งผู้รับการทดสอบต้องเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวจากตัวเลือกที่กำหนดให้ หรือ 8 ตัวเลือก มาเติมส่วนที่ขาดหายไปให้เข้าชุดกัน โดยลักษณะของรูปแบบทดสอบแบ่งปัญหาออกเป็น 5 อนุกรม แต่ละอนุกรมมีปัญหา 12 ข้อ ความยากจะเพิ่มขึ้นตามลำดับและตามลำดับอนุกรม

แบบทดสอบของ Raven ไม่มีเนื้อหาทางภาษาคำพูด สามารถดำเนินการทดสอบโดยไม่จำกัดเวลา และมีองค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมและภาษามาเกี่ยวข้องน้อยที่สุด แบบทดสอบฉบับนี้จึงเป็นแบบทดสอบสติปัญญาที่มีความยุติธรรม (Culture fair test) การให้คะแนนมีความเป็นปรนัยมีวิธีการให้คำตอบที่ถูกต้องชัดเจน (อรพินทร์ ชูชม. 2545: 165)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน ทำแบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาของราเวน (Raven) และตอบแบบสอบถามแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนในการทดลองเครื่องมือ (Try Out) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ในการวิจัย

2. ขอหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 232 คน ทำแบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาของราเวน (Raven) และตอบแบบสอบถามแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วเลือกตามความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ที่สวนสุขภาพพรสรวง ซอยสุขสวัสดิ์ 26 กรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 การเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรม	คุณลักษณะ
1	วันที่ 1	09.00-09.30	Pre-test	สร้างความคุ้นเคย ไว้วางใจ มีความอบอุ่นใจ
2		09.30-10.30	กิจกรรมปฐมนิเทศ “กิจกรรมคู่กัน”	
3		10.30-10.40	รับประทานอาหารว่าง	
		10.40-12.00	บรรยายโดย อ. ดร. เรวดี ทรงเที่ยง	
		12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน	
4		13.00-13.50	กิจกรรมกลุ่ม “เกมอัจฉริยะ”	ความต้องการสิ่งท้าทาย
5		14.00-14.50	บทบาทสมมติ “เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน”	ความสนใจ-เฟลิดเฟลิน

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรม	คุณลักษณะ
6		15.00-15.50	กิจกรรมกลุ่ม “โรงเรียนในฝัน”	ความเป็นตัวของตัวเอง
		16.00-16.30	รับประทานอาหารว่าง	
7		16.40-17.30	การอภิปรายกลุ่ม “เรียนอย่างไรให้สำเร็จ”	ความต้องการมี ความสามารถ
8		18.00-19.00	รับประทานอาหารเย็น	
9		19.10-21.00	เขียนบันทึกประจำวันและได้ ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา	ทบทวนตนเอง
10	วันที่ 2	07.30-08.40	รับประทานอาหารเช้า	
11		09.00- 09.50	กิจกรรมกลุ่ม“นักประดิษฐ์”	ความเป็นตัวของตัวเอง
12		10.00-10.30	รับประทานอาหารว่าง	
13		11.50-11.40	กรณีตัวอย่าง “นาวิน ต้าร์”	ความมุ่งมั่น
14		12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน	
15		13.10-14.00	บทบาทสมมติเรื่อง “เด็กสาวขี้อาย”	ความสนใจ- เพลิดเพลิน
16		14.20-15.00	กิจกรรม “การรับรู้ความสามารถ”	ความต้องการมี ความสามารถ
17		15.10-15.30	รับประทานอาหารว่าง	
18		15.40-16.30	กิจกรรม “ต่อเติมมหาสนุก”	ความมุ่งมั่น
19		18.00-19.00	รับประทานอาหารเย็น	
20		19.10-21.00	เขียนบันทึกประจำวันและได้ ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา	ทบทวนตนเอง
21	วันที่ 3	07.30-08.40	รับประทานอาหารเช้า	
22		09.00-09.50	กิจกรรม “เล่าสู่กันฟัง”	ความเป็นตัวของตัวเอง
23		10.00-10.30	รับประทานอาหารว่าง	

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรม	คุณลักษณะ
24		10.50-11.30	แลกเปลี่ยนประสบการณ์	รับรู้ความรู้สึกและสิ่งที่ได้รับจากการฝึกของผู้อื่น
25		11.35-12.00	กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ	สรุปสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรม
26		12.10-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน	
27		13.10-13.30	Post Test	

หมายเหตุ :- ระหว่างกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะมีการเตรียมพร้อม (Warm Up) 10 นาที
และมีการพักระหว่างกิจกรรม 10 นาที

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงทดลองร่วมกันเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ โดยแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองนี้ประกอบด้วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการสอบก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ (Randomized Control Group Pretest-Posttest Design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 62) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลอง Randomized Control Pretest-posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T_{E1}	X	T_{E2}
RC	T_{C1}	$\sim X$	T_{C2}

ความหมายของสัญลักษณ์

RE	แทน	กลุ่มทดลอง
RC	แทน	กลุ่มควบคุม
T_{E1}, T_{E2}	แทน	การทดสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มทดลอง ตามลำดับ
T_{C1}, T_{C2}	แทน	การทดสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มควบคุม ตามลำดับ
X	แทน	ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
$\sim X$	แทน	ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

วิธีดำเนินการทดลอง มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 232 คน ตอบแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ แล้วคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมให้อยู่ในสภาพปกติ แล้วเก็บคะแนนจากแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุม (Pretest)

2. ระยะดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มทดลอง เข้าร่วมเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน จำนวน 14 คาบ ณ สวนสุขภาพ พร-สนอง ชอยสุขสวัสดิ์ 26 เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ส่วนกลุ่มควบคุม เป็นการเรียนรู้โดยอิสระตามปกติโดยไม่มีการจัดโปรแกรมให้

3. หลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนและนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนตอบแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการดำเนินโปรแกรมอีกครั้งหนึ่ง แล้วเก็บคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 ผู้วิจัยนำคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ที่ได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มาวิเคราะห์ตามสถิติเพื่อทดสอบตามสมมติฐานต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สสำรวจแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

2. เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม การพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

3. เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

4. เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้เป็นรายข้อ โดยใช้สถิติตามวิธีการ t- test เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. 2543:305)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S^2_H}{n_H} + \frac{S^2_L}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S^2_H	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S^2_L	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543:121)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left[\frac{1 - \sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนหลังและกลุ่มทดลองก่อนหลัง โดยใช้ t-test แบบ t-dependent sample (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543:160)

$$t = \frac{\frac{\sum D}{\sqrt{n \sum D^2 - (\sum D)^2}}}{\sqrt{\frac{n - 1}{n}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนของการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง
	$(\sum D)^2$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนจากการสอบครั้งแรกและครั้งหลัง

3.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยใช้ t-test แบบ t- Independent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 161-162)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มควบคุม

3.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยใช้ t-test แบบ t- Independent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 161-162)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

RE	แทน	กลุ่มทดลอง
RC	แทน	กลุ่มควบคุม
Mean	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
n	แทน	จำนวนนักเรียน
ΣD	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบ ก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบ ก่อนและหลังการทดลองแต่ละตัวยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้พิจารณาใน t Distribution
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

การเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1

1. ผลการสำรวจนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
2. ผลการศึกษาแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ตอนที่ 2

1. ผลของการเปรียบเทียบแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงงูใจภายในในการเรียนรู้
2. ผลของการเปรียบเทียบแรงงูใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงงูใจภายในในการเรียนรู้

3. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 ผลการศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

1. ผลการสำรวจนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลตามตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนนักเรียนและร้อยละจำแนกตามเพศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

เพศ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้		รวม
	นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา	นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป	
ชาย	39 (33.05%)	79 (66.95%)	118 (50.86%)
หญิง	23 (20.18%)	91 (79.82%)	114 (49.14%)
รวม	62 (26.72%)	170 (73.28%)	232 (100%)

จากตาราง 3 พบว่า ผลการสำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 232 คน มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมามีจำนวน 62 คน เป็นชาย 39 คน หญิง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 26.72 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป มีจำนวน 170 คน เป็นชาย 79 คน หญิง 91 คน คิดเป็นร้อยละ 73.28

2. ผลการศึกษาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ดังปรากฏผลตามตาราง 4

ตาราง 4 แสดงคะแนนและจำนวนความถี่ของแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ และที่มีตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ต่ำกว่า 25

คะแนน	ความถี่	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน	ความถี่	เปอร์เซ็นต์ไทล์
113	2	1	125	4	8
114	1	1	126	7	9
115	1	1	127	1	10
117	1	2	128	5	12
119	1	3	129	8	13
120	1	3	131	7	17
121	1	4	132	3	19
122	2	5	133	6	21
123	1	6	134	7	24
124	3	7	รวม	62	

จากตาราง 4 พบว่า มีนักเรียน จำนวน 62 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

ตอนที่ 2 ผลของการทดลองโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

1. ผลของการเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

1.1 ผลของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) ค่า t และค่า p ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ดังปรากฏผลตามตาราง 5

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนการทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

(กลุ่มควบคุม n= 10 กลุ่มทดลอง n= 10)

องค์ประกอบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้	กลุ่มตัวอย่าง	Mean	S.D.	t	p
1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย	กลุ่มควบคุม	20.80	1.93	1.72	.45
	กลุ่มทดลอง	22.50	2.46		
2. ความสนใจ-เฟลิดเพลิน	กลุ่มควบคุม	32.70	3.62	.81	.71
	กลุ่มทดลอง	34.00	3.55		
3. ความเป็นตัวของตัวเอง	กลุ่มควบคุม	29.10	2.55	.74	.69
	กลุ่มทดลอง	30.00	2.82		
4. ความต้องการมีความสามารถ	กลุ่มควบคุม	16.90	1.20	.00	.28
	กลุ่มทดลอง	16.90	1.91		
5. ความมุ่งมั่น	กลุ่มควบคุม	32.10	3.27	.90	.77
	กลุ่มทดลอง	31.10	4.12		
รวม	กลุ่มควบคุม	132.10	10.88	.71	.31
	กลุ่มทดลอง	134.50	10.71		

จากตาราง 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

1.2. ผลของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) ค่า t และค่า p ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการเข้าโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ดังปรากฏผลตามตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนหลังการทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

(กลุ่มควบคุม n= 10 กลุ่มทดลอง n= 10)

องค์ประกอบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้	กลุ่มตัวอย่าง	Mean	S.D.	t	p
1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย	กลุ่มควบคุม	20.60	3.57	3.37**	.01
	กลุ่มทดลอง	22.50	2.46		
2. ความสนใจ-ผลิตเพลิน	กลุ่มควบคุม	32.70	3.62	4.97**	.01
	กลุ่มทดลอง	38.20	2.97		
3. ความเป็นตัวของตัวเอง	กลุ่มควบคุม	28.70	3.16	2.88**	.01
	กลุ่มทดลอง	32.90	3.34		
4. ความต้องการมีความสามารถ	กลุ่มควบคุม	16.40	2.01	2.88**	.01
	กลุ่มทดลอง	19.10	2.18		
5. ความมุ่งมั่น	กลุ่มควบคุม	32.50	2.55	.99	.19
	กลุ่มทดลอง	34.00	4.06		
รวม	กลุ่มควบคุม	130.10	10.88	5.69**	.01
	กลุ่มทดลอง	149.00	10.47		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า หลังการทดลองของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้โดยรวมสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีองค์ประกอบด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ด้านความสนใจ-ผลิตผลิติน ด้านความเป็นตัวของตัวเอง และด้านความต้องการมีความสามารถสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้ารับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ยกเว้นองค์ประกอบที่ 5 คือ ด้านความมุ่งมั่น พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้ไม่มีความแตกต่างกันในด้านดังกล่าวซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2. ผลของการเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ปรากฏผลตามตาราง 7

2.1 ผลของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) ค่า t และค่า p ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ดังปรากฏผลตามตาราง 7

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ (n= 10)

องค์ประกอบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้	กลุ่มทดลอง	Mean	S.D.	ΣD	ΣD^2	t	p
1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย	ก่อนการทดลอง	22.50	2.46	23	529	3.98**	.01
	หลังการทดลอง	24.80	1.69				
2. ความสนใจ-ผลิตผลิติน	ก่อนการทดลอง	34.00	3.56	42	1764	3.84**	.01
	หลังการทดลอง	38.20	2.97				
3. ความเป็นตัวของตัวเอง	ก่อนการทดลอง	30.00	2.83	29	841	2.50*	.05
	หลังการทดลอง	32.90	3.35				

ตาราง 7 (ต่อ)

(n= 10)

องค์ประกอบแรงจูงใจภายใน ในการเรียนรู้	กลุ่มทดลอง	Mean	S.D.	ΣD	ΣD^2	t	p
4. ความต้องการมี ความสามารถ	ก่อนการทดลอง	16.90	1.91				
	หลังการทดลอง	19.10	2.18	22	848	4.50**	.01
5. มีความมุ่งมั่น	ก่อนการทดลอง	31.10	4.12				
	หลังการทดลอง	34.00	4.06	29	841	1.70	.12
รวม	ก่อนการทดลอง	134.50	10.71				
	หลังการทดลอง	149.00	10.47	145	21025	4.64**	.01

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้โดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีองค์ประกอบด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ด้านความสนใจ-เพลิดเพลิน ด้านความต้องการมีความสามารถมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบด้านความเป็นตัวของตัวเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นองค์ประกอบที่ 5 คือ ด้านความมุ่งมั่น พบว่า นักเรียนชายกลุ่มนี้ไม่มีความแตกต่างกันในองค์ประกอบดังกล่าวซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุมก่อนและหลังที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน ดังปรากฏผลตามตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
 ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง ที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายใน
 ในการเรียนรู้

(n= 10)							
องค์ประกอบแรงจูงใจภายใน ในการเรียนรู้	กลุ่มควบคุม	Mean	S.D.	ΣD	ΣD^2	t	p
1. ความต้องการสิ่งท้าทาย	ก่อนการทดลอง	20.80	1.93				
	หลังการทดลอง	20.60	3.57	-2	4	-.14	.89
2. ความสนใจ-เพลิดเพลิน	ก่อนการทดลอง	32.70	3.62				
	หลังการทดลอง	31.90	2.69	-8	64	-.50	.63
3. ความเป็นตัวของตัวเอง	ก่อนการทดลอง	29.10	2.56				
	หลังการทดลอง	28.70	3.16	-4	16	-.30	.77
4. ความต้องการมี ความสามารถ	ก่อนการทดลอง	16.90	1.20				
	หลังการทดลอง	16.40	2.01	-5	25	-.71	.49
5. ความมุ่งมั่น	ก่อนการทดลอง	32.60	3.27				
	หลังการทดลอง	32.50	2.55	-1	1	-.07	.95
รวม	ก่อนการทดลอง	132.10	.88				
	หลังการทดลอง	130.10	.88	-20	400	-	-

จากตาราง 8 พบว่า คะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ก่อนและหลังของนักเรียนโดยรวม
 และ รายด้านของกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ไม่แตกต่าง
 กัน

3 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ดังปรากฏผลตามตาราง 9

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t และค่า p ของคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงหลังการทดลอง

(เพศชาย n=6 เพศหญิง n= 4)

องค์ประกอบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้	เพศ	Mean	S.D.	t	p
1. ความต้องการสิ่งท้าทาย	ชาย	23.18	3.25	.68	.64
	หญิง	22.11	3.82		
2. ความสนใจ-เพลิดเพลิน	ชาย	35.00	3.84	.06	.50
	หญิง	35.11	4.94		
3. ความเป็นตัวของตัวเอง	ชาย	29.82	3.97	-1.29	.96
	หญิง	32.00	3.50		
4. ความต้องการมีความสามารถ	ชาย	17.36	2.80	-.78	.21
	หญิง	18.22	2.05		
5. ความมุ่งมั่น	ชาย	33.00	3.46	-.36	.45
	หญิง	33.56	3.47		
รวม	ชาย	138.36	11.58	-.48	.43
	หญิง	141.00	13.25		

ตาราง 9 พบว่า แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของเพศชายและเพศหญิงโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 สรุปได้ว่า โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สามารถพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ และมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์
3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม
3. นักเรียนหญิงและนักเรียนชายที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 232 คน จาก 12 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 20

คน ทำการทดสอบโดยการวัดระดับสติปัญญาแล้วนำคะแนนที่ได้มาเทียบกับคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของนักเรียนเมื่อตอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วจึงคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 62 คน

ตอนที่ 2 โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งใน กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2549 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 62 คน ชาย 39 คน หญิง 23 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 62 คน โดยสุ่มอย่างง่ายมา 20 คน แบ่งเป็นชาย 11 คน และหญิง 9 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 10 คน ชาย 6 คน หญิง 4 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน ชาย 5 คน หญิง 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
2. โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
3. แบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาของ ราเวน (Raven)

วิธีดำเนินการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยขอความร่วมมือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งใน กรุงเทพมหานคร แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ แล้วเก็บผลการตอบแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2 ระยะการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง

กลุ่มทดลองผู้วิจัยใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้พัฒนานักเรียนกลุ่มทดลองเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน จำนวน 14 คาบ ตั้งแต่วันที่ 17-19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 สถานที่ดำเนินการ คือ สวนสุขภาพพร-สนอง ซอยสุขสวัสดิ์ 26 เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร

ส่วนกลุ่มควบคุม เป็นการเรียนรู้โดยอิสระตามปกติโดยไม่มีการจัดโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

3 ระยะหลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนตอบแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการดำเนินโปรแกรมอีกครั้งหนึ่ง แล้วเก็บคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 ผู้วิจัยนำคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ที่ได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

2. เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

3. เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

4. เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่1 การศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

ผลจากการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 232 คน มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

และมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 62 คน เป็นชาย 39 คน หญิง 23 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป มีจำนวน 170 คน เป็นชาย 79 คน หญิง 91 คน

ตอนที่ 2 การเข้ารับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

1. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ด้านความสนใจ-เพลิดเพลิน ด้านความเป็นตัวของตัวเองและด้านความต้องการมีความสามารถมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบด้านความมุ่งมั่นไม่แตกต่างกัน

2. หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ด้านความสนใจ-เพลิดเพลิน ด้านความเป็นตัวของตัวเองและด้านความต้องการมีความสามารถมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบด้านความมุ่งมั่นไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

ตอนที่ 1 การศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

ผลจากการวิจัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 232 คน มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 62 คน เป็นชาย 39 คน หญิง 23 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป มีจำนวน 170 คน เป็นชาย 79 คน หญิง 91 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแมคคอลลและคณะ (Mathieu Roy ; & Carole, Vezeau. 2005: 227; citing in MCcall, et al. 2000) ที่พบว่านักเรียนเพศชายเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมีอัตราสูงกว่านักเรียนเพศหญิง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา สุCHARมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530: 57) ที่ศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติและพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติขึ้นอยู่กับเพศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ตอนที่ 2 การเข้ารับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

1. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 การที่นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าอาจเป็นเพราะว่าโปรแกรมนี้ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดตัดสินใจและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างเหมาะสมและมีอิสระทางด้านความคิด มีการริเริ่มทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ โดยรู้ความต้องการของตนเองจะต้องมีความสนใจเพลิดเพลินกับสิ่งที่ทำ รับรู้ความสามารถของตนเองจึงทำให้เกิดมีความมุ่งมั่น ซึ่งเป็นไปตามที่ดีซีและไรอัน (Deci ; & Ryan. 1990:50) เสนอแนะว่า เมื่อบุคคลรับรู้ความสามารถ รับรู้ความต้องการของตนเอง ระบุว่าตนเองมีความสามารถและต้องการลิขิตตัวเอง (Self-determination) และต้องการทำสิ่งที่ท้าทาย พฤติกรรมเช่นนี้เป็นพฤติกรรมที่กระทำด้วยการแสวงหาด้วยตนเองโดยไม่ต้องการรางวัลที่เป็นวัตถุภายนอกใดๆ หรือการบังคับและยังสอดคล้องกับทฤษฎาลักษณะ 5 ข้อของเดซิ (2542:5) กล่าวว่า การที่บุคคลมีความสามารถและกำหนดได้ด้วยตนเองมีความเป็นอิสระเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดพฤติกรรมและเกิดรางวัลภายในจากการกระทำ ถือว่าตนมีความสามารถและเห็นคุณค่าตัวเอง ความต้องการดังกล่าวจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลหาลำดับที่ท้าทายในระดับที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา และเมื่อบุคคลเกิดแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้แล้วเขาก็จะมีความสนใจและรู้สึกมีความสุขเพลิดเพลินกับสิ่งที่เขาทำโดยปราศจากความรู้สึกกดดัน ตั้งเครียดหรือวิตกกังวล ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภากร อิทธิโชติ (2548:67) ได้ศึกษากระบวนการกลุ่มในการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยัง

สอดคล้องกับออร์พินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2543:8) กล่าวว่า การที่บุคคลมีความพึงพอใจและความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ จากการเสาะแสวงหาตนเอง โดยต้องการมีความสามารถ ต้องการความมุ่งมั่น ลิขิตด้วยตนเอง และเนื้อหาสาระในงานที่น่าสนใจและท้าทายจะเป็นแรงผลักดันที่ต้องแสดงพฤติกรรมโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอก แต่ต้องเป็นสิ่งที่เกิดมาจากแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ฉะนั้นสรุปได้ว่าโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ในครั้งนี้สามารถที่จะพัฒนาให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ได้

2. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ซึ่งแสดงว่าโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสามารถของตนเอง รู้ความสนใจที่เกิดจากภายในของตนเอง (Intrinsic Interest) ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทฤษฎีแบนดูรา (Bandura. 1997:79) กล่าวว่า สามารถส่งเสริมให้บุคคลมีความสนใจที่คงทนที่จะทำกิจกรรมที่เขาารู้สึกว่าเขามีความสามารถ และถ้าเป็นกิจกรรมที่เขาพึงพอใจและเพลิดเพลินทำให้เกิดความมุ่งมั่น เพื่อให้บรรลุความสามารถของตนเองได้ด้วยความเป็นอิสระ โดยไม่ได้ถูกสิ่งใดมาบังคับ แต่มาจากตัวเองของเขาอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ จึงสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความกระตือรือร้น ซึ่งเป็นผลมาจากแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกเป็นอิสระ ตระหนักถึงความต้องการและความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ความรู้สึกเป็นอิสระในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้มีความมุ่งมั่น เพียรพยายามและมีความรู้สึกสนุก เพลิดเพลินกับกิจกรรมต่างๆ ที่ได้กระทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเธอร์ (Prather. 2003:online) ที่พบว่าบรรยากาศการทำงานที่มีความเป็นอิสระ ปราศจากความขัดแย้งจะเป็นสถานการณ์ที่ทำให้บุคคลรู้สึกพึงพอใจ สามารถทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ได้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑา อนุรัตน์สร (2546:61-62) ได้ศึกษาโปรแกรมพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2545 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถเพิ่มแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนที่เข้ารับการทดลองในระยะ หลังการทดลองและยังสอดคล้องกับสุภาภร อิทธิโชติ (2548: 67-71) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธรังสีพิบูล ฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกระบวนการกลุ่มมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ในระยะหลังการทดลอง และระยะการติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 การพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคล ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ถ้าได้รับโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง กิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง โดยไม่ได้กำหนดว่าจะต้องเป็นเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินท์ ชูชมและคณะ (2542:110) ได้ศึกษาแรงจูงใจภายในของกลุ่มนักเรียน พบว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องแรงจูงใจภายในโดยนักเรียนหญิงจะมีแรงจูงใจภายในในภาพรวม โดยเฉพาะแรงจูงใจภายในองค์ประกอบด้านความต้องการมีความสามารถ และมุ่งมั่น สูงกว่าเพศชาย อาจจะเป็นเพราะธรรมชาติของนักเรียนในวัยเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและทางบ้านที่ถ่ายทอดทำให้นักเรียนหญิงมีความพยายามมุ่งมั่นในการทำกิจกรรม อยากที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเองมากกว่านักเรียนชาย โดยสังคมมักจะคาดหวังในตัวนักเรียนหญิงว่าควรจะมี ความมานะพยายามทำงานให้บรรลุผล โดยไม่ต้องมีรางวัลภายนอกเป็นสิ่งที่จูงใจ สิ่งคาดหวังต่างๆ ทำให้นักเรียนหญิงมีลักษณะและพฤติกรรมเป็นไปตามที่บุคคลที่มีความสำคัญต่อนักเรียนหญิงคาดหวังเอาไว้ และยังสอดคล้องกับสมพร พรหมจรรย์ (2540:78) ได้ศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เนื่องจากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ ทะเยอทะยาน กระตือรือร้น รู้จักพึ่งตนเอง และรู้วิธีการวางแผนทางการเรียนที่ดี ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนรู้สูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติดังนี้

1. ผู้ที่จะนำโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ควรทำความเข้าใจกับหลักการส่งเสริมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ คือ การทำให้บุคคลเกิดความเป็นอิสระทางด้านความคิดและการกระทำ กิจกรรมในการเรียนรู้

ต้องมีความน่าสนใจ มีความท้าทาย และการตระหนักถึงความต้องการและความรู้สึกของบุคคลอื่น เพราะเป็นหลักการสำคัญในการที่จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

2. ควรมีการส่งเสริมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะหลังจากสิ้นสุดโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ไปแล้วระยะหนึ่งอาจจะทำให้แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้นั้นลดลงได้ และควรมีการติดตามผลความก้าวหน้าเป็นระยะต่อไป

3. ควรนำโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพภายในตัวของนักเรียนให้มีความเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น สร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นและให้มีความคงทนถาวรตลอดไป เพื่อลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา

4. โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ควรจะมีการพักค้างคืน เนื่องจากจะทำให้สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและยังทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคย มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

5. สถานที่ในการใช้โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ควรเป็นสถานที่ที่สงบ ไม่มีคนพลุกพล่าน จะทำให้การทำกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ทำวิจัยติดตามผลระยะยาว เพื่อศึกษาว่าแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้นั้นมีความคงทนเพียงใดและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2. ศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม เช่น การมองคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) เนื่องจาก การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ตัวแปรดังกล่าวจะมีความสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. การทำโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้นั้นควรจะมีการเพิ่มระยะเวลาในการทดลอง จำนวนครั้งของการทดลองให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ที่คงทนถาวรมากขึ้น

4. ควรศึกษาในลักษณะเช่นนี้กับกลุ่มประชากรอื่น เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นิสิตนักศึกษา เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการทำให้เกิดความเข้าใจในความสามารถของตนเองและสร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ให้เต็มความสามารถ

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลมาประกอบในการศึกษาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
2. ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ชื่อ-นามสกุล..... ชั้นเรียน.....

เพศ () ชาย () หญิง เกรดเฉลี่ยสะสมเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

อาจารย์ประจำชั้นชื่อ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่ให้ไว้ทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนี้ตรงกับความรู้สึก ความคิด และ
 สิ่งจูงใจในการเรียนของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากน้อยเพียงใดโดย
 เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ไม่แน่ใจ” “ค่อนข้างไม่จริง” หรือ “ไม่จริง” เพียงช่อง
 เดียวในแต่ละข้อ

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง
1	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่อาจารย์มอบหมาย เพราะว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ					
2	ข้าพเจ้าชอบเรียนในสิ่งที่ยากมากกว่าเรียนโดย ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่					
3	ข้าพเจ้าจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ					
4	ข้าพเจ้าชอบเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบแปลก ใหม่ มากกว่าเรียนแบบซ้ำๆ					
5	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ง่าย ๆ					
6	ข้าพเจ้าต้องการทำงานที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าทำแล้ว สำเร็จมากกว่างานที่มีความท้าทายในความสามารถ					
7	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ข้าพเจ้าได้ใช้ความคิด แปลกๆใหม่ๆตลอดเวลา					
8	ข้าพเจ้าจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะแก้ไข ปัญหาในการเรียนด้วยตนเอง					
9	ข้าพเจ้าจะเกิดความเพลิดเพลินกับการเรียนก็ต่อเมื่อ ได้ใช้ความสามารถทางการเรียนอย่างเต็มที่					

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง
10	ความอยากรู้อยากเห็นเป็นสิ่งที่กระตุ้นที่สำคัญในการเรียนรู้ของข้าพเจ้า					
11	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานข้าพเจ้าจะรีบลงมือทำงานทันที					
12	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ					
13	ข้าพเจ้ามักสนใจหาความรู้ในเรื่องที่ทำการศึกษาอยู่					
14	ข้าพเจ้ามักมีข้อสงสัยอยากรู้ต่อสิ่งที่ข้าพเจ้าได้ยิน ได้เห็นหรืออ่านอยู่เสมอ					
15	ข้าพเจ้าพอใจในการทำงานที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้					
16	ข้าพเจ้ามีความสุขทุกครั้งที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆที่น่าสนใจ					
17	ข้าพเจ้าชอบเรียนด้วยตนเองมากกว่าการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น					
18	การทำสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจไม่สำคัญเท่ากับสิ่งที่อาจารย์สั่ง					
19	ข้าพเจ้าต้องการใช้ความคิดและการกระทำด้วยตัวของข้าพเจ้าเอง					
20	ข้าพเจ้าชอบหาคำตอบในการเรียนรู้ด้วยตัวของข้าพเจ้าเอง					
21	ข้าพเจ้าจะขาดความมั่นใจในตนเองถ้าสิ่งนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง					
22	ข้าพเจ้าชอบการวางแผนการทำอะไรต่าง ๆ ด้วยตัวของข้าพเจ้าเอง					
23	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจมากในการแก้ไขปัญหาในการเรียนด้วยตัวของข้าพเจ้าเอง					

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง
24	ข้าพเจ้าต้องการให้ครูอาจารย์บอกถึงวิธีการใน การทำงานของข้าพเจ้า					
25	ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นอิสระที่ได้ทำงานด้วยความคิด ของข้าพเจ้า					
26	ก่อนการทำงานสิ่งใดข้าพเจ้ามักสอบถามเพื่อน หรืออาจารย์ก่อนเสมอ					
27	ข้าพเจ้าต้องการเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และ พัฒนาทักษะทางการเรียน					
28	ข้าพเจ้าไม่มีการวางแผนทางการเรียน เพราะเป็นการยากสำหรับข้าพเจ้า					
29	การเรียนที่ข้าพเจ้าพึงพอใจที่สุด คือ การเรียนที่ ข้าพเจ้าได้เรียนเต็มความสามารถตามศักยภาพ ที่มีอยู่					
30	ข้าพเจ้าต้องการที่จะเรียนรู้ว่าข้าพเจ้าทำงานได้ ดีเพียงไร					
31	ความรู้สึกที่ประสบความสำเร็จในการเรียน มีคุณค่าต่อข้าพเจ้ามากกว่าการได้รับรางวัล					
32	ในการเรียนข้าพเจ้าเรียนเพื่อให้ผ่านพ้นไปวันๆ					
33	ข้าพเจ้าคิดว่าการที่จะเรียนให้ได้ดีนั้นไม่ จำเป็นต้องมีใครมาคอยบังคับ					
34	ข้าพเจ้าชอบเรียนโดยที่ไม่ต้องใช้ความพยายาม มากนัก					
35	ความสำเร็จของข้าพเจ้ามักเกิดขึ้นด้วย ความ บังเอิญ					
36	การเรียนที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความ มานะพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียน ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากผู้อื่น					

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง
37	ข้าพเจ้าจะแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่รู้ ถึงแม้ว่าต้องใช้เวลาในการศึกษาที่ยาวนาน					
38	ในการเรียน ข้าพเจ้าคิดถึงเรื่องของคะแนนเป็น สิ่งสำคัญ					
39	ข้าพเจ้าจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่อาจารย์สอนให้ เท่านั้น					
40	ข้าพเจ้าใช้ความพยายามในการเรียนเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้					

ลักษณะของแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียน จำแนกคุณลักษณะแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ โดยจัดเรียงข้อดังนี้

แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ข้อ 1-7	ด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย
ข้อ 8-16	ด้านความต้องการความสนใจ- เพลิดเพลิน
ข้อ 17-25	ด้านความเป็นตัวของตัวเอง
ข้อ 26-30	ด้านความต้องการมีความสามารถ
ข้อ 31-40	ด้านความมุ่งมั่น

แบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อความทางบวกจำนวน 26 ข้อ และข้อความทางลบจำนวน 14 ข้อ

ข้อความทางบวกได้แก่ข้อ 1,3,4,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,19,20,22,23,25,27,29
30,31,36,37,40

ข้อความทางลบได้แก่ข้อ 2,5,6,18,21,24,26,28,32,33,34,35,38,39

ลักษณะการตอบเป็นแบบตอบ 5 ตัวเลือก คือ จริง ค่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง โดยกำหนดระดับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้แต่ละคำตอบมีคะแนนแตกต่างกันตามลำดับ ดังนี้

ระดับที่ 3	มีคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมาก
ระดับที่ 2	มีคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปานกลาง
ระดับที่ 1	มีคะแนนแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับน้อย

การให้ระดับคะแนนรายข้อ

ข้อ	คะแนนที่ได้				
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	5	4	3	2	1
2	1	2	3	4	5
3	5	4	3	2	1
4	5	4	3	2	1
5	1	2	3	4	5
6	1	2	3	4	5
7	5	4	3	2	1
8	5	4	3	2	1
9	5	4	3	2	1
10	5	4	3	2	1
11	5	4	3	2	1
12	5	4	3	2	1
13	5	4	3	2	1
14	5	4	3	2	1
15	5	4	3	2	1
16	5	4	3	2	1
17	5	4	3	2	1
18	1	2	3	4	5
19	5	4	3	2	1
20	5	4	3	2	1
21	1	2	3	4	5
22	5	4	3	2	1
23	5	4	3	2	1
24	1	2	3	4	5
25	5	4	3	2	1
26	1	2	3	4	5
27	5	4	3	2	1

ข้อ	คะแนนที่ได้				
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
28	1	2	3	4	5
29	5	4	3	2	1
30	5	4	3	2	1
31	5	4	3	2	1
32	1	2	3	4	5
33	1	2	3	4	5
34	1	2	3	4	5
35	1	2	3	4	5
36	5	4	3	2	1
37	5	4	3	2	1
38	1	2	3	4	5
39	1	2	3	4	5
40	5	4	3	2	1

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อ	t
1	2.63
2	7.47
3	8.24
4	9.34
5	7.10
6	8.63
7	12.48
8	9.09
9	13.94
10	4.18
11	10.33
12	12.62
13	10.65
14	11.02
15	3.14
16	5.85
17	3.07
18	10.72
19	7.91
20	6.55
21	13.62
22	11.36
23	9.33
24	3.41
25	7.46
26	8.41
27	8.36
28	10.51

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	t
29	10.29
30	8.91
31	7.58
32	7.51
33	2.78
34	9.92
35	10.04
36	10.01
37	6.58
38	7.97
39	5.00
40	8.22

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .92

ภาคผนวก ข

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

กิจกรรมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

กิจกรรมที่	เรื่องที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้	วิธีการดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ “กิจกรรมจับคู่ กัน”	1. เพื่อให้นักเรียนได้รับทราบ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วม กิจกรรมและข้อตกลงเกี่ยวกับ กำหนดการเข้าร่วมกิจกรรม 2 เพื่อสร้างความคุ้นเคยเป็น กันเองระหว่างผู้วิจัยกับ นักเรียน 3 เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพและ ความไว้วางใจระหว่างเพื่อน นักเรียนด้วยกันเอง	กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์	ให้นักเรียนแต่ละคนนั่งเป็น วงกลมและนำสิ่งของต่างๆ เท่ากับนักเรียนแล้วให้ นักเรียนหยิบมาคนละ 1 ชิ้น แล้วให้จับคู่สิ่งของกัน แล้วให้ถามชื่อเพื่อนใน กลุ่มและต่อๆมาก็ให้จับคู่ กลุ่มๆละ 5 คน
2	บรรยายความรู้ เกี่ยวกับแรงจูงใจ ภายในในการ เรียนรู้	1. เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจ ภายในในการเรียนรู้ 2. เพื่อให้นักเรียนได้นำมา ประยุกต์ใช้ในการเรียน	กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ และอภิปราย กลุ่ม	เชิญวิทยากรบรรยายในหัว เรื่อง “แรงจูงใจภายในใน การเรียนรู้” เพื่อให้นักเรียน ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และนำมาปรับใช้ในชีวิต ทางการเรียนของ ตนเองต่อไป
3	เกมส์อัจฉริยะ	1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่ง ที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม และ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 2. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ ความสามารถตนเองออกมา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์	ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์ (ถุงยังชีพ) ที่ภายในบรรจุ อุปกรณ์เสริมในการ ช่วยเหลือ แล้วให้นักเรียน แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ด้วยตัวของนักเรียนเอง
4	เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนมีความสุข เพลิดเพลินในกิจกรรมชั้น เรียน	บทบาทสมมติ	ผู้วิจัยแบ่งเป็นกลุ่มๆละ 4-5 คนให้แสดงบทบาท สมมติที่ผู้วิจัยแจกเอกสาร

กิจกรรมที่	เรื่องที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้	วิธีดำเนินการ
4 (ต่อ)		2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นและอยากที่จะเรียนรู้ 3. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของความเป็นครูและนักเรียน		บทบาทสมมติ เรื่อง “เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน” และให้นักเรียนแสดง พร้อมจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องของแต่ละกลุ่ม
5	โรงเรียนในฝัน	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของนักเรียนเอง ได้มีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำ	เทคนิคการคิด สร้างสรรค์	จับกลุ่มๆ ละ 3-4 คน แล้วให้นักเรียนประดิษฐ์โรงเรียนในฝันโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์และกระดาษกาเป็นส่วนประกอบในการประดิษฐ์โรงเรียนในฝัน
6	อภิปรายกลุ่มเรื่อง “เรียนอย่างไรให้สำเร็จ”	1. เพื่อให้นักเรียนได้เพิ่มพูนทางด้านความรู้และทักษะในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ศักยภาพของตัวเองในการจัดการทางการเรียนด้วยตัวของนักเรียนเอง	เทคนิค อภิปรายกลุ่ม	ผู้วิจัยพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการเรียนของแต่ละคน แล้วให้มาร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนของนักเรียนแต่ละคน
7	นักประดิษฐ์	1. เพื่อให้นักเรียนได้มีอิสระในการคิดและการกระทำในการริเริ่มด้วยตัวของนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตัวของนักเรียนเอง	กิจกรรมการ คิดแบบ สร้างสรรค์	ให้นักเรียนจับกลุ่มๆ ละ 3-4 คนแล้วให้นักประดิษฐ์สิ่งของอะไรก็ได้ตามความคิดของตนเอง ภายในเวลา 30 นาที แล้วให้เสนอผลงานของกลุ่ม
8	กรณีตัวอย่าง “นาวิน ต้าร์”	เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นในด้านการเรียน	เทคนิคกรณี ตัวอย่าง	ผู้วิจัยให้นักเรียนชมซีดีประวัติของ “นาวิน ต้าร์” ประมาณ 30 นาที

กิจกรรมที่	เรื่องที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้	วิธีดำเนินการ
9	บทบาทสมมติ “ชีวิตของสาวน้อย”	มีความทุ่มเทและมีความพยายามในด้านการเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน 1. เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจความหมายและวิธีการสร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสนุกสนานและเพลิดเพลิน	เทคนิค บทบาทสมมติ	เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางด้านการเรียน จับกลุ่มๆละ 3-4 คน แล้วแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “ชีวิตของสาวน้อย” ให้นักเรียนได้คิดเรื่องราวในบทบาทสมมติของแต่ละกลุ่มที่ผู้วิจัยระบุในเอกสาร และเตรียมตัวแสดงพร้อมจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเรื่อง
10	ต่อต้านมหาสนุก	1. เพื่อให้นักเรียนมีความมุ่งมั่น มีความมานะพยายามในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอก 2. เพื่อให้นักเรียนใช้ความสามารถของตนเองได้เต็มตามศักยภาพ	กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์	จับกลุ่มๆละ 3-4 คน แล้วแจกชิ้นส่วนของจิ๊กซอว์ โดยไม่ให้นักเรียนทราบว่าภาพที่ผู้วิจัยให้คือภาพอะไร โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการหาวิธีการต่อจิ๊กซอว์ของแต่ละกลุ่มเป็นเวลา 15-20 นาที
11	การรับรู้ ความสามารถ	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความสามารถของนักเรียนที่ทำแล้วเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงการพัฒนาและความสามารถของตนตามศักยภาพ	อภิปรายกลุ่ม	ผู้วิจัยเสนอหัวข้อ “การรับรู้ความสามารถ” แล้วให้นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นด้วยกัน

กิจกรรมที่	เรื่องที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้	วิธีดำเนินการ
12	เล่าสู่กันฟัง	1. เพื่อให้นักเรียนได้ริเริ่มทำ สิ่งต่างๆด้วยตัวของตัวเอง 2. เพื่อให้นักเรียนได้มีอิสระ ทางด้านความคิดและการ กระทำของตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนได้เห็น ประโยชน์ในการตั้งเป้าหมาย ของชีวิต	กิจกรรมการ คิดแบบ สร้างสรรค์	ผู้วิจัยให้นักเรียนจับคู่ แล้ว ให้นักเรียนอ่านข่าว เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบ ความสำเร็จทางด้านการ เรียนเป็นเวลา 10 นาที และสรุปข่าวแล้วออกมา เล่ารายละเอียดของข่าวๆ ให้เพื่อนๆฟัง แล้วนำข่าว มาปรับใช้ในชีวิตในด้าน การเรียนของนักเรียนได้ อย่างไร
13	แลกเปลี่ยน ประสบการณ์	1. เพื่อให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของ ตนเองและผู้อื่น 2. ได้นำประสบการณ์มาใช้ เกี่ยวกับการเรียนของแต่ละ คน	การอภิปราย กลุ่ม	ให้นักเรียนได้เล่า ประสบการณ์ของแต่ละคน ที่ได้รับจากการเข้าร่วม โปรแกรมการพัฒนา แรงจูงใจภายในในการ เรียนรู้และสามารถนำมา ประยุกต์ใช้ทางด้านการ เรียนของนักเรียนได้ อย่างไร
14	ปัจฉิมนิเทศ “สัญญาจาก ดวงใจ”	1. เพื่อให้นักเรียนได้พูดโดย การใช้วิธีการสื่อสารทางบวก 2. เพื่อให้นักเรียนได้มีความ เข้าใจเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกในด้านการเรียน	กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์	ผู้วิจัยแจกกระดาษรูป หัวใจแล้วให้นักเรียนเขียน สัญญาว่าหลังจากออก จากการเข้าโปรแกรมการ พัฒนาแรงจูงใจภายในใน การเรียนรู้แล้วนักเรียนจะ ปฏิบัติตัวอย่างไร แล้วให้ มาติดที่กระดานฟิวเจอร์ บอร์ดสีชมพู

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 1

ชื่อกิจกรรม ปฐมนิเทศ “กิจกรรมคู่กัน”

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับทราบจุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมและตกลงร่วมกันเกี่ยวกับกำหนดการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน
3. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง

เทคนิคที่ใช้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สัมพันธ์

เวลาที่ใช้ 30 นาที

- อุปกรณ์**
1. สิ่งของที่จะนำมาใช้ในกิจกรรม 10 ชิ้น เช่น ช้อน ส้อม ดินสอ ยางลบ แผ่นซีดี สมุด จดหมาย แป้ง สบู่ ยาสีฟัน
 2. นกหวีด
 3. ถุงใส่ของ

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และแนะนำตนเอง ต่อจากนั้นจึงเข้าสู่กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. ให้นักเรียนแต่ละคนนั่งเป็นวงกลม และนำสิ่งของต่างๆจำนวนเท่ากับนักเรียน
3. ผู้วิจัยอธิบายกิจกรรมพร้อมให้นักเรียนแต่ละคนไปหยิบสิ่งของในถุงมาคนละ 1 ชิ้น
4. ผู้วิจัยบอกให้นักเรียนพิจารณาสิ่งของที่อยู่ในมือตน แล้วให้พิจารณาว่าสิ่งของชิ้นนั้นสามารถเข้าคู่กับของเพื่อนนักเรียนคนใด จากนั้นพอลได้ยินเสียงนกหวีดให้รีบจับคู่กับเพื่อนโดยเร็วที่สุด แล้วจับคู่ นั่งอยู่ด้วยกันพร้อมถามชื่อเพื่อนในกลุ่ม
5. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนแต่ละคู่ว่าเพราะอะไรจึงมาจับคู่กันพร้อมกับถามชื่อเพื่อนในกลุ่ม และต่อมาก็ให้จับกลุ่มๆละ 5 คน และผู้วิจัยซักถามนักเรียนว่าสาเหตุเพราะอะไรจึงมาจับคู่กัน

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถามเหตุผลในการรวมกลุ่มกัน
2. ผู้วิจัยถามถึงการเลือกสิ่งของไว้ในใจแล้วไม่สามารถได้สิ่งของนั้น รู้สึกอย่างไร พอใจของที่มีอยู่หรือไม่

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงเหตุผลว่า การที่สิ่งของที่ไม่สามารถจับคู่ได้แต่ทุกคนก็สามารถที่จะนำมารวมกัน
2. ถ้าจะให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไร
3. ผู้วิจัยสรุปถึงการไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ และพอใจในสิ่งที่ตนเองมีพร้อมทั้งสามารถอยู่กับสิ่งนั้นๆได้อย่างมีความสุข
4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม สิ่งสำคัญในการให้นักเรียนจับสิ่งของแล้วมาจับคู่กันนั้นแล้วให้หาเหตุผล หรือสิ่งที่ไม่น่าจับคู่ได้แต่ต้องมาจับคู่กัน ก็เปรียบเสมือนกับการที่นักเรียนมาอยู่ที่ค่ายนี้มาจากต่างที่ต่างทางกันแต่ต้องมาอยู่ปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่น

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการร่วมทำกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม	บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ 2. เพื่อให้นักเรียนได้นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน
เทคนิคที่ใช้	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และอภิปรายกลุ่ม
เวลา	1 ชั่วโมง
อุปกรณ์	ใบงานกิจกรรม แก้วน้ำ

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

เชิญวิทยากรบรรยายในหัวข้อ “แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้” เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและนำมาปรับใช้ในชีวิตทางด้านการเรียนของตนเองต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกับวิทยากร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

วิทยากรสรุปและให้นักเรียนบอกว่าจะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 ผู้วิจัยประเมินผลโดยสังเกตความร่วมมือและความตั้งใจของนักเรียน
- 4.2 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชม
- 4.3 สังเกตความร่วมมือและความสนใจในการร่วมอภิปรายหลังกิจกรรมและการสรุป

ของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 3

สิ่งที่พัฒนา **ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย** : การเรียนรู้สิ่งที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม ไม่ง่ายหรือยากจนเกินไปพอเหมาะกับความสามารถของนักเรียน

ชื่อกิจกรรม เกมสัจฉริยะ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
2. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถตนเองออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

เทคนิคที่ใช้ เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สัมพันธ์

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม เช่น ลูกโป่งปอง ขวดโหล เม็ดโฟม เศษกระดาษ
2. ถุงยังชีพ (ทุกกลุ่มจะมีเหมือนกัน) เช่น เชือก กระดาษกาวสองหน้า กระดาษเปล่า 2 แผ่น

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและกล่าวถึงกิจกรรมที่ผ่านมา แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนา ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องราวที่นักเรียนเคยเกิดความรู้เกี่ยวกับความท้าทายความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

2. ผู้วิจัยได้อธิบายกติกาและวิธีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งที่ท้าทาย แปลกใหม่ ไม่ง่ายและยากจนเกินความสามารถของนักเรียน แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีบทบาทในกิจกรรมในฐานะนักเรียนในกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

3. ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์ (ถุงยังชีพ) ซึ่งภายในจะบรรจุอุปกรณ์เสริมในการช่วยเหลือในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ใช้อิสระทางด้านความคิดและความสามารถของตัวเองโดยการหาวิธีคิดและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตัวของนักเรียนเองโดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดกิจกรรม

ขั้นที่ 2. ขั้นการวิเคราะห์

เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

- 1 นักเรียนได้รับข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมโดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนหลังจากที่นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม
- 2 ทำให้ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและนำไปสู่ความคิดรวบยอด จากการสังเกต การฟัง และการประเมินผลในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 1 ให้นักเรียนได้ระดมความคิด(Brain storming) และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนช่วยกันสรุป จนเกิดความเข้าใจแล้วนำมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง
- 2 ให้นักเรียนสามารถนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้านความต้องการสิ่งท้าทาย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3 ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับการจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ของตนเองโดยการร่วมกันอภิปรายและบอกถึงข้อคิดจากการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนข้อเสนอแนะแล้วผู้วิจัยประเมินผลของการเข้าร่วมกิจกรรมโดยสังเกตถึงความสนใจ การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 4

สิ่งที่พัฒนา : **ความสนใจ-ผลิตผล :** ความอยากที่จะเรียน มีความกระตือรือร้น ความอยากรู้
อยากเห็น มีความสุข พอใจ ผลิตผลในการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

ชื่อกิจกรรม เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนมีความสุข ผลิตผลในกิจกรรมชั้นเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและอยากที่จะเรียนรู้
3. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของความเป็นครูและนักเรียน

เวลา 50 นาที

เทคนิคที่ใช้ เทคนิคบทบาทสมมติ

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง “เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน”
กระดาษเปล่าสำหรับนักเรียนเขียนบทพูด

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและกล่าวถึงกิจกรรมที่ผ่านมา แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม
สัมพันธ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนา ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องครูของโรงเรียนว่าเป็นอย่างไรบ้าง
นักเรียนมีกฎระเบียบของโรงเรียนว่ามีอะไรบ้าง นักเรียนประพฤติตนอย่างไร

2. ผู้วิจัยแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่มๆละ 4-5 คน ให้แสดงบทบาทสมมติที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
ในเอกสาร

3. ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ ให้นักเรียนอ่านเอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง
“เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน” และให้นักเรียนเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับ
เนื้อเรื่องของแต่ละกลุ่ม

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์การแสดง

5. ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้นักเรียนลองแสดงบทบาทต่างๆ ก่อนเพื่อช่วยขจัดความ
ตื่นเต้น และความวิตกกังวล

6 ให้นักเรียนเริ่มการแสดงสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับการเรียนแบบที่มีความสุขในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น นำมาเปรียบเทียบเรียนแบบปกติไม่สนุกสนาน น่าเบื่อในด้านการเรียนโดยการให้ตัวแทนนักเรียนในกลุ่มแสดงบทบาทสมมติออกมาโดยใช้เวลาในการแสดงกลุ่มละ 10-15 นาที

7 เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนปรบมือให้กลุ่มที่แสดงไปแล้ว

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มในบทบาทสมมติ เรื่อง “เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน” ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ในความคิดของนักเรียนการเรียนแบบใดที่นักเรียนชื่นชอบ
2. นักเรียนจะนำการเรียนแบบใดมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันของนักเรียน
3. นักเรียนจะนำกิจกรรมดังกล่าวนำไปใช้ในการเรียนของนักเรียนอย่างไร

เมื่อนักเรียนแสดงจบแล้วนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่นักเรียนเขียนเนื้อเรื่องขึ้นเองและข้อคิดเห็นต่างๆ จากการที่นักเรียนได้แสดงบทบาทที่ผู้วิจัยได้กำหนดเพื่อให้นักเรียนได้นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากกิจกรรมโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนภายในกลุ่ม แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการของตนเองและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้านความสนุก-เพลิดเพลิน

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

- 1 ให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
- 3 สังเกตความสนใจ ความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ใบงานกลุ่มที่ 1

บทบาทสมมติ เรื่อง “เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน”
เนื้อหามีส่วนประกอบ คือ นักเรียนไม่มีความสุข เพลิดเพลินในการเรียน

ใบงานกลุ่มที่ 2

บทบาทสมมติ เรื่อง “เมื่อฉันเป็นครู เธอเป็นนักเรียน”
เนื้อหามีส่วนประกอบ คือ นักเรียนมีความสุข เพลิดเพลินในการเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 5

สิ่งที่พัฒนา	ความเป็นตัวของตัวเอง : ได้ริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดและการกระทำ การแก้ปัญหาด้วยตัวของตัวเอง
ชื่อกิจกรรม	โรงเรียนในฝัน
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้การทำสิ่งต่างๆด้วยตัวของนักเรียนเอง ได้มีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำ
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคการคิดสร้างสรรค์
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	กระดาษหนังสือพิมพ์ กรรไกร กระดาษขาว

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและกล่าวถึงกิจกรรมที่ผ่านมา แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1 จับกลุ่มกลุ่มละ 3-4 คน
- 2 ให้แต่ละกลุ่มให้นักเรียนประดิษฐ์โรงเรียนในฝันของแต่ละกลุ่มว่าเป็นอย่างไรโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์กับกระดาษขาวเป็นส่วนประกอบในการประดิษฐ์โรงเรียนในฝัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการออกแบบโรงเรียนและแนวคิดโรงเรียนในฝันของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบโรงเรียนในฝันของแต่ละกลุ่ม
- 2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมที่นักเรียนได้รับจากกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

- 1 ให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและข้อคิดที่ได้รับจากการหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม
- 2 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมเกี่ยวกับโรงเรียนในฝันของแต่ละกลุ่ม
- 3 สังเกตความสนใจ ความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของ

นักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 6

สิ่งที่พัฒนา : ความต้องการมีความสามารถ : ต้องการที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะ
และความสามารถของตนเอง

ชื่อกิจกรรม การอภิปรายกลุ่ม เรื่อง “เรียนอย่างไรให้สำเร็จ”

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้เพิ่มพูนทางด้านความรู้และทักษะในด้านการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ศักยภาพของตัวเองในการจัดการทางด้านการเรียนด้วยตัวของ

นักเรียนเอง

เทคนิคที่ใช้ เทคนิคอภิปรายกลุ่ม

เวลา 50 นาที

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. วิทยกล่าวาทักทาย พูดคุยซักถามเกี่ยวกับวิธีการเรียนของแต่ละคน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนของนักเรียน

แต่ละคน

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็น โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

1. จากการที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. นักเรียนจะมีแนวทางอื่นที่จะทำให้ นักเรียนเรียนอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

ด้วยตัวของนักเรียนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้
คำถามดังนี้

1. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรมนี้
2. นักเรียนจะนำความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ไปใช้ในการเรียนของ

นักเรียนได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 1 สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
- 2 สังเกตการแสดงความคิดเห็นต่อการตั้งคำถามหลังกิจกรรม
- 3 สังเกตบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 7

สิ่งที่พัฒนา : **ความเป็นตัวของตัวเอง** : ได้ริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดและการกระทำ การแก้ปัญหาด้วยตัวของตัวเอง

ชื่อกิจกรรม นักประดิษฐ์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้มีอิสระในการคิดและการกระทำในการริเริ่มด้วยตัวของนักเรียนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนได้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตัวของนักเรียนเอง

เทคนิคที่ใช้ กิจกรรมการคิดแบบสร้างสรรค์

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

สิ่งของที่เหลือใช้ เช่น ขวดน้ำพลาสติก กระดาษสี สีเมจิก สีน้ำมัน จานรองสี
ฟูก้น กรรไกร กาว สีเทียน กระดาษกาว

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม นักเรียนเกี่ยวกับความคิดและการกระทำในการริเริ่มด้วยตนเอง แล้วให้นักเรียนจับกลุ่มกลุ่มละ 3-4 คน
2. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของกิจกรรม พร้อมชี้แจงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมซึ่งผู้วิจัยได้นำสิ่งของที่เหลือใช้มาให้นักเรียนประดิษฐ์
3. แล้วบอกให้นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของอะไรก็ได้ตามความคิดของตนเองภายในเวลาที่กำหนดไว้เป็นเวลา 30 นาที
4. เมื่อหมดเวลาแล้วให้ตัวแทนของกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวชมเชย

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายหัวข้อต่อไปนี้
ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนนำสิ่งประดิษฐ์ตามแนวความคิดของนักเรียนออกมาแล้วนำเสนอ พร้อมอธิบายกระบวนการคิดแบบสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ผลงาน เสร็จแล้วให้นักเรียนคนอื่นร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมอธิบายว่าสิ่งต่างๆ ที่นักเรียนได้คิดและกระทำด้วยตัวของตนเองซึ่งเป็นเรื่องที่นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ทางด้านการเรียนอื่น ๆ ได้อย่างไร

2 นักเรียนได้รับข้อคิดอะไรจากกิจกรรมและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1 ผู้วิจัยประเมินผลโดยสังเกตความร่วมมือและความตั้งใจในการประดิษฐ์สิ่งของภายในกลุ่ม

2 นักเรียนช่วยกันอธิบายวิธีการประดิษฐ์สิ่งของของแต่ละกลุ่ม

3. สังเกตความร่วมมือและความสนใจในการร่วมอภิปรายหลังกิจกรรม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 8

สิ่งที่พัฒนา : **ความมุ่งมั่น :** ต้องการเกิดการมุ่งมั่นในการเรียนเพื่อบรรลุด้วยความสามารถของตนเอง พยายามทุ่มเทให้กับการเรียน มีความมานะพยายามโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอก

ชื่อกิจกรรม กรณีตัวอย่าง “นาวิน ต้าร์”

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นในด้านการเรียน มีความทุ่มเทและความพยายามในด้านการเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน

เทคนิคที่ใช้ เทคนิคกรณีตัวอย่าง

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. ซีดีกรณีตัวอย่างของ “นาวิน ต้าร์”
2. เครื่องเล่นซีดี
3. โทรทัศน์

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายและผู้วิจัยนำเข้าสู่เรื่องเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างของ “นาวิน ต้าร์” เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางด้านการเรียน

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนชมซีดีกรณีตัวอย่างของ “นาวิน ต้าร์” ประมาณ 30 นาที

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปราย ดังนี้

1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับนาวิน ต้าร์
2. นักเรียนคิดว่าการกระทำของนาวิน ต้าร์ที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จทางด้านการเรียนคืออะไร
3. นักเรียนมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จทางด้านการเรียนเช่นเดียวกับ นาวิน ต้าร์

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับเรื่อง “ประวัติของนาวิน ต้าร์” และสรุปแนวคิดที่จะมาปรับใช้ในการเรียนของนักเรียน
- 2 นักเรียนช่วยกันสรุปทำอย่างไรให้ตนเองประสบความสำเร็จทางการเรียน เช่นเดียวกับ “นาวิน ต้าร์”
- 3 นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากการดูกรณีตัวอย่าง “นาวิน ต้าร์” และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมจากกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

- 1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
- 3 สังเกตความสนใจ ความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่าง “ นาวิน ต้าร์ ”
ในรายการ สมาคม ชมดาว วันที่ 29 พฤษภาคม 2546

เวลา 30 นาที

ลักษณะนิสัยในวัยเด็ก

นาวิน ต้าร์ มีลักษณะนิสัยชอบสงสัยกับสิ่งต่างๆ รอบตัว ไม่ยอมใคร ดื้อ บางครั้งเวลาที่ไม่เข้าใจจะถามคุณพ่อและอาจารย์ตลอดเวลา

บทสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้นสมัยประถมศึกษา

นาวิน ต้าร์ เป็นคนที่มีลักษณะมุ่งมั่น จะโกรธในเรื่องที่ไม่น่าโกรธ มีเหตุการณ์หนึ่งที่ นาวิน ต้าร์โมโหที่เพื่อนสนิทได้คะแนนมากกว่าตนเอง แต่นาวิน ต้าร์ไม่ใช่คนก้าวร้าวแต่เป็นคนที่มีลักษณะมุ่งมั่นจะทำอะไรอยากจะทำให้ออกมาดีที่สุด

ประวัติชีวิตของนาวิน ต้าร์

เป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตทางการเรียนครั้งที่ 1 สมัยอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นาวิน ต้าร์ ได้มีเรื่องราวต่างๆ วั เช่น ได้เล่นสเปรย์ฉีดผมกับเพื่อน ๆ แล้วไปโดนตาของนักเรียนหญิงคนหนึ่งที่ได้เดินมา ทำให้โดนตัดคะแนนความประพฤติมาก ทำให้ทางโรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาพบ แล้วโดนไล่ออกจากโรงเรียน แล้วไปสอบโรงเรียนได้ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

เป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตทางการเรียนครั้งที่ 2 สมัยอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นาวิน ต้าร์ ได้มีเรื่องทะเลาะวิวาท ชกต่อย ทำให้โดนตัดคะแนนความประพฤติมาก ทำให้ทางโรงเรียนเชิญ ผู้ปกครองออกจากโรงเรียน ทำให้นาวิน ต้าร์ได้ไปสอบโรงเรียนการศึกษานอกกระบบ (กศน.) ได้

เหตุการณ์ทั้ง 2 สองเหตุการณ์นั้นทำให้นาวิน ต้าร์ รู้สึกเสียใจในความผิดพลาด แล้วไม่อยากจะให้เกิดความผิดพลาดอีกเป็นครั้งที่ 3 ทำให้นาวิน ต้าร์ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ คือ ตั้งใจเรียนในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ตอนนั้นต้องไปเรียนพิเศษทุกวัน และจะอ่านหนังสือตั้งแต่หัวค่ำถึงเช้า มีความรู้สึกว่าจะมีความกระตือรือร้นในการเรียน เหมือนมีแรงผลักดันต่างๆ ที่จะทำสิ่งนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จให้ได้ จนในที่สุดก็สอบได้ที่ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้สำเร็จ และได้เกียรตินิยมอันดับ 1 เหรียญทอง ด้วยเกรดเฉลี่ย 3.83 ทำให้สามารถค้นพบตนเองว่ามีความถนัด ความสนใจเรื่องใด ทำให้ตนเองเรียนได้อย่างดี และตอนนี้ได้ไปศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในทุนอานันท์มหิดล

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 9

สิ่งที่พัฒนา : ความสนใจ-เฟลิดเฟลิน : ความอยากที่จะเรียน มีความกระตือรือร้น อยากรู้
อยากเห็น มีความสุข พอใจ เฟลิดเฟลินในการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

ชื่อกิจกรรม ชีวิตของสาวน้อย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจความหมายและวิธีการสร้างแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสนุกสนานและเฟลิดเฟลิน

เทคนิคที่ใช้ เทคนิคบทบาทสมมติ

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

เอกสารบทบาทสมมติ “ชีวิตของสาวน้อย”

กระดาษเปล่าสำหรับนักเรียนเขียนบทพูด

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและกล่าวถึงกิจกรรมที่ผ่านมา แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแบ่งนักเรียนออกเป็นจับกลุ่มๆ ละ 3-4 คน
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “ชีวิตของสาวน้อย” ให้กลุ่มละ 1 ชุด ให้นักเรียนในกลุ่มได้คิดเรื่องราวในบทบาทสมมติของแต่ละกลุ่มโดยผู้วิจัยระบุไว้ในเอกสาร และเตรียมตัวแสดงพร้อมจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเรื่องด้วย

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์การแสดง

4. ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้นักเรียนลองแสดงบทบาทต่างๆก่อน เพื่อช่วยขจัดความตื่นเต้น และความวิตกกังวล

5. ให้นักเรียนเริ่มแสดงบทบาทสมมติที่ตนเองได้รับ ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 10-15 นาที

6. เมื่อนักเรียนแสดงสิ้นสุด ผู้วิจัยให้ทุกคนปรบมือให้กลุ่มที่แสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มๆ ละ 3-4 คน แล้วร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “ชีวิตของสาวน้อย” ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนได้ข้อคิดจากบทบาทสมมติเรื่อง “ชีวิตของสาวน้อย” อย่างไร
2. นักเรียนจะนำเรื่องราวบทบาทสมมติ เรื่อง “ชีวิตของสาวน้อย” มาปรับใช้กับการเรียนของนักเรียนได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมบทบาทสมมติ เรื่อง “ชีวิตของสาวน้อย”
2. นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนว่ามีความคล้ายคลึงกับการเรียนของนักเรียนอย่างไร
3. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากกิจกรรมนี้

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

1. จากปฏิริยาและความสนใจของการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมการทำกิจกรรม และการอภิปราย

ใบงานกลุ่มที่ 1
บทบาทสมมติ เรื่อง
ชีวิตของสาวน้อย

โดยมีเนื้อหาประกอบ คือ สาวน้อยมีลักษณะอยากที่จะเรียน มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น มีความสุข พอใจ เพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

ใบงานกลุ่มที่ 2
บทบาทสมมติ เรื่อง
ชีวิตของสาวน้อย

โดยมีเนื้อหาประกอบ คือ สาวน้อยมีลักษณะอยากที่จะเรียน มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น มีความสุข พอใจ เพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

ใบงานกลุ่มที่ 3
บทบาทสมมติ เรื่อง
ชีวิตของสาวน้อย

โดยมีเนื้อหาประกอบ คือ สาวน้อยมีลักษณะอยากที่จะเรียน มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น มีความสุข พอใจ เพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 10

สิ่งที่พัฒนา : ความมุ่งมั่น : บรรลุด้วยความสามารถของตนเอง ทุ่มเท มีความมานะพยายามโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอก

ชื่อกิจกรรม ต่อติดมหาสนุก

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนมีความมุ่งมั่น มีความมานะพยายามในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอก
2. เพื่อให้นักเรียนใช้ความสามารถของตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

เทคนิคที่ใช้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สัมพันธ์

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กล้องจิ๋ว 3 กล้อง
2. กระดาษฟิวเจอร์บอร์ด 3 แผ่น

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3-4 คน
2. ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนจิ๋วจิ๋วโดยไม่ให้นักเรียนได้ทราบว่าภาพที่ผู้วิจัยให้คือภาพอะไร โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการหาวิธีการต่อจิ๋วจิ๋วของแต่ละกลุ่มเป็นเวลา 15-20 นาที

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

ให้แต่ละคนออกไปอภิปรายหน้าชั้นเรียน และสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมและความสามารถของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมมือของนักเรียนภายในกลุ่มในช่วยกันต่อจิ๋วจิ๋ว
2. สังเกตการอภิปราย ความคิดเห็นของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้
กิจกรรมที่ 11

สิ่งที่พัฒนา : ต้องการมีความสามารถ : ต้องการให้ทราบและเรียนรู้และพัฒนาทักษะ
ความสามารถของตนเอง

ชื่อกิจกรรม การรับรู้ความสามารถ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความสามารถของนักเรียนที่ทำได้แล้วเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงการพัฒนาและความสามารถของตนตามศักยภาพของตนเอง

เทคนิคที่ใช้ การอภิปรายกลุ่ม

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ แก้ว 11 ตัว

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย พูดคุย ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมาและสร้างความสัมพันธ์เพิ่มขึ้น โดยใช้เทคนิคการใส่ใจ การฟัง การยอมรับ การให้กำลังใจ
2. ผู้วิจัยได้เสนอหัวข้อ “ การรับรู้ความสามารถ” แล้วให้นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น (Brain storming) กัน

ชั้นที่ 2 ชั้นวิเคราะห์

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายหัวข้อต่อไปนี้

ผู้วิจัยร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิธีการสร้างความสามารถของแต่ละคนให้กับนักเรียนในกลุ่ม โดยการใช้เทคนิคการให้กำลังใจ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ทำให้ตนเองเกิดความสามารถและวิธีการ
สร้างความสามารถให้แก่ตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

- 1 ผู้วิจัยประเมินผลโดยความสนใจ ความตั้งใจในการพูดคุยกันภายในกลุ่ม
- 2 สังเกตจากการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในกลุ่ม

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 12

สิ่งที่พัฒนา : **ความเป็นตัวของตัวเอง :** ให้ทำริเริ่มทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองได้มีอิสระทางด้านของ
ความคิดและการกระทำ แก้ไขเกี่ยวกับปัญหาทางการเรียน

ชื่อกิจกรรม เล่าสู่กันฟัง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้ริเริ่มทำสิ่งต่างๆด้วยตัวของตัวเอง
2. เพื่อให้นักเรียนได้มีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์ในการตั้งเป้าหมายของชีวิต

เทคนิคที่ใช้ กิจกรรมการคิดแบบสร้างสรรค์

เวลา 50 นาที

- อุปกรณ์**
1. ข้าวตามหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จทางการเรียน
 2. กระดาษฟิวเจอร์บอร์ด
 3. กระดาษเปล่าสำหรับการสรุปเนื้อหาข่าว

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ทบทวนกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผ่านมาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนจับคู่ แล้วให้นักเรียนอ่านข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนเป็นเวลา 10 นาทีและสรุปข่าวแล้วออกมาเล่ารายละเอียดของข่าวให้กับเพื่อนๆได้ฟังกัน
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำข่าวที่ได้รับมาปรับใช้ในด้านของเรียนของนักเรียนได้อย่างไรและมีแนวคิดในการวางแผนการเรียนของนักเรียนได้อย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายหัวข้อต่อไปนี้
- ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปราย ชักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับข่าวที่นักเรียนได้ออกมาพูด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงข่าวที่บุคคลประสบความสำเร็จทางการเรียน แล้วให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมแล้วนำมาปรับใช้กับการเรียนของนักเรียนได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

สังเกตความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 13

ชื่อกิจกรรม แลกเปลี่ยนประสบการณ์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น
2. ได้นำประสบการณ์มาปรับใช้เกี่ยวกับการเรียนของแต่ละคน

เทคนิคที่ใช้ การอภิปรายกลุ่ม

เวลา 30 นาที

อุปกรณ์ แก้วน้ำ 12 ตัว

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

นักเรียนเล่าประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนและจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นในการฟังประสบการณ์เรื่องราวของผู้อื่นเกี่ยวกับการนำมาปรับใช้ทางการเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ให้นักเรียนทุกคนสรุปสิ่งที่ได้จากการมาเข้าร่วมโปรแกรมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ตลอดระยะเวลา 3 วัน 2 คืน แล้วสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

สังเกตความร่วมมือและความสนใจในการร่วมอภิปรายหลังกิจกรรม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 14

ชื่อกิจกรรม ปัจฉิมนิเทศ “สัญญาจากดวงใจ”

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้พูดโดยใช้วิธีการสื่อสารทางบวก
2. เพื่อให้นักเรียนได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกในด้านการเรียน

เทคนิคที่ใช้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

เวลา 30 นาที

อุปกรณ์

กระดาษรูปหัวใจ กระดาษฟิวเจอร์บอร์ดสีชมพู กระดาษขาว ปากกา

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1 ผู้วิจัยกล่าวเรื่อง ความสัมพันธ์ที่นักเรียนได้อยู่ร่วมกันมาตลอด 3 วัน 2 คืน เป็นเวลา 5-10 นาที

2. ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจแล้วให้นักเรียนทุกคนเขียนสัญญาว่าหลังจากออกจากโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้แล้วนักเรียนจะปฏิบัติตัวอย่างใดเกี่ยวกับการเรียน

3. เมื่อนักเรียนเขียนสัญญาของตนเองเรียบร้อยแล้วให้เอากระดาษรูปหัวใจมาติดที่กระดาษฟิวเจอร์บอร์ดสีชมพู

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนทุกคนบอกเกี่ยวกับเป้าหมายในชีวิตหลังจากออกจากโปรแกรมแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนของตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ให้นักเรียนทุกคนสรุปข้อคิดที่ได้จากการมาเข้าร่วม”โปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้” ตลอดระยะเวลา 3 วัน 2 คืน

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล

- 1 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. จากปฏิกริยาในการตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก ค

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
2. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
3. หนังสือขอความร่วมมือ พัฒนาเครื่องมือวิจัย (Try Out)
4. หนังสือขอความร่วมมือ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

1. รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์
2. อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ
3. อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมการพัฒนาแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี
2. อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ
3. อาจารย์ ดร. เวรดี ทรงเที่ยง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวอุมาภรณ์ สุขารมณ์
เกิดวันที่	1 กันยายน พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ในปัจจุบัน	4/1 พัฒนเวศม์ ซอย 1 (ปรีดี พนมยงค์ 26) ถนนสุขุมวิท 71 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กทม. 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	จบปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2549	จบปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ